

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYALLEŞMESİNDE
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR AKTİVİTELERİNİN
ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Baki KÜLAHCI

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ÖZKAN

Mayıs, 2014

MUĞLA

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYALLEŞMESİNDE BEDEN EĞİTİMİ VE
SPOR AKTİVİTELERİNİN ETKİSİ

Baki KÜLAHCI

Sağlık Bilimleri Enstitüsünce
“Yüksek Lisans”
Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih :
Tezin Sözlü Savunma Tarihi :

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ÖZKAN
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Yusuf CAN
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Atılgan ERÖZKAN

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Nilgün TURHAN

Mayıs, 2014
MUĞLA

TUTANAK

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nün 03/06/2014 tarih ve 12/2 sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 24/6 maddesine göre, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek lisans öğrencisi Baki KÜLAHCI'nın "Lise Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Beden Eğitimi ve Spor Aktivitelerinin Etkisi" adlı tezini incelemiş ve aday 04/06/2014 tarihinde saat 11⁰⁰'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 60 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin kabul edildiğine ay birliğe ile karar verildi.

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ÖZKAN

Üye
Doç. Dr. Yusuf CAN

Üye
Doç. Dr. Atılğan ERÖZKAN

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “**Lise Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Beden Eğitimi ve Spor Aktivitelerinin Etkisi**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

04.06.2014

Baki KÜLAHÇI

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

YAZARIN **MERKEZİMİZCE DOLDURULACAKTIR.**

Soyadı: KÜLAHCI

Adı: Baki

Kayıt No:

TEZİN ADI

Türkçe: Lise Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Beden Eğitimi ve Spor Aktivitelerinin Etkisi

TEZİN TÜRÜ: Yüksek Lisans

Doktora

Sanatta

Yeterlilik

X

O

O

TEZİN KABUL EDİLDİĞİ

Üniversite : Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Fakülte : Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Enstitü : Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Diğer Kuruluşlar :

Tarih :

TEZ YAYINLANMIŞSA

Yayımlayan :

Basım Yeri :

Basım Tarihi :

ISBN :

TEZ YÖNETİCİSİNİN

Soyadı, Adı : ÖZKAN, Hüseyin

Unvanı : Yrd. Doç. Dr.

TEZİN YAZILDIĞI DİL : Türkçe

TEZİN SAYFA SAYISI: 91

TEZİN KONUSU (KONULARI) :

- 1.Beden Eğitimi
- 2.Spor
- 3.Sosyalleşme

TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER:

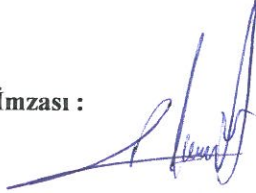
- 1.Beden Eğitimi
- 2.Spor
- 3.Sosyalleşme
- 4.Lise öğrencisi

İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELER:

- 1.Physical education
- 2.Sport
- 3.Socialization
- 4.Student

1- Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum	X
2- Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir	O
3- Kaynak gösterilmek şartıyla tezin tamamının fotokopisi alınabilir	O

Yazarın İmzası :

Tarih : 26.06.2014

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında gerekli olan anket uygulamaları sürecinde, ankete katılarak katkılarına esirgemeyen Muğla il merkezinde bulunan liselerin okul yöneticilerine, Beden eğitimi öğretmenlerine ve tüm öğrencilerine teşekkür ederim.

Çalışmamızın, gerek düşünce olarak belirlenmesinde, gerekse çerçevesinin çizilmesinde bana duyduğu güvenden dolayı danışman hocam, Sayın Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ÖZKAN'a Ayrıca bilgi, görüş ve fikirlerinden faydalandığım yazım çalışmalarında bana yardımcı olan ve desteklerini esirgemeyen değerli arkadaşlarım Adnan Menderes Üniversitesi Söke İşletme Fakültesi öğretim üyeleri, Yrd. Doç. Dr. Kurtuluş BOZKURT ve Yrd. Doç. Dr. Özgür BALMUMCU'ya, yapmış oldukları katkılardan dolayı saygılarımı sunarım. Benden manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen Aileme, çok teşekkür ederim.

Baki KÜLAHCI

Muğla - 2014

ÖZET

Spor; bireylerin yaşam şekillerini etkileyen ve toplumların birbirleriyle etkileşimini sağlayan etkili bir araçtır. Spor bireylerin fiziki ve ruhi özelliklerini geliştirmesi yanında bireyin toplumun bir ferdi olabilmesine ve toplumla uyum içerisinde yaşaya bilmesini sağlar. Bu yaşam süreci içerisinde spor; iyi yurttaş, iyi arkadaş, sorumluluk sahibi insan ve birlikte çalışma kabiliyeti kazanan iyi öğrenci gibi nitelikleri kazandırma görevini üstlenir.

Sosyalleşme genel anlamıyla bireyin içinde var olup yaşadığı toplumun bir ferdi olma sürecidir. Sosyalleşme, bireyin yaşadığı toplumla kültürle bütünleşmesine ve yaşadığı o topluma uyum sağlamasına imkân sağlamaktadır. Sportif faaliyetler ise farklı nitelikteki bireylerin birbirleri ile hatta farklı toplumların birbirleriyle de etkileşimini sağlayan organizasyonlardır. Gelişmiş ülkelerde spor sosyalleşmenin bir aracı olarak görülmektedir ve bu amaç doğrultusunda fertlerin topluma uyum sağlayabilmeleri ve benlik gelişimlerine katkıda bulunmak için çocukların spor programlarına katılımı teşvik edilmektedir.

Bu çalışma, lise öğrencilerinin sosyalleşmesinde beden eğitimi ve spor aktivitelerinin etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Çünkü ergenlik çağı bireylerin sosyalleşmesinin en canlı ve en hızlı olduğu, gelişime ve değişime maruz kaldığı dönemdir. Bu bağlamda, çalışmanın uygulama kısmında anket yöntemi kullanılmış ve anket yöntemi ile toplanan bilgiler SPSS programı ile frekans, tanımlayıcı istatistik, çapraz tablo ve Ki-Kare Testi gibi analizlere tâbi tutulmuştur.

Gerek yapılan literatür taraması gerekse istatistikî analiz sonucunda, spor ve sosyalleşme ile ilgili lise öğrencileri üzerinden yapılmış çalışmalar ve araştırmalar ışığında, lise öğrencilerinin sosyalleşme düzeyinde beden eğitimi ve spor aktivitelerinin önemli bir etken olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak, sporun ergen bireylerin çevre ile olan iletişimlerine katkı sağladığı dikkate alınarak, okullarda beden eğitimi dersleri artırılmalı ve ders dışı sportif faaliyetler çeşitlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi, Spor, Sosyalleşme, Lise öğrencisi

ABSTRACT

Recreational activities, such as sports, serves as a key vehicle in shaping the way of life for individuals and as well as for the society as a whole. While recreational activities are a factor in the development of physical and psychological needs of an individual, they are also crucial in uniting the community and making it a whole. People who are involved with recreational activities are more likely to be; a model citizen, a good friend, responsible person, and a team player at a work or in a school setting.

In general, socialization is a process where an individual is part of the greater community which by uniting becomes a whole. Socialization enables a person to become integrated with his/her culture and hermonise with the society he/she live in. Recreational activities serve as a type of an organization where not only individuals with different backgrounds are interacting, but they also cause different communities / societies to interact. In the developed societies, recreational activities such as sports participation serve as a valuable vehicle to interact within the community. Because of the societal value recreational activities provide, parents in the developed societies are recommended to encourage their children in taking part of such activities to help their children in individual growth and also learning to be part of a community.

This study was conducted to examine the effectiveness of recreational activities and athletic involvement of the high school students. Because adolescence is a period that individual's socialization is the most vibrant and fastest. In this context, at the application part of the study, survey method is used and the information gathered by the survey method is subjected to analyses such as frequency, descriptive statistics, Crosstab and Chi-square Test with SPSS program.

As a result of literature search and statistical analysis, in the light of the studies and searches about sport and socialization that have been made among high school students, it is determined that physical education and recreational activities are significant factors at the high school student's socialization level. Eventually, by considering sport's contribution to adolescent's communication with their surroundings, physical education lesson must be increased at schools and extracurricular sportive activities must be diversified.

Keywords: Physical education, Sport, Socialization, Student

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER	V
ÇİZELGELER DİZİNİ	VII
1. GİRİŞ	1
2. BEDEN EĞİTİMİNİN TANIMI	4
2.1 Türk Tarihinde Beden Eğitimi ve Spor	6
2.2 Beden Eğitimi ve Sporun Önemi	7
2.3 Beden Eğitiminin Amaçları.....	9
2.3.1. Beden eğitiminin genel amaçları	9
2.3.2. Beden eğitiminin temel amaçları	10
2.3.3. Beden eğitiminin özel amaçları	12
2.4 Sporun Tanımı	14
2.5 Sporun Tarihsel Gelişimi	16
2.6 Spor ve Eğitim	19
2.7 Ergenlik Dönemi ve Gelişim Özellikleri (12-18 Yaş)	20
2.8 Liselerde Beden Eğitimi ve Spor	23
3. SOSYALLEŞME VE SPOR KAVRAMINA BAKIŞ	25
3.1 Sosyalleşme Nedir ?.....	25
3.2 Sosyalleşme İle Spor İlişkisi	28

4. GEREÇ ve YÖNTEM	33
4.1 Çalışmanın Amacı	33
4.2 Çalışmanın Yöntemi	33
4.3 Evren ve Örneklem	35
4.4 Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıklar	35
5. UYGULAMA SONUÇLARI	36
5.1 Demografik Sonuçlar	36
5.2 İlgili Alanları İle İlgili Sorular	40
5.3 Çapraz Tablolar	51
5.4 Ki-kare Testleri.....	58
4. SONUÇ	65
5. KAYNAKÇA	71
6. EKLER	84
ÖZGEÇMİŞ	92

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 5.1. Cinsiyet.....	36
Çizelge 5.2. Yaş.....	36
Çizelge 5.3. Ankete katılanların okudukları okullar.....	37
Çizelge 5.4. Okudukları bölümler.....	37
Çizelge 5.5. Babanın eğitim durumu.....	38
Çizelge 5.6. Eğitim Annenin Durumu.....	38
Çizelge 5.7. Kardeş Sayısı.....	38
Çizelge 5.8. Ailenin Gelir Durumu.....	39
Çizelge 5.9. Harcamaların Nerelere Yapıldığının Araştırılması.....	39
Çizelge 5.10. Oturdukları Evin Durumu.....	40
Çizelge 5.11. Hangi Spor ile İlgileniyorsunuz?.....	40
Çizelge 5.12. İlgilenilen Spor Dalları Hangi Sıklıkta Yapılıyor?.....	41
Çizelge 5.13. Sporla İlgilenme Amaçları.....	41
Çizelge 5.14. Spor Dalı Seçerken Etkili Olan Etmenler.....	42
Çizelge 5.15. İlgi Alanlarınız.....	42
Çizelge 5.16. Sinemaya Gitme Sıklıkları.....	43
Çizelge 5.17. Sinemaya Kiminle gidersiniz.....	43
Çizelge 5.18. Spor ve Sosyalleşme Düzeylerinin Ölçülmesine Yönelik Sorulara Verilen Cevapların Frekansları.....	44
Çizelge 5.19. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümler spor yapma sıklıkları....	51
Çizelge 5.20. Yaş-Spor alanında bir şey yapmaya karar verirsem başkalarının düşüncelerinden etkilenmem.	52

Çizelge 5.21. Cinsiyet-Takım sporlarının yapıldığı faaliyetlerde kendimi yalnız hissedirim.	52
Çizelge 5.22. Cinsiyet-Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım.....	53
Çizelge 5.23. Cinsiyet-Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim.....	53
Çizelge 5.24. Yaş-Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim.....	54
Çizelge 5.25. Yaş-Spor ve spor aktiviteleri toplumsal bütünleşmeyi sağlar.....	54
Çizelge 5.26. Cinsiyet-İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay Tanıyabilirler.	55
Çizelge 5.27. Cinsiyet-Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla spor yapmaktır.....	55
Çizelge 5.28. Yaş-Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla spor yapmaktır.....	56
Çizelge 5.29. Cinsiyet-Arkadaşlarla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım.....	56
Çizelge 5.30. Okul-Diğerleri tarafından spor aktivitelerinde beğenilip sevilmek benim için önemli değildir.	57
Çizelge 5.31. Okul-Duygularımı spor aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam.....	58
Çizelge 5.32. Takım sporu ve bireysel spor yapan kişi sayıları.....	59
Çizelge 5.33. Spor tercihi-Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim.....	59
Çizelge 5.34. Spor tercihi-Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim değişkenleri arasındaki Ki-Kare Testi uygulanması.....	60
Çizelge 5.35. Spor tercihi-Bir grubun üyesi olmaktansa, kendime özgü bir değer yapısına sahip birey olmayı tercih ederim.....	61

Çizelge 5.36. Spor tercihi-Bir grubun üyesi olmaktansa, kendime özgü bir değer yapısına sahip birey olmayı tercih ederim Ki-Kare Testi uygulanması.....	61
Çizelge 5.37. Spor tercihi-Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim.....	62
Çizelge 5. 38. Spor tercihi-Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim değişkenleri arasında Ki-Kare Testi uygulanması.....	62
Çizelge 5.39. İlgilendikleri sporu hangi sıklıkta yaptıkları ile Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum değişkenleri arası çapraz tablo.....	63
Çizelge 5.40. Spor Aktivitelerinin Organize Edilmesinde Katkıda Bulunurum değişkenleri arasında Ki-Kare Testi uygulanması.....	64

1. GİRİŞ

Beden eğitimi; milli eğitimin temel ilkeleriyle örtüşen kişinin beden, ruh ve fikir gelişimini sağlanmasıdır. İnsanın toplum ile uyum içinde yaşaması, birbirleriyle iyi ilişkiler kurabilmesiyle, insana saygılı olmasıyla, dürüst davranmasıyla, zeki olmasıyla, bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı olmasıyla ilişkilidir. Beden eğitimi insanın sosyalleşmesinde, kişiliğini bulmasında, çevresiyle uyum içinde yaşamasında büyük rol oynar. Beden eğitimi kişinin bedensel ve ruhsal sağlığını ve psiko-motor becerilerini geliştirmeye yönelik, gerekli olduğu zamanlarda çevresel koşullara ve bireyin özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayalı, oyuna, spora dönük alıştırma ve çalışmaların tümünü içine alan etkinlikler bütünlüğüdür (Aracı, 1999: 3).

Beden eğitimi, insanın bulunduğu yaşın ve insanın var olan genetik kapasitesinin gerektirdiği güce ulaşması ve bu gücü en verimli şekilde kullanabilmesi için rekabet olmaksızın yapılan sportif faaliyetlerin tümüdür (Kılınç ve diğerleri, 2000, 39).

Dauer'e göre; Beden Eğitimi özellikle beden faaliyetleri yolu ile bireyin vücut gelişimine yardım ederek, uyumunu sağlayan, eğitimin değişmez bir parçasıdır. Bu sebeple Beden Eğitiminin okullardaki temel fonksiyonu, toplumda aktif rol alacak her statüden mutlu vatandaşlar yetiştirmek ve bireyi bir bütün olarak fiziksel ve ruhsal olarak yeterli hale getirmektir (Kolayış, 2001: 161-164).

Bireyler hayatları boyunca, her türlü şartlarda sağlıklı, güçlü ve dayanıklı olmak zorundadır. Bunun yanı sıra bireyin özgüvenli, disiplinli ve davranışlarında ölçülü olması istenir. Bütün bu davranış özellikleri düzenli beden eğitimi çalışmaları sırasında elde edilir (Özmen, 1999: 9).

İnsan hayatının bir parçası olan sporun tanımı hakkında pek çok farklı görüş vardır. Spor sözcüğü Latince'den gelmektedir. Sporun çok farklı tanımı bulunmasına karşın, bunların genelde birbirleriyle ortak noktaları bulunmaktadır.

Sporun tanımlarına bakacak olursak;

Diem'e göre spor; bireyin özgür istencine bağlı, belli değer ölçülerini içeren, kendisine özgü töresi olan, yarışma biçiminde, şenlik ve sevinç içerisinde yapılan; geliştirilmiş ve özgüleştirilmiş kuralları olan ve yetkinleşmeyi öngören bedensel egzersizlerdir. Spor pedagogu Neusel'e göre spor serbest zamanları değerlendirme, dinlenme, kendini iyilik halinde bulundurma ya da yarışma biçimleriyle düzenlenen her türlü aktiviteleri kapsayan bir eylem biçimidir (Akt. Talimciler, 2010: 19).

Spor, fiziksel hareketlerden oluşan, hedefe ve amaca yönelik bedensel aktiviteler anlamına gelmektedir. Daha geniş anlamda, spor belirli standartlar ve kurallarla oluşan, bedensel hareketlerin desteklemesi ile tematize edilen, belirlenmiş bir amaca yönelik içerisinde sonuç bulunduran, çeşitli alanlara yönlendirilebilen ve desteklenebilen, kendi amacını oluşturabilen bir spor branşı, özel ve genel olarak ayrılmış faaliyetler olarak karşımıza çıkmaktadır (Rötig- Prohl, 2003: 494).

Spor; bireyin psiko-motor kabiliyetlerini geliştiren, ruhi açıdan rahatlatan belirli kurallar çerçevesinde ferdi veya toplu olarak rekabete dayalı meslekleştirerek yapılan sosyalleştirici, dayanışmacı ve bütünleştirici olgu olarak tanımlamaktadır (İmamoğlu, 1989: 4-5).

Spor bedensel ve ruhsal yetenekleri düzenli, dengeli, amaca uygun olarak geliştirmek ve gereğinde bunlardan en iyi biçimde yararlanmak için yapılırdır (Meydan Larousse, 11. Cilt: 523).

Spor, bireyin organik, psikolojik sağlığını geliştiren, sosyal davranışlarını düzenleyen, zihinsel ve motorik açıdan belirli bir düzeye getiren biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgudur (Akıncı, 2007: 9).

Anayasa'nın 59. maddesinde "Devlet, her yaşta Türkiye vatandaşının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder, devlet başarılı sporcuyla korur." denilmektedir (T.C. Anayasası, 1982: 59).

Spor Sosyolojisi Sporun farklı yönlerini, toplumla ilgili yanlarını sistematik olarak araştıran, bunu toplumun ekonomik, hukuk, aile, siyasal yönlerini kullanarak inceleyen bilim dalıdır. Spor sosyolojisi spordaki sosyal yapıları, sosyal davranışları ve sporun sosyal etkilerini araştırır (şahin, 2006: 15).

Günümüzde sporun sosyal boyutu geri plana itilemeyecek kadar güçlü bir hal almıştır. Spor, bireyleri çabuk ve etkili bir şekilde birbirine yakınlaştıran bir eylemdir. Spor gibi bu organizasyonların bireyler ve toplumlar üzerindeki etkilerini ampirik açıdan inceleyen bilim dalı spor sosyolojisi olarak adlandırılmaktadır. Sosyal sistemlerin topluma ait olan sosyal-kültürel gerçeklerini ve bu sistemlerin farklı yönlerini ele alarak, spora bağımlılığı ve bunun ne şekilde etki yarattığını araştırır (Kiremitçi, 2007: 14-15).

Bireyin kendine ilişkin özgüveninin artmasıyla benlik saygısının yükseleceği söylenebilir. Yüksek benlik saygısına sahip olan bireyler her zaman kendilerine ulaşabilecekleri ve başarabilecekleri hedefler koyar ve hedeflere ulaşmak için çaba sarf ederler. Bu tür bireyler sorumluluk alabilir, geleceğe yönelik bakış açıları pozitif olur, gerçeklerle her zaman yüzleşebilir ve çevresiyle uyumlu davranışlar gösterir. Toplum ve toplumlar arası iletişim seviyeleri yüksek olur (Öksüz, ve Ayvalı, 2012: 137-153).

Bu çalışmada Sosyal bir varlık olan insanın spor ile etkileşim durumu göz önüne alınarak lise öğrencilerinin sosyalleşmesinde ve kişiler ile iletişiminde beden eğitimi ve spor aktivitelerinin etkisinin tespiti amaçlanmıştır. Sportif etkinlikler kişinin fiziksel ve ruhsal zindeliğini, yaşamına katkı sağlayan bedensel becerilerin artmasına ve mevcut bedensel yetilerinin geliştirmesine olanak sağlamaktadır. Bireylerin eğitim alanındaki başarılarını olumlu katkı sağlamak ve toplumda bir rol üstlenmeleri ve topluma bir katkı sağlamasında sportif faaliyetlerin gerekliliği kaçınılmaz bir gerçektir. Sağlıklı birey ifadesinin altında hem zihinsel hem fiziksel gelişimlerinin amaca uygun maksimum performans alacak şekilde düşünölmelidir. Bireylere küçük yaşlardan itibaren verilecek toplumsal ve ahlaki eğitimle toplumun temelini oluştırmakta olan çocukların iyi biçimde gelişimlerinin sağlanması ve uyum içerisinde yaşayan sosyal bir birey olması beklenmektedir.

2. BEDEN EĞİTİMİNİN TANIMI

Beden Eğitimi, spor bilimcilerinin bakış açılarına göre farklı şekillerde tanımladıklarını görüyoruz. Bunlardan bazıları şöyledir:

Nixon (1969)'a göre beden eğitimi, insanın hareket potansiyeli ve bununla ilgili tepkileriyle ve bu tepkilere dayalı olarak ortaya çıkan, kişideki davranış değişiklikleriyle ilgili olan eğitim olayının bir evresidir. Eğitimle beden eğitiminin genel amaçlarında paralellik bulunmaktadır. Her ikisi de insanların mümkün olan en iyi gelişimi ve demokratik vatandaşlık sorumluluğu kazanmaları için çalışır (Akt: Karaküçük, 1999: 25).

Beden Eğitimi, etkinliklerine her bireyin kendi fiziksel sağlık ve yeterliliği ölçüsünde katılacağı, kendini ifade edeceği etkinlikler topluluğudur. Vücudun yapı ve fonksiyonunu geliştirebilmeyi, eklemlerin ve kasların kontrollü ve dengeli bir biçimde didaktik olarak gelişmelerini sağlamayı, okul çağı sonrası iş ve rekreatif faaliyetlerin süresi içinde harcanan fiziki gücü en ekonomik tarzda kullanmayı, dolayısıyla organların kontrolünü metotlu bir şekilde öğreten faaliyetler sistemidir (Öztürk,1982: 9).

Beden Eğitimi, bireyin bedeneni, ruhen ve fikren gelişimini sağlamak, günlük yaşam şartlarına ve iş yaşamının koşullarına hazırlamak, ulusal bilinç ve yurttaşlık duygularını kuvvetlendirmek amacıyla yapılan, düzenli ve metotlu çalışmaların tümüdür (Kuru, 2000: 1-5).

Yamaner'e (2002) göre beden eğitimi, bireyin fiziksel aktivite aracılığıyla fiziksel, ruhsal ve sosyal yetenek kazandığı bir süreçtir. Williams'a (1964) göre beden eğitimi, bireyin gelişimine (fiziksel, zihinsel, duyuşsal ve sosyal) katkı yapan ve onu eğlendiren fiziksel aktivitelerin tamamı olarak adlandırılır (Akt. Güllü, 2007: 32-35).

Beden Eğitimi insanın büyümesini, gelişmesini ve davranışlarını geliştiren güçlü bir eğitim alanıdır. Genel eğitim tamamlanırken, diğer taraftan da tüm kişiliğin eğitilmesidir (M.E.B, 1988).

Bir başka tanımda ise beden eğitimi, genel eğitimin ayrılmaz bir parçası, aktivitelerle bireyin fiziksel, zihinsel, duyuşsal ve sosyal gelişimini amaçlayan ve bu doğrultuda yönlendiren çalışmalar bütünüdür (Bucher, 1983: 13).

İnsanları ruhen, fikren ve bedenen olgunlaştıran, geliştiren, bedensel etkinliklerle beraber ve bunların aracılığı ile az yorulmak, çok fayda sağlayan ve organizmanın bütünlüğünü zedelemeyen dengeli bir şekilde yapan oyun ve spor faaliyetleridir (Açak, 2005: 9).

Beden eğitiminden beklenen bireylerin, gizil güçlerini ve yeteneklerini ortaya çıkararak geliştirilmesine yardım etmektir. Bireyleri fiziksel, zihinsel, duygusal ve toplumsal özellikleriyle yetiştirmek çağdaş eğitimin temel özelliklerindedir. Çağdaş eğitim anlayışa uygun olarak amacın gerçekleşmesi bireyin, zihinsel eğitimi yanında fiziksel eğitimi ile bir bütündür. İşte bu aşamada beden eğitimi, genel eğitimin vazgeçilmez bir parçası olmaktadır. Beden eğitimi, hareketler yoluyla öğrenmeyi amaçlayan genel eğitimin amaçlarına bedensel hareketler vasıtasıyla katkıda bulunmaktadır (Eroğlu, 2011: 15).

Bu tanımlar doğrultusunda bakıldığında, beden eğitiminin tek yönlü bir çalışma olmayıp bireyin çeşitli özelliklerinin gelişimi doğrultusunda katkı sağlayan bir çalışmalar bütünü olduğu görülmektedir. Bu özellikleri sağlarken bireyin sağlıklı yaşamasını da amaçlar. Günlük yaşamdaki fiziksel becerilerine de katkı sağlar.

Beden eğitimi ve spor insanın doğasında bulunan saldırganlık güdüsünün denetim altına alınması için uygun bir yarışma ortamı hazırlayan ve bireyin toplumsal uyumunu kolaylaştıran, kişilerin ruh ve beden sağlıklarının güvence altına alan etkinlikleri içerir (Armstrong ve diğerleri, 1998).

Beden eğitimi bütün bireylerin büyüme ve gelişim süreçlerinde öncelikli olarak hareket ve beceri deneyimlerine katkı sağlayan bütün eğitsel programların parçasıdır. Beden eğitimi, kısaca fiziksel hareketler yoluyla eğitim olarak tanımlanır (Pangrazzi, 2007).

2.1. Türk Tarihinde Beden Eğitimi ve Spor

Beden Eğitimi sosyal bir bilim dalı olarak kabul edildiğinde diğer bilim dalları gibi toplumun siyasal, sosyal ve kültürel yapılarına göre şeklini alır. Bunun en iyi örneği eski Türklerde görülmektedir. Eski Türklerde benden eğitimi ve spor savaş eğitimi olarak ele alınmış ve bu doğrultuda geliştirilmiştir. Türkler denilince akla yiğitlik, askerlik ve fetih gelmektedir. Bu saydığımız özellikler beden eğitimi ile gerçekleşen bir durumdur. Eski Türk kültüründe var olan avcılık, binicilik, okçuluk, güreş, atıcılık, kılıç, polo, cirit, gibi sporlar Türklerin çok eski dönemlerden beri icra ettikleri spor dallarıdır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde, beden eğitiminin ders olarak işlendiği kurumlar saray eğitimi (Enderun Mektebi) kurumlarıdır. Bu mektep de Hıristiyan tebaadan alınan (Devşirme) çocukları asker, devlet adamı, olarak yetiştirilip içlerinde sanata yatkınlıkları olanların ise bu yönlerini geliştiren eğitimler verilirdi. Enderun II. Mahmut zamanında, müzik ve beden eğitimi akademisi şekline gelerek binicilik, güreş, atlama, cirit, okçuluk gibi talimler yapılan bir mektep olmuştur. Bu mektepler 1909 yılına kadar devam etmiştir. Osmanlı'da ilk spor yönetmeliğini Abdullah Efendi hazırlamıştır (Bilge, 1989: 9-20).

Beden Eğitimi dersleri 1859 yılında, Harbiye'nin Paris'teki şubesi olan Mektep-i Osmanî'nin ders müfredatında yer almış ve askeri talimlerin temelini oluşturmuştur. Bu derslerle öğrencilerin gelişip güçlenmesi hedeflenmiştir (Akyüz, 1981: 75).

Beden Eğitimi dersi için ilk kitap olan 'Cimnastik', Miralay Mustafa Hami Bey tarafından tercüme edilip yayınlanmış, bununla birlikte orduda ve askeri okullarda Avrupa tarzındaki beden eğitimi dersleri başlamıştır. Beden eğitimi derslerine Galatasaray Lisesi'nde antrenman ve spor, cimnastik adı altında başlanmış, daha sonra 1868 yılında Bahriye Mektebi ve Darüşşafaka'da uygulamaya geçilmiştir (Aslan, 1979: 74).

Galatasaray Lisesi Türk beden eğitimi tarihi açısından temel taşlarını oluşturmaktadır. Burada Türk sporuna yön verecek beden eğitimciler olan Selim Sırrı Tarcan, Faik Üstünidman, Vildan Asır Savaşır burada yetişmiştir. Türkiye'nin ilk Beden Eğitimi öğretmeni olan Fransız Mauroux, Sadrazam Ali Paşa zamanında bu

lisede beden eğitimi öğretmenliği yapmıştır. Bu dersin ismi de "İdman ve Riyazeti Bedeniye" dir. Mauroux'un yetiştirdiği Türk öğrenciler beden eğitimi öğretmeni olarak hizmet etmişlerdir. En önemlilerinden biri olan Faik Üstünidman 1879'da Galatasaray lisesi'ne ilk Türk beden eğitimi öğretmeni olmuştur. 44 yıl boyunca beden eğitimi camiasına hizmet etmiştir (Özkan, 1999: 30-38).

Beden eğitimi dersi 1910'da liselerin birinci, ikinci, üçüncü sınıflarında haftada iki saat olarak; 1911 yılında, beş ve yedi yıllık idadilerin ders programlarında bir saat olarak, 1912 yılında Galatasaray lisesinin (Mekteb-i Sultani) programında "Terbiye-i Bedeniye" adı ile altıncı sınıfta haftada ikişer saat olarak yer almıştır (Yücel, 1938: 35).

Cumhuriyet döneminde Atatürk'ün emri ile beden eğitimi ve spor öğretmeni yetiştirilmesine yönelik Ankara'da beden terbiyesi kurulmuştur. Dönemin bu konudaki uzman kişilerinden Diem ve Dainas ülkemize davet edilmiş, ülkemizde bulunan bu konudaki ilim adamlarımızla birlikte yürüttükleri çalışma sonucunda 1932'de Gazi beden terbiye enstitüsü kurulmuştur. İlk mezunları toplamda 23 kişi ile 1935'de gerçekleşmiştir. Kız öğrencilerin alımı ise 1937 yılında gerçekleşmiştir. 1970'de ise daha fazla beden eğitimi öğretmeni yetiştirmek için İstanbul fikirtepe enstitüsü kurulmuştur. 1982 yılında Türkiye'de üniversitelerin yeniden yapılanması ile beraber spor akademileri ve eğitim enstitüleri, fen-edebiyat fakültelerine bağlanmıştır. Bu süreçle beraber beden eğitimi ve spor bölümleri bilimsel bir kimlik kazanmıştır. Ülkemizde beden eğitimi çalışmalarının bilimsel ve metodik biçimde girişinin başlangıcı Selim Sırrı Tarcan'ın maarif mektepleri müfettişliği Umumiliğine atanması ile olmuştur. 20 Temmuz 1982 gün ve 247 sayılı kanun ile YÖK'ün kurulması sonucunda, üniversite rektörlüklerine bağlı beden eğitimi ve Spor yüksekokullarına dönüşmeye başlamıştır (Kale ve Erşen, 2003: 150-153).

2.2. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi

Spor ile eğitim iç içeyken beden eğitimi kavramıyla beraber düşünmek bütünleştirmek doğru bir yaklaşım olur. Çünkü beden eğitimi ile spor birbirini tamamlayan bütünü parçaları gibidir. Dolayısıyla eğitimde, program geliştirmede,

beden eğitim programlarının yeri de önemlilik arz etmektedir (Çoban ve diğerleri 2003: 102-109).

Genel eğitimin amaçlarına ulaşmada beden eğitimi ve sporun önemi, en önemli basamağı oluşturmaktadır. Çağımızda beden eğitimi ve spor, yetişmekte olan nesillerin temel kaynağı olan insanın fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimini hedefleyen ve genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak görülen bilinçli ve planlı faaliyetlerdir (Yıldıran ve Yetim, 1996: 33-36).

Beden eğitimi etkinlikleri sigara, kahvehane, uyuşturucu ve alkol gibi gençliği kötü alışkanlıklardan korumak ve kurtarmak açısından önemli bir araç olduğu yadsınamaz bir gerçektir (Çöndü, 1999: 21).

Özellikle yapılan araştırmada ilk ve orta öğretimde sigara kullanan öğrencilerin büyük bir kısmının, beden eğitimi derslerini zaman açısından yetersiz olduğu konusunda şikâyetlerini bildirmişlerdir. Bu araştırma sonuçları, öğrencileri kötü alışkanlıklardan uzaklaştırmak için beden eğitimi derslerinin ne derece önemli olduğunu göstermiştir (Gökdemir ve Kılınç, 2000: 180).

Erpic ve diğerleri (2005: 58-67) yaptıkları bir çalışmada beden eğitimi derslerinin okullarda olmasının dört önemli nedeni vardır. Birincisi, çocukların ve ergenlerin fiziksel aktiviteleri doğru olarak öğrenme gerekliliği ile çocukların fiziksel gelişim açısından en hassas dönemlerin okul dönemleri olmasındandır. İkincisi, beden eğitimi programlarının, uzun bir eğitim süresine yayılmış olmasıdır. Üçüncüsü, beden eğitimi programlarının tüm kuşaklara hitap etmesi ve özellikle gençleri sistemli olarak etkilemesidir. Dördüncüsü ise, okul çevresine, fiziksel aktiviteler için gerekli altyapı ihtiyacını karşılamasıdır (Akt. Güllü, 2007, 32-35).

Beden eğitimi ve spor için oluşturduğu hedeflerin gerçekleşmesi, şüphesiz spora başlama ya da sporda gelişim yaşı dönemi olan ortaöğretim gibi, hatta bazı spor dalları için performans yaşı olarak kabul edilebilecek bir dönem olan (14–18 yaş), daha fazla önem kazanmaktadır. Kaldı ki; bu dönem sonunda üniversite eğitimine geçerek mesleki eğitim alacak bir gencin, ya da profesyonellik yolunda

gelişim özelliklerini sağlıklı bir biçimde kazanması, bu önemi daha da arttırmaktadır (Sunay ve diğerleri 2002: 35-52).

Sistemli ve programlı bir şekilde uygulanan bedensel etkinliklerin ardından bireyin bedensel faaliyetlerin olumlu yönde değişmesi ve buna paralel olarak kendisini fiziksel açıdan iyi ve zinde hissetmesi, fiziksel iyilik haline yönelik etkinin işaretidir. Düzenli olarak yapılan spor etkinlikleri sadece fiziksel değil, psikolojik bir takım iyileşmelere de yol açmaktadır. Sağlıklı sözüyle genelde, ilk olarak akla gelen beden sağlığıdır. Oysa sağlık tüm yönleriyle bir bütündür ve insanın psişik ve tinsel yaşamını da kapsar (Tosunoğlu, 2008: 17-20).

Beden eğitimi her çağda önemi üzerinde durulan, ayrıcalıklı ve özellikli bir ders olarak karşımıza çıkmaktadır. Bundan yaklaşık 2000 yıl önce Platon; eğitimin en önemli unsurunun fiziksel eğitim olduğunu söylerken, beden eğitiminin, kişilerin karakter gelişiminde önemli rol oynadığını belirtmiştir (Eyüboğlu, 2011: 96-98).

2.3.Beden Eğitiminin Amaçları

Beden eğitimi dersinin kendine özgü yöntemleri doğrultusunda öğrencilerin gelişimlerine katkı sağlarken belirli amaçlar doğrultusunda yapmaktadır. Bu amaçlar da genel amaçlar, temel amaçlar ve özel amaçlar adı altında üç kısma ayrılmaktadır.

2.3.1. Beden Eğitiminin Genel Amaçları

Atatürk ilkeleri ve inkılâpları, anayasa, milli eğitim temel kanunu ve Türk milli eğitiminin temel amaçları doğrultusunda; öğrencilerin gelişim özellikleri de göz önünde tutularak, onların kişisel ve toplumsal yönden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi, yapıcı, yaratıcı ve üretken, milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş fertler olarak yetiştirilmeleri genel amaçtır. Milli eğitim bakanlığı talim terbiye kurul başkanlığının 4.12.1987 tarih ve 232 sayılı kararı ile 1987–1988 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanan yayımlar dairesi başkanlığının 30.09.1997 tarih ve 6242 sayılı emri ile tekrar geliştirilerek basımı yapılan ilköğretim okulları, lise ve dengi okullar beden eğitimi dersi öğretim programlarında genel amaçlar şöyle belirtilmiştir (Açak, 2005: 9-10).

- 1) Atatürk'ün ve düşünürlerin beden eğitimi ve spor konusunda söyledikleri sözleri açıklayabilme.
- 2) Milli bayramları ve kurtuluş günlerinin anlamını ve önemini kavrayabilme, törenlere katılmaya istekli olabilme.
- 3) Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıkları edinebilme.
- 4) Temel sağlık kuralları, ilk yardım ile ilgili bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
- 5) Beden eğitimi ve sporun sağlığa yararlarını kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleriyle değerlendirmeye istekli olabilme.
- 6) Dostça oynama ve yarışma, kazananı takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olabilme.
- 7) Tabiatı sevme, temiz hava ve güneşten faydalanabilme.
- 8) İş birliği içinde çalışma ve birlikte davranma alışkanlığı edinebilme.
- 9) Görev ve sorumluluk alma, lidere uyma ve liderlik yapabilme.
- 10) Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme.
- 11) Kamu kaynaklarını iyi kullanma ve koruyabilme.
- 12) Spor araç ve tesisleri hakkında bilgi sahibi olma ve bunları gereği gibi kullanabilme.
- 13) Bütün organ ve sistemlerini seviyesine uygun olarak güçlendirebilme ve geliştirebilme.
- 14) Sinir, kas ve eklem koordinasyonunu geliştirebilme.
- 15) İyi duruş alışkanlığı edinebilme.
- 16) Beden eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıkları edinebilme.
- 17) Ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme.
- 18) Halk oyunları ile ilgili bilgi ve beceriler edinme ve bunları uygulamaya istekli olabilme (Çoban ve Ünveren, 2007: 1-2).

2.3.2. Beden Eğitiminin Temel Amaçları

Beden ve spor eğitiminde temel amaç; tüm kişiliğin tamamıyla eğitimidir. Bu amaca yönelik spor eğitimi, zihinsel eğitim kadar fiziksel ve ruhsal eğitimi de ön

görmekte, kişiyi bütün yönleriyle geliştirmeyi amaçlamaktadır. Dolayısıyla beden ve spor eğitimi, kişinin bedensel, ruhsal ve toplumsal bütünlüğüne zarar vermeden, bireyin toplum yararına en uygun gelişiminin sağlanmasını amaçlamaktadır. Ayrıca sağlıklı, mutlu ve güçlü olma, kişilik, karakter ve ahlaki değerler kazanma, kültürleşme ve toplumsallaşma eğitimi verilmesi hedeflenmektedir. Bir bakıma spor eğitimi, bireyin gelişimini sağlayan en etkin eğitim alanıdır ve yerine getirmesi gereken bir vatandaşlık görevidir (Kale ve Ersen, 2003: 7).

Çeşitli otoritelerin beden eğitimi ve sporun temel amaçları hakkında görüşleri bulunmaktadır. Genel bir bilgi sahibi olunabilmesi için bunlara da değinmek gerekir. Bu bakımdan, 1965 yılında, Amerika sağlık beden eğitimi ve rekreasyon birliği beden eğitiminin beş önemli amacını şöyle ifade etmiştir

- 1) Çocukların ve gençlerin etkili ve becerikli bir şekilde hareket etmelerine yardımcı olmak.
- 2) Çocukların ve gençlerin hareketi anlamasını ve değerlendirebilmesini sağlamak.
- 3) Harekete bağlı olan belli bilimsel prensiplerin anlaşılması ve değerlendirilmesi.
- 4) İnsanlar arasında daha iyi ilişkiler kurmak.
- 5) Organizmanın ve çeşitli sistemlerinin geliştirilmesi.

Diğer taraftan, Şiclován'a (1979) göre beden eğitiminin amaçları şunlardır:

- 1) Vücudun uyumlu olarak büyümesi ve gelişmesi.
- 2) Temel motor becerilerinin ve özelliklerinin oluşturulması ve pekiştirilmesi.
- 3) Sosyal hayatta sergilenen olumlu ve çağdaş kişilik özelliklerinin geliştirilmesi.
- 4) Çeşitli spor branşlarının uygulanması için ilginin artırılması (Akt, Günsel 2004: 11-12).

Beden eğitimine bireyin çocukluk döneminde, yani hareket ve oyuna en çok ihtiyaç duyduğu ve yatkınlığının olduğu dönemde, özellikle ilköğretim döneminde başlanmalıdır. Belirli bir yaştan önce kazanılmayan hareket, beceri ve spor yapma

alışkanlıklarının sonradan kazanılması ve kalıcı hale getirilmesi oldukça güçtür, hatta olanaksızdır. Beden eğitimi oyun formları ve fiziksel hareketlerle çocukların gerekli olan gelişim ihtiyaçlarını karşılar ve yeteneklerinin gelişimine katkı sağlar. Bu sebeple beden eğitimi ve spor; bireyin bedensel, ruhsal ve toplumsal bütünlüğünü zedelemeyen, bireyin topluma ve kendisine en iyi şekilde fayda sağlayacak hale gelmesine, en uygun gelişimi sağlamasına, sağlıklı, güçlü olmasına, kişilik, karakter ve ahlaki değerler kazanmasına katkı sağlamakta ve kültürleşme, toplumsallaşma eğitimi vermektir (Nebioğlu, 2006: 14).

2.3.3. Beden Eğitiminin Özel Amaçları

Genel anlamda amaçları olsa da beden eğitiminin kendine özgü özel amaçları da bulunmaktadır. Süre gelen zaman içerisinde beden eğitiminin amaçları çeşitli şekillerde sınıflandırılmış olsa da Tamer ve Pulur'a (2001) göre beden eğitiminin temel amacı, bireylerin fiziksel aktiviteler, yani hareketler yolu ile eğitim olarak hareket kapasitelerinin en üst düzeye çıkmasına sağlıklı bir şekilde yardımcı olmaktır. Beden eğitiminin özel amaçları ise şu şekilde sıralanmıştır:

- 1) Öğrencilerin fiziksel gelişimlerine, yani fizyolojik kapasite ve özelliklerinin en iyi biçimde gelişmesine yardımcı olma.
- 2) Çok çeşitli motor becerileri (cimnastik, kendini ifade edebilme, estetik vb.) geliştirecek şekilde günlük fiziksel etkinliklere katılma isteği uyandırma.
- 3) Sağlıklı olabilmek için iyi yaşama alışkanlıkları kazandırma.
- 4) Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin önemini kavrama.
- 5) Fiziksel hareketin yapısını anlama ve yeni hareketler yaratabilme.
- 6) Düzgün hareket etme ve duruş alışkanlıkları kazandırma.
- 7) Yaşam boyu zevk alarak yapılabilecek fiziksel etkinlikleri alışkanlık olarak kazandırma.
- 8) Hayal gücü, kişisel yapıcılık ve yaratıcılığı geliştirme.
- 9) Çevresine uyum sağlamasına yardımcı olma.
- 10) İyi ve arzulanan sosyal alışkanlıklar kazanmasına yardımcı olma.

- 11) Grup ve takım etkinlikleri yoluyla başkaları ile sosyal ilişkide bulunarak onlarla anlaşabilme ve dolayısıyla sağlıklı iş birliği yapabilmeyi geliştirme.
- 12) İyi bir lider, iyi bir izleyici olabilme ve aynı zamanda sorumluluk alabilme özelliklerini geliştirme.
- 13) Estetik, duygu ve moral gelişimine katkıda bulunma.
- 14) Etkinlikler sırasında kendine güvenerek ve bilinçli olarak hareket etmesini sağlama.
- 15) Otoriteye saygı duyma, kurallara uyma, yeni kurallar geliştirme ve duruma göre kurallarda değişiklikler yapmanın önemini kavrama.
- 16) Başkalarının varlığını da kabul ederek onlara karşı dürüst, hoşgörülü ve saygılı davranmayı geliştirme.
- 17) Kendini gerçekleştirme, güçlü ve zayıf yönlerini tanıyarak sınırlılıklarını bilme, kendine güven duyma ve davranışlarını kontrol edebilme.
- 18) Demokratik bir ortamda başkaları ile yarışmak ve sonuçta yenmek ya da yenilmek gibi durumlarla karşılaşarak deneyim kazanma.
- 19) Boş zamanlarını yararlı bir biçimde kullanmayı aşılama.

Bu amaçların tümü, bireylerin eğitim safhalarındaki ihtiyaç, ilgi ve yeteneklerine göre kişilere özgü olarak daha kesin ve ölçülebilir bir biçimde düzenlenebilir. Beden Eğitimi, amaçları ve hedeflerinden de anlaşılacağı üzere genel eğitimin önemli bir parçası olmakta; beden eğitimi ve spor etkinliklerinin içinde olmadığı bir eğitim sistemi ve programı düşünülemez (Tamer ve Pulur, 2001: 17-58).

Bu bağlamda Lumpkin'e (1990) göre beden eğitiminin üç önemli amacı vardır.

1) Bilişsel Amaçlar (Bilgi ve Anlama)

1a) Vücut fonksiyonları, sağlık, büyüme ve gelişme.

1b) Oyun kuralları, beceri, strateji, koruma.

2) Duyuşsal Amaçlar (Sosyal ve Duygusal)

2a) Kendine güvenme, değer yargıları, kişilik gelişimi, iletişim becerisi, nezaket.

2b) Kendine kontrol etme, kendine disipline etme, eğlence, gevşeme, kendine ifade etme, nasıl kazanacağını ve nasıl kaybedeceğini öğrenme.

3) Psiko-motor Amaçlar (Temel Hareket Becerileri ve Fiziksel Fitness)

3a) Temel hareket modelleri, motorik beceriler, temel oyun becerileri, senzori-motorik beceriler.

3b) Kardiovasküler dayanıklılık, kas kuvveti ve dayanıklılığı, esneklik (Akt. Oğul, 2010: 41).

2.4. Sporun Tanımı

Spor; kapsamı, branşları, hedefleri ve uygulanış biçimleri açısından farklı algılanmış ve değerlendirilmiştir. Bu sebeplerden dolayı değişik yazarlar farklı tanımlar ve fikirler ortaya koymuşlardır.

Spor, bireyin sahip olduğu kabiliyetleri geliştiren, önceden belirlenmiş kurallar altında araçlı veya araçsız, ferdi veya toplu bir biçimde meslekleştirilerek gerçekleştirilen, sosyalleştirici, ruhu ve fiziği geliştiren, rekabetçi ve dayanışmacı bir dal olarak tanımlamaktadır (İmamoğlu, 1989: 4-5).

Spor, bireyin ruh ve beden sağlığını güvence altına alan, bireyin topluma uyumunu sağlayan, bireyi günlük hayatın gerginlik ve sürtüşmelerinden uzaklaştıran, bedensel yeteneklerin fazla olduğu, kazananların ödüllendirildiği, üst düzeyde oyun ve mücadele gerektiren bir uğraştır (Fişek, 1985: 7-8).

Spor; fiziki kondisyonu geliştirmeye amaçlayan oyun, yarışma ve mücadele anlayışı ile yapılan fiziksel etkinliklerin, bireysel ya da kolektif oyunlar biçiminde uygulanan ve genellikle bir yarışmaya yol açan, kesin kurallara göre uygulanan ve ani bir yarar beklemeden yapılan bedeni hareketlerin tümüdür (Büyük Larousse 1998: 10762).

Spor; hem yarışma, zevk, sağlık, estetik, eğlence, reklam, bilim, serbest zamanları değerlendirme gibi yollarla kişiler ve toplumlar arası ilişkileri düzenleyen, bedene ve ruha hitap eden sosyal bir davranıştır. Spor, aynı zamanda bir dizi kurallar, performans ve kalite standartlarından oluşan bir demettir. Spor her şeyden öte insan ruhuna hitap eder. Toplumlar arası ilişkilerin dostça devam etmesine katkı sağlayan ve kültürel aktarımlar sağlayan bir araçtır. Bu tür özelliklerinden dolayı çağımızda spor çok yönlü, çok faydalı, çok amaçlı ve çok çeşitli boyutlar kazanmış ve evrenselleşmiştir (Voigt, 1998: 118-126).

Spor, insanın kendisini disiplinli bir şekilde idare etmesine ve karşılaşacağı psikolojik ve fizyolojik zorlukların üstesinden gelmesine yardım eder. Sporun uluslararası anlamda da katkıları vardır; dostluk ve barış ile ülke ekonomisine getirdiği katkılar bunların başında gelmektedir. Diğer taraftan, günümüzde gerek basın yayın kuruluşlarının spora yaklaşımı, gerekse çağımızda artan bir problem olan stresten kurtulma, bedenleri formda tutma ve sağlıklı yaşam çabaları ve hepsinin ötesinde sporda kazanılan uluslar arası başarılar, toplum yaşamına ve moral seviyelerine etki eden bir unsur haline gelmiş, bu durum spora önemli bir boyut da kazandırmıştır. Bu gibi nedenlerden dolayı çağımızda spor yapmak, sportif aktivite içinde bulunmak, uygar ve sağlıklı insan olmanın da koşulları arasında yer almıştır (Sunay ve Saracaloğlu, 2003: 46).

Spor, bireylerin saldırganlık güdüsünü kontrol altına alan bir mekanizma olmanın yanında, bireyin mizacında bulunan olumsuz bir özellik olan saldırganlık güdüsünü, olumlu hale getirebilen bir güçtür. Bu noktada ‘saldırganlık ve kazanmak için mücadele’ cümlesine dikkat edilmesi gerekmektedir. Birey kazanmak için mücadele etmek zorundadır ve saldırganlığı da mücadele etmenin içerisine yerleştirmek, suretiyle olumsuz bir anlama gelen ‘saldırganlık’ kavramını daha da sempatik bir kavram haline getirmektedir. Sporun, spor olabilmesinin en temel şartları olarak “farkındalık” ve yarışma kavramlarını seçebiliriz. Çünkü birey, spor yaptığının farkında varırsa ve bunu bir yarışma düşüncesi ile sporun kuralları içerisinde gerçekleştirmeye çalışırsa yapılan eylemler, sporun gerektirdiği ahlaki

değerlerle ve kurallarla beraber, sportif bir faaliyetler olarak daha fazla anlam kazanıp amaca hizmet etmiş olacaktır (Dever, 2008: 20-25).

2.5.Sporun Tarihsel Gelişimi

Tarihteki ilk spor girişimlerinin, araçlı veya araçsız gerçekleştirilsin, her biri savunma ve saldırı amacı taşımaktadır. İlk insanın doğayla, hayvanlarla ve kendi cinsleriyle girdikleri mücadele sonrasında gerçekleştirdiği ilk eylem, kendi fiziksel gücünü kullanmayı öğrenmesidir. Bu da ilk insanın bilinçsiz olarak yaptığı güreşin ortaya çıkmasını sağlamıştır. İlk insan yapmış olduğu bu mücadelesini silahsız olarak gerçekleştirdiğinden, savunma ve saldırı aracı olarak sadece ellerini ve kollarını kullanmıştır. İlk insanın yürüme, koşma, atlama ve tırmanma hareketlerinin tümünü, beslenme ve doğal yaşamdaki tehlikelerden korunmak, hayatta kalabilmek amaçlı yaptığı bilinmektedir. Bu da atletizm ve dağcılık gibi sporların ortaya çıkmasına neden olmuştur (Ertan, 2012: 15).

Tarihin ilk spor türleri savunma ve saldırı kökenlidir. İlk insanı canlılar bundan iki üç milyon yıl önce doğada yırtıcılar ile göğüs göğse çarpışarlardı. İlk önce sıkılmış yumruklar ile olan mücadele daha sonra ok, mızrak, kılıç, gibi aletler kullanılarak yapılmıştır. Arkeolojik kazılar sonucunda, tarihin ilk devletleri olan Mısır ve Sümerlerde, bugünkü Mısır ve Irak dolaylarında M.Ö. 3000 yıllarına ait belge ve bulgulardan güreş, boks, eskirim ve okçuluğun yapıldığı görülmektedir (Fişek, 1985: 9-10).

İnsan, ellerini doğal savunma ve saldırı aracı, kollarını ise itme ve savurma gücü ile birleştirip kullanarak, boks sporunun temelini oluşturan hareketlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur (Afyon, 1997: 9).

Tarihin ilk örgütlü spor karşılaşmaları sayılan antik olimpiyat oyunları efsanelere göre Elis kralı İphitos'un çabalarıyla M.Ö. 776 yılında başlamıştır. Bir diğer efsaneye göre, Kral Pelops tarafından M.Ö. 1370 yılında başlatılan ve M.Ö. 800'lü yıllarda ara verilen "ekecheiria" olimpiyat barışı geleneğini de beraberinde getirmiştir. Bu gelenek de, sürekli savaş durumunda bulunan Yunan site devletleri

olimpiyatlara üç ay gibi bir zaman kala savaşmayı bırakırlardı. Bu dönemlerde bile spor toplumlari birleştiren önemli bir unsurdu (Fişek, 1985: 11-12).

M.Ö. 776'dan M.S. 392 yılına kadar dörder yıllık aralarla 292 defa yapılan ve 1168 yıl devam eden Olimpiyatın organize ediliş sebepleri olarak, dini, siyasi, sosyal ve kültürel konuları sayabiliriz. Konuyla ilgili en güzel örneklerden birisi de Koryürek'in Olimpiyatlar isimli çalışmasında yer almaktadır. Yarışmalara katılmak isteyen gençlerin, Yunan vatandaşı da olsalar, hakemlere hırsızlık veya cinayetten sabıkaları olmadığını ispatlamaları gerekirdi (Koryürek, 2003: 8).

Dolayısıyla, tarihi süreçte spor her alanda etkili olmuştur. Eski yunan ve Roma'da özellikle subaylar iyi sporcu olmak zorundaydılar. Osmanlı İmparatorluğu'nda yönetici sınıfı buna benzer bir sistemden geçmekteydi. İleride padişah olacak şehzadeler altı yaşına girince, şeyhülislam'ın önderliğinde bir törenle okuma, yazma ve dini eğitime başarlardı. Dersler bununla sınırlı kalmaz, şehzadenin ilgi ve yeteneği doğrultusunda ok atmak, ata binmek, güreş tutmak, cirit oynamak gibi çeşitli spor dalları da eğitime dahil edilirdi. Osmanlı'da elit güreşler padişahın himayesindeydi; bugünkü adı ile kulüp olan kurumlara o zamanlarda "Tekke" denilirdi. Başkanlarına "şeyh" sporcularına "Mürit" denildiği bilinmektedir (Talimciler, 2010: 19-21).

Osmanlı İmparatorluğu, beden eğitimi ve sporu atalarında olduğu gibi savaş eğitimi amacıyla uygulamış ve teşkilatlandırmıştır. Bu özelliğinden dolayı Osmanlı'da beden eğitimi ve spor, eğitim kurumlarında ders olarak değil talim olarak yer almaktaydı. Sporun talim olarak yer aldığı yerler şu şekildeydi

- 1) Saray eğitim-öğretim kurumları.
- 2) Askeri eğitim-öğretim kurumları.
- 3) Halk eğitimi veren kurumlardan tekkeler (Bilge, 1989: 14-15).

Osmanlı İmparatorluğu'nda güreş sporu önemli bir yer tutmaktaydı. Yazılı belgelerde pehlivanlığın ilk bahsini geçiren Osmanlı padişahı Murad Hüdavendigâr Gazi'dir. şehzadelerin güreşi sevdiği, hatta yaptığı ve Yıldırım Bayezid'in oğlu

Çelebi Sultan Mehmed'in de güręştiđi için 'Güręşçi Çelebi' diye zikredildiği bilinmektedir (Kahraman, 1995: 125).

Cumhuriyet'in ilanı ile beraber sporda yeniden yapılanma hareketleri hız kazanmıştır. Beden terbiyesi ve spor politikalarının Cumhuriyet'in ilk yıllarında temel amacı, bütün nüfusun özellikle de çocuk ve gençlerin salgın hastalıklar, yoksulluk, kötü beslenme ve diğer problemler yüzünden bozulmuş olan sağlığının düzeltilmesidir. 29 Haziran 1938 tarihinde, 3530 sayılı kanun ile beden terbiyesi genel müdürlüğü kurulmuştur. "Kanun 29 Haziran 1938'de TBMM'de kabul edilmiş ve 18 Temmuz 1938'de Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Akın, 2004: 43).

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu büyük önder Mustafa Kemal Atatürk, toplumsal hayatın her alanında olduğu gibi spor konusunda da bir takım açıklamalarda ve çalışmalarda bulunmuştur. Ulu önder, spor konusunda toplumun her kesiminin bilinçlendirilmesi ve toplumun spora teşvik edilmesi için elinden geleni yapmıştır. Bu amacı söylemlerinde de kendini göstermektedir. "Biz henüz Avrupa derecesine gelemedik. Sporda tek ve sarıh bir gaye gözetmek lazımdır. Sporu ya propaganda için yapacağız yahut bedeni tekâmülümüzü temin için yapacağız" (Hiçyılmaz ve Tezkan, 1981: 7).

"Açık ve kesin olarak söyleyeyim ki sporda başarılı olmak için bedensel dayanıklılık kazanmak kadar, halkın sporun içeriği ve değerini anlamış olması, içtenlikle sevmesi ve ulusal bir görev olarak görmesi gerekmektedir" (Donuk, 2007: 87).

"Başarılı olmak için her türlü yardımdan çok bütün milletçe sporun esasını, değerini anlamak ve ona kalpten sevgi göstermek, onu vatani vazife saymak lazımdır" (İnan, 1971: 53).

"Türk milleti anadan doğma sporcudur. Henüz yürümeye başlayan köy çocuklarını bile harman yerinde güręşirken görürsünüz. Ata en çok ve iyi binen yalnız Türk erkekleri değildir. Türk kadını da bu işi iyi bilir" (Aracı, 2001: 1).

Bu ifadelerinden yola çıkarak, bireylerin sağlıklı ve gürbüz bir yapıya sahip olmalarını isteyen Atatürk'ün spora ayrı bir önem ve özen gösterdiğini söylemek mümkündür.

2.6. Spor ve Eğitim

Eğitim, eğitilmesi gereken kişinin daima gelecekteki davranış ve tutumlarına yöneliktir. O halde, eğitimin hedefi, eğitilen kişinin eğitim yoluyla gerçekleştirilmesi gereken gelecekteki durumunu tanımlayan bir normdur. Spora ilişkin olarak eğitim hedefi ise eğitim ve öğretimde sportif etkinliklerin niçin anlamlı ve önemli olduğunu ve spor yapanın davranışında ne gibi değişmelerin olabileceği sorusuna cevap vermektedir (Yıldıran ve Yetim, 1996: 37).

Eğitim, genel anlamıyla insanoğlunun öğrenme yoluyla düşünme yeteneklerini, bilgisini anlayışını ve becerilerini gösterme ve toplumdaki değerlerin öğretilmesi ve aktarılması sürecidir. Aynı zamanda eğitim sosyalleşme için bir kurum ve kültürel mirasın kuşaklara aktarılmasını sağlayan çok önemli bir sosyal olgudur. Aslında eğitimin en önemli amacı bireyleri duyarlı hale getirmektir.

Spor, özünde zekâ ve ihtimal oyunu gibi görünmesine rağmen, her yaş kesimindeki bireyler beden eğitimi ve spor yoluyla düzenli yaşama alışır ve sağlıklı yaşama ulaşır (İşler, 2001: 111-339).

Bilindiği gibi eğitimin işlevlerini yerine getirebilmesi için kesinlikle bir toplumsal ortam ve atmosfere ihtiyaç vardır. Yani toplum varsa eğitim vardır. Fakat diğer yandan toplum, eğitim varsa varlığını sürdürebilir. Dikkat edilecek olursa, toplumla eğitim iç içedir. Bu durumda, sıralama yapmak gerekirse, toplum bir amaç, eğitim de bu amacı gerçekleştirmenin değişmez bir aracı olarak görülebilir. Bu sebeple, her toplumun meydana gelme sürecinde kendine özgü var olan değerlerle oluşturduğu bir yapısı vardır. Bu yapı ulaşılması gereken amaç olarak kabul edildiğinde, eğitim de bu amacı gerçekleştirmede en önemli ve doğrudan araç olarak anlaşılır. Değişime açık, gelişmeyi amaçlayan toplumlar ilk olarak eğitim kurumlarına başvurmaktadır. Böylece, eğitimin öne çıkan özelliği toplumsal yönüdür. Yani toplumsal yapının devamını sağlamak adına yeni yetişen bireylerin

sosyalleştirilmesi açısından değerlendirmek gerekir. Her toplumda eğitim, o toplumun yapısal durumuna, yani toplumsal özelliklerine bağlıdır. Değişimin bir özelliği olarak eğitim bir toplumdan diğerine, bir çağdan diğer bir çağa farklılıklar gösterebilmektedir (Aslan, 2001: 74).

Hem bireylerin hem toplumların büyümesi, gelişmesi ve varlıklarını sürdürebilmesi ancak yenilenmek ve geliştirmekle gerçekleşir. Sağlıklı ve güçlü bir toplum, bünyesinde barındırdığı durgun ve değişmez sistemin dinamizmini, gerektiğinde ve gerekli noktalarda yapılması zorunlu olan değişiklikleri çok iyi dengelemelidir. İşte tam bu noktada okul faktörü devreye girmektedir (Yıldız, 2010: 30).

Yaşamın her anında eğitim sistemi, okul yoluyla toplumun kültür mirasının, gelenek ve göreneklerinin aktarılması, bireylerin sosyalleşmesi, topluma birlik ve dayanışma ruhu aşılması, yenilikçi ve çağdaş toplum adına eleman yetiştirilmesi gibi görevleri yerine getirmiştir. Bunu çağın her zamanında başarabilmesi için eğitim sisteminin kendisini sürekli yenilemesi, okulun da bu süreçte düzenleyici ve bireylere aktaran bir kurum olması gerekmektedir (Tezcan, 1997: 48-51).

2.7. Ergenlik Dönemi ve Gelişim Özellikleri (12-18 Yaş)

Ergen sözcüğü, batı literatüründeki "adolescent" kelimesinin karşılığı olarak kullanılmıştır. Latince büyüme olgunlaşmak anlamında kullanılan "adolescere" fiilinin kökünden gelmektedir (Yavuzer, 2007: 262).

Bu yaş dönemleri gelişim psikolojisinde erinlik ve ergenlik dönemleri kelimelerini karşılamaktadır. Erinlik ve ergenlik dönemlerinin başlangıcı ve bitişi konusunda kesin bir zaman belirtmek oldukça zordur. Çünkü bu dönemdeki gelişim birçok unsurdan etkilenmektedir. Cinsiyet, beslenme, kalıtım, coğrafi etkenler ve sosyo-ekonomik değişiklikler gelişimi etkileyen unsurlara örnek olarak gösterilebilir (Selçuk, 2003: 15-18).

Bu dönemin bir parçası olan ön ergenlik dönemi, hızlı bir fiziksel, bilişsel ve psikolojik gelişmenin olduğu dönemdir. Ergenlik ise ön ergenlikte oluşan değişmelere uyum sağlama dönemidir. Ergenlikte kızlarda östrojen erkeklerde ise

testesteron hormonlarının üretimi başlar. Vücudun tüm organları bu hormonlardan etkilenir. Ergenliğin bütün aşamaları ve gelişimi tüm bireylerde aynı düzen içerisinde gerçekleşir ama zamanlama olarak bireyler arasında çok farklı bir şekilde meydana gelir. Kızlar genellikle ortalama 11 yaş dolaylarında, erkekler ise 13 yaş dolaylarında ergenliğe adım atar. Kızlar erkeklerden 1,5-2 yaş önce ergenliğe girer. Hızlı fiziksel ve fizyolojik değişimlerle beraber, vücut yapılarında büyük farklılıklar yaşanır. Erkeklerin kızlara kıyasla kalplerinin ve akciğerlerinin daha büyük olduğu gözlenmiştir; bu sebeple kuvvet ve hız bakımından erkekler daha iyi bir etkinlik göstermektedir (Sanemoğlu, 2013: 28-31).

Bu dönem içinde, erkekler ve kızlar ulaşabilecekleri en üst düzeyde motor becerilere sahip olurlar. Ergenlik dönemlerinin başında motor becerilerde azalmalar olur. Sebebi ise kemik ve kas dokusundaki büyüme ve gelişmenin farklı olmasıdır. Kemikler kaslardan daha hızlı bir büyüme gerçekleştirirse kaslarda gerginliğin artmasına sebep olur. Bu sebeple beden hareketleri sarsıntılı bir şekilde gerçekleşir. Bu dönemde düzenli yapılan fiziksel aktiviteler motor becerilerin gelişimi, kasların güçlenmesi ve esneklik kazanılması açısından önemlidir (Kaya, 2011: 59-60).

Bu dönemdeki ergenlerin genellikle bedensel gelişimleriyle alakalı endişeleri vardır. Kişiliğin gelişimi devam eder, görev ve sorumluluk üstlenilmeye çalışılır, karşı cinsten arkadaş edinme eğilimi söz konusudur. Ergenliğin sonlarına doğru beden gelişimi tamamlanmıştır. Dolayısıyla sinir, kas, eklem, koordinasyonu tam anlamıyla sağlanmıştır. Beden eğitimi ve spor alanında teknik ve taktik ayrıntılara girilir; gündemde olan başarılı sporcular örnek alınır ve sporda başarı ve bu başarı sayesinde ön plana çıkma yarışı başlar. Ebeveynleri gibi özgür olmak isterler (Harmandar, 2004: 46-47).

Ergenlik de psiko-motor gelişim süresi takvim yaşına bağlı olarak olası biyolojik gelişimle de doğrudan ilişkilidir. Yaşlara göre hareket verimliliği, kas merkez sinir sisteminin yeterlilik düzeyi ile de ilişkilidir. Bu yaşlarda gençleri performans sporlarına kuvvet açısından hazırlamak önemlidir (Sevim, 2002: 341-344).

Ergenin yer aldığı aktiviteler, ergenin sosyal ortamını oluşturmada önemli bir faktördür. Yapılan çeşitli araştırmalar, belli bir amaca yönelik yapılan aktivitelere katılmanın, ergenin benliğinin ve kimliğinin oluşmasında olumlu etkilerinin olduğunu göstermektedir. Örneğin, atletizm bünyesinde çeşitli branşları barındırır ve farklı özellikleri içerir. Kısa mesafe koşuları kuvvete dayanırken, uzun mesafe koşuları dayanıklılığa, yüzme ve kürek sporu ise hem kuvvete hem de dayanıklılığa dayanır. Bu spor dallarına yönelik etkinlikler yapıldığında ruhsal gerginlik azalır veya ortadan kalkar. Beden eğitimi ve spor, ayrıca ergenlik çağındakilere kendini deneme, kendini arkadaşları ile mukayese etme ve eşit koşullarda yarışma ortamı sağlar. Bu etkenler ergenin benlik saygısını ve mental dayanıklılığını geliştirmesine yardımcı olmaktadır (Alparslan, 2012: 181-185).

Demirhan ve diğerleri (2001: 16-18) ise okul sporunun değişik anlamlarını genel hedefler başlığında aşağıdaki biçimde sıralamaktadırlar:

- 1) Sağlıkla ilişkili fitness (dinçlik, fiziksel uygunluk).
- 2) Rekreatif (yeniden yaratma) etkinlik.
- 3) Toplumsal verimlilik.
- 4) Entelektüel yeterlik.
- 5) Kültür.

Spor yapanların yapmayanlara göre daha dışa dönük ve duygusal yönden dengeli olduğu belirtilmiştir. Beceri ve aktivite programlarına katılan öğrencilerin genel, sosyal, aile, okul ve toplam benlik saygısı puanlarının yükseldiği bulunmuştur (Akt, Tiryaki, 2000: 109).

Spor etkinliklerinin ruh sağlığına etkisiyle ilgili çalışmalar genellikle dört açıdan değerlendirilmiştir: Mood, korku, depresyon ve benlik işlevleri (İkizler, 2002: 29-31).

İlgi ve ihtiyaçları ise şu şekilde sıralamak mümkündür.

- 1) Erkekler güçlü, kızlar çekici ve güzel görünme eğilimindedir.
- 2) Spor yarışmalarında derece almaya özenir.

- 3) Hareketlidir. İyi dinlenmesi ve beslenmesi gerekir.
- 4) Kız- erkek karma etkinliklerden hoşlanır.
- 5) Karşı cinse ilgi üst düzeydedir.
- 6) İlgi alanlarını geniş tutmaya ve bu alanda etkili olmayı ister.
- 7) Büyükler gibi davranmayı ve özgür olmayı ister (Tosunoğlu, 2008: 22).

Bu nedenlerle spor, ergenlik çağındaki gençlerin artan beden enerjisinin en uygun şekilde kanalize edilebileceği alandır. Çocuk spor yaparken bir gruba ait olabilme ve yardımlaşmayı benimseyebilme gibi sosyal bir işlevi benimsemiş olacaktır. Bu sayede spor toplumla bütünleşmiş ve toplumun tüm yaşam biçimlerine uyum sağlayabilmiş kişiliklerin oluşmasına katkı sağlayacaktır (Yavuzer, 2001: 262).

2.8. Liselerde Beden Eğitimi ve Spor

Günümüzde beden eğitimi ve spor artık toplumsal yaşantının bir parçası ve gerekliliğidir. Beden eğitimi ve spor hareket, yarışma, oyun, antrenman, galibiyet ve yenilgi gibi olgularla karakterize edilir (Sunay, 1995: 35). Milli eğitim'e bağlı liselerin on ikinci sınıflarında haftada iki saat zorunlu Beden eğitimi ve spor dersi uygulanmaktadır (M.E.B, 2014).

Örgün eğitim kurumlarında, okul içi ve okullar arası beden eğitimi ve spor faaliyetlerini yürütmek üzere, 13/1/2005 tarihli ve 25699 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan millî eğitim bakanlığı ilköğretim ve ortaöğretim kurumları sosyal etkinlikler yönetmeliğine göre bir spor kulübü kurulabilmektedir. Bu kulüpler yaş, cinsiyet, fiziksel özelliklerine göre çeşitli yaş kategorilerine ayrılmıştır. Bu kategoriler şu şekildedir:

- 1) Minikler Kategorisi.
- 2) Küçükler Kategorisi.
- 3) Yıldızlar Kategorisi.
- 4) Gençler Kategorisi.

Diğer taraftan, okul spor kulüplerinin yarışmaları resmî ve özel olmak üzere ikiye ayrılır.

A) Resmî yarışmalar;

- 1) Millî eğitim müdürlüklerince (lig heyetlerince) düzenlenen il içi yarışmalar.
- 2) Eleme, grup, yarı final ve Türkiye birinciliği yarışmaları.
- 3) ISF' ce düzenlenen yarışmalardır.

B) Özel yarışmalar

Hafta sonu, dinlenme ve bayram tatillerinde spor kulüplerinin çalışmalarını yaymak, canlandırmak, öğrencilerin spor eğitimini geliştirmek, serbest zamanlarını değerlendirmek, okullar arasında tanışma ve kaynaşma sağlamak amacıyla ilgililerin izni alınarak yapılan yarışmalardır (MEB, 2013).

Ayrıca, liselerde kurumlarında beden eğitimi ve spor dersleri verilirken aşağıdaki uygulamalarda göz önünde bulundurulmalıdır.

1. Beceriklilik, hareketlilik, çabukluk ve hız alıştırmaları üst düzeyde yapılmalıdır.
2. Kuvvet ve dayanıklılık alıştırmaları erkeklerde tam yüklenme ile yapılmamalıdır.
3. Takım oyunları ve yarışmalar düzenlemeli ve takım oyunlarında teknik taktik ayrıntıları verilmelidir.
4. Verimliliğinde süreklilik sağlanabilmesi için gerekli açıklamalar yapılmalıdır.
5. Karma ritmik etkinlikleri, halk oyunları, dans ve izciliğe yer verilmeli, yaratıcılığı desteklenmelidir (Aracı, 2001: 1-29).

3. SOSYALLEŞME VE SPOR KAVRAMINA BAKIŞ

Spor, toplumlar ve toplum içindeki bireyler arasında sosyal ve kültürel bir olgu olarak algılanmaktadır. Spor en küçük birime indirgenerek kişisel olduğu kadar geniş bir çerçevede de sosyal bir olaydır. Toplumların sürekliliğinde, kültürlerinin kendini korumasında, kendilerini sürekli geliştirebilmelerinde başka yöntem, metot ve araçlar etkili olduğu kadar spor ve sportif etkinlikler de etkili olmuştur. Toplum içerisinde bireylerin birbirleri ile ve farklı toplumlar arasında sosyalleşmede bir araç olan spor, kişi ve toplum ilişkilerinin kurulması ve geliştirilmesinde de etkili bir araç olmaktadır (Ramazanoğlu ve diğerleri., 2005: 2-3).

3.1. Sosyalleşme Nedir ?

Sosyalleşme bir diğer adıyla toplumsallaşmadır. Öncelikle Türk Dil Kurumu'nun "toplumsallaşma kavramı" için yapmış olduğu tanım şöyledir "Toplumsallaşma; bireyin kişilik kazanarak belli bir toplumsal çevreye hazırlanması, toplumla bütünleşmesi süreci, sosyalleşmedir" (T.D.K, 2011: 2370).

Sosyalleşme kavramını ilk kullanan kişinin Durkheim olduğu ifade edilmektedir. Durkheim'a göre sosyalleşme sürecinde bir farklılaşma söz konusudur ve bu farklılaşma bireyi psikolojik bir varlıktan sosyal bir varlık durumuna geçirmektedir (Akt. Akyüz, 1991: 210).

Sosyalleşme sürecinde bireyin benimsediği ahlaki değerler, şahsiyetin karakter yönünü meydana getirir. Hâlbuki şahsiyet karakteri de kapsayan ve bir bireyin kendisine has fiziki ve ruhi bütün niteliklerini içeren daha geniş bir yapıyı tanımlar. Şahsiyet bir bireyin yapmaktan hoşlandığı ve değer verdiği olgularla da ilişkilidir. Diğer bir taraftan bireyin sosyal olay ve olgulara karşı takındığı tavır içinde yaşadığı sosyal grup ve toplumun şekillenmesine katkıda bulunur. Bütün bu tutumlar bireyin karakteristik özelliklerini gösterir (Aslantürk ve Amman,1999: 145).

Sosyalleşme, bireyin başkalarıyla olan ilişkileri vasıtasıyla iyi-kötü, doğru-yanlış gibi toplumsal ölçütleri, tüm değer, kural ve normları, toplumca kabul

edilebilir tutum ve davranışları, becerileri benimsemesi sürecidir. Ayrıca sosyalleşme, bireyi toplumun ve grupların bir üyesi haline getiren, tutum ve davranışlarını kurumsallaşmış normlara uygun olarak tanımlayabilmesine olanak sağlayan bir kültürleşme sürecidir. Sosyalleşme sırasında birey kendisini çevreleyen maddi ve manevi varlıklarla farkında olmadan kaynaşarak uzun bir istemsiz sürecin parçası haline gelir. Kişiliğin oluşumu da, kaçınılmaz bir öge olan benlik de sosyalleşme sürecinde ortaya çıkar."Benlik bireyin hem başkalarıyla paylaştığı, hem de onu çevreden ve başkalarından farklılaştıran ayrıntıların bilincine varmasıdır. "Bu açıdan bakıldığında sosyalleşme bireyin benlik ve kişiliğini oluşturan temel etkenlerden biri olarak göze çarpmaktadır (Tolan, 2005: 229-231).

Benlik kavramı ya da diğer adıyla benlik bilinci bireyin kendisiyle ilgili bütün düşünceler, algılamalar, duyular ve değerlendirmeler bütününe etkileşiminden doğan genel bir algıdır (Cüceloğlu, 2012: 427-430). Benlik, bireyin fiziksel ve sosyal çevresiyle kurduğu ilişkiler sonucu kendine dair edindiği duygu ve düşünceleridir (Tan 1970: 3-16).

William James (2007: 291-292)'e göre birey sahip olduğu yetilerden ibarettir bu yetiler onun benliğini oluşturur. Bireyin fiziksel özellikleri, sahip olduğu maddi ve manevi güçlerin hepsi ona aidiyet hissettirir. Tüm özellikler ne kadar büyür ve gelişirse birey de kendini o kadar mutlu hisseder (Akt. Öksüz ve Ayvalı, 2012: 137-153).

Benlik bireylerin özellikleri, kişisel yetenekleri, değer yargıları, amaç ve hedeflerine yönelik kanıların dinamik hale gelmiş bir örüntüsüdür. Birey doğduğu andan itibaren çevresinden etkilenerek ve başından geçen olaylar ile öğrenme süreci içerisinde gelişim göstermektedir. Bu gelişim sürecinde kişiler arası etkileşim en büyük belirleyici unsurdur. Yaşam sürecinde her olay ve olgu benliğe bir katkı sağlamaktadır (Baymur, 1997: 285-300).

Benlik saygısı ise "Bireyin gerçek benliği ile ideal benliği arasındaki farkı değerlendirmesidir." Yani bireyin olmak istediği hali ile olan hali arasındaki farkın düzeyi benlik saygısının seviyesini gösterir. Bireyin kendini değerlendirme sürecinde bu farkla yüzleşmesi kaçınılmazdır (Kuzgun, 2006: 95-110).

Sosyalleşme, toplumun kurallarını ve geleneklerini öğrenip benimseme sürecidir ve zamanla bu uyum süreci gerçekleşir. Yeni doğan bir bebek gelişim süreci içerisinde toplumun kurallarına uyum gösteren bir bireye dönüşür. Sosyalleşme sürecinde birey zamanla kişisel bağımsızlığını bırakır; ne zaman ve hangi şekilde davranacağını, hangi olaylara nasıl tepki vereceğini, diğer insanlarla nasıl bir etkileşim kurması gerektiğini öğrenir (Bircan ve diğerleri, 2009: 6).

Sosyalleşme, bireyin toplum kültürünü öğrenme ve içselleştirme sürecidir. Sosyalleşen birey toplumla bütünleşir ve aynı davranışları sergiler. Sosyalleşmede çeşitli araçlar bulunmaktadır ve bu araçların başında aile gelmektedir. Aileden sonra arkadaş çevresi, okul ve medya sıralanmaktadır. Çocuk ilk olarak ailede başlar sosyalleşmeye, konuşmayı ve duygusallığı ilk kez aile içinde öğrenir. Okullar bir milletin teknik ve entelektüel mirasını temel alır. Çocuk okulda kendini kontrol edebilmeyi ve rekabeti öğrenir. Arkadaş grubu çocuğun toplumsal anlamda ufkunun genişlemesine yardımcı olur. Belli bir aşamadan sonra çocukta arkadaş çevresi önemli bir sosyalleşme aracı haline dönüşmektedir. Arkadaşlarının kullandığı eşyaların markaları, yaşam stilleri ve tercih ettikleri oyun türlerine kadar çok geniş bir yelpaze ön plana çıkabilmektedir (Bozkurt 2013: 115-125).

Sosyalleşme, insanın kendine yakışır şekilde insanca davranışları öğrenip sergilemesidir. Diğer taraftan, sosyalleşmeyi bireysel ve toplumsal olmak üzere iki şekilde tanımlayan Özkalp'e göre sosyalleşme, bireysel açıdan, insanın hayvansal yönlerini arka planda bırakarak, insanî değerleri kazanıp kişiliğini bulma sürecidir. Toplumsal açıdan sosyalleşme, sosyal ve kültürel mirasın tüm özellikleriyle gelecek nesillere doğru şekilde aktarılması ve kişilik gelişimidir (Özkalp 2005: 109-110).

Bireylerin sosyalleşme süreçlerinde, onlara öğretilen toplu yaşam tarzının, bilgi birikiminin, toplumsal alışkanlıkların, kuralların, gelenek göreneklerin ve pek çok etkenin etkili olduğu görülmektedir. Bir anlamda bireyler sistemin işleyen birer parçası ve bu sistemin işleyiş kuralları doğrultusunda eğitilmektedirler. Rollerini etkili bir biçimde öğrenip oynayan bireyler, hem kendi iç dünyalarında hem de toplum içerisinde uyum içinde yaşamayı başarabilmektedirler (Ada ve diğerleri, 2013: 132).

3.2. Sosyalleşme ve Spor İlişkisi

Spor, günlük hayatımızda önemli bir yer tutan, yaşam biçimimizi etkileyen ve kişileri, toplumları bir araya getirebilen bir olgudur. İnsanları ve toplumları birleştirmesi yönüyle de sosyalleşme aracı olarak görülmektedir. Sosyal değerler bütününe oluşmasına ve sürekli hale gelmesine yardımcı olur. Bu değerler toplumsal sorumluluklar, fedakârlık, saygı ve hoşgörüyü kapsamaktadır. Çocuklar, popüler sporcuları rol model alarak, rol model öğrenme kavramıyla örtüşen sosyalleşme sürecinin içerisine girerler. Spor faaliyetleri, iyi yurttaşlık, iyi öğrenci, topluma uyum, dostluk gibi rollerin öğrenilmesinde önemli bir araç olmuştur. Bu da spora iştirak eden bireylerin sosyalleşmesindeki önemi ortaya koymaktadır (Yetim, 2005: 171).

Spor bireyin dinamik sosyal çevrelere katılımını sağlayan bir sosyal etkinlikler olgusu olması özelliğinden dolayı bireyin sosyalleşmesinde önemli bir yere sahiptir. Modern toplumlularda sporun çoğunlukla genel bir etkinlik olduğu düşünüldüğünde, sportif faaliyetler aracılığıyla spor ile ilişkisi olan bireyler farklı insan gruplarıyla sosyal ilişkiye girmektedirler. Spor, bireyin kendi çevresinden kurtularak başka çevrelerde, başka kişilerden, inançlardan, kültürlerden, toplumlardan, düşüncelerden insanlar ile etkileşim içinde bulunmasını ve onları etkilemesini sağlamaktadır. Bu yönleri ile sporun, yeni insanlar tanınmasına, yeni dostluklar kurulmasına, pekiştirilmesine ve hem kendi kültüründen hem de başka kültürlerden olan sosyal çevreler ile kaynaşmaya imkân verdiği söylenebilir. Spor sadece onu icra edenlerce değil izleyici kitleler arasında da önemli bir etkileşim aracıdır. Sosyal bir birey olmanın gerektirdiği yetilerinde benimsenmesine olanak sağlamaktadır (Veysel ve Harun, 2004).

Bireyin topluma uyum sağlaması, ferdin ne kadar sosyalleştiği ile yakından ilişkilidir. Sosyalleşme sürecinin bir parçası olan birey, farklı durumlarda farklı rolleri üstlenebileceğini, verimli normları kabullenmeyi öğrenir. Sosyalleşme bireyin kendi rolünü yansıtmayı öğrendiği ve hatta bazı beklentileri reddedebilecek biçimde yüklenmediği bir etkileşim sürecidir. Yalnızca rol uzaklığıyla yaratıcılık ve yapıcı etkinlikler mümkün olabilir (Balcıoğlu, 2003: 69).

“Birey sosyalliğe doğru bir yatkınlıkla doğmakta ve toplumun üyesi haline gelmektedir” (Berger ve Luckmann, 2008: 190).

Spor, toplum bilimlerinin yapısında değişik şekillerde bulunabilme özelliğini taşımasından dolayı, popüler kültürün bir parçasıdır. Spor, kültürün bir parçası olarak, hem kültürden etkilenmekte hem de popülaritesi nedeniyle kültürü etkilemektedir. Spor, ferdi bir uğraş olması dışında, insanların günlük giyim kuşam tercihleri arasında yer almış, ünlü sporcuların konuşma ve hareketleri geleneksel insan ilişkileri içerisinde kullanılmaya başlanmıştır. Toplumun spora karşı bakış açısı, sporun yönetim ve organizasyon safhasını önemli kılmıştır. Bu sebeple spor, kendine has sosyal kuralları, değerleri, etkileşim simgeleri ve süreçleri ile sosyal bir yapıdır. Sporun bir diğer özelliği ise kendi geçmişi ile toplum geçmişi arasında sıkı bir bağ oluşturmasıdır. Bu nedenle spor, kendiliğinden oluşmaz. Spor özellikle, toplumdaki ilişkiler yoluyla doğar, büyür ve yeniden biçim kazanır (Öztürk, 1998: 85-86).

Spor bireylere kişisel ve sosyal kimlik hissi ve grup üyeliği duygusunu aşılıyarak farklı bireyleri bir araya getirir. Spor bu işlevi birçok farklı yollarla gerçekleştirebilir. Sporun popüliterliği, sosyal sınıf, ırk, cinsiyet ve yaş ayrımı yapmayan bir olgu olması, bireyin sosyal rollerini daha kolay yerine getirmesine imkân sağlamaktadır. Spor içinde barındırdığı inanılmaz çekiciliği ve görüntüsüyle, gerilim ve çatışmaların sınırını aşarak insanlar ve toplumlar arasında iletişimin kurulmasını imkân verir. Spor, farklı anlayışlardaki bireyleri, aileleri, komşuları, şehri veya milleti, takımın bir ferdi haline getirecek güçlere sahip bir etkinliktir. Spor, insanın doğasında bulunan ön yargıları alt etmeye yardımcı olur ve bireylerin birbirine daha saygılı ve empati kurarak yaklaşmalarına katkı sağlar. Bireyin sosyalleşmesinin erken yaşlarda başlaması, beden eğitimi ve spor ile sosyalleşme kavramlarını aynı zamanlarda birbiri ile ilişkili olarak ele almayı gerekli kılmaktadır. Farklı türdeki oyunlar ve spor toplumun değer ve karakterinin aynasıdır. Sportif ilişkiler, farklı toplumların bireylerini birbirine yaklaştırarak kaynaştıran ve sosyalleşmenin yanı sıra barışçı amaçlara da hizmet eden faaliyetlerdir. Çünkü bir toplumda bireylerin sosyalleşmesi için gerekli süreçlerin pek çoğu, oyun ve spor

ortamında belirli kurallar çerçevesinde uygulanan etkinliklerde vardır. Rol oynama, statü kazanma, tabakalaşma, liderlik etme, disipline uyma, yarışma ve işbirliği gibi sosyalleşmenin bütün unsurları, beden eğitimi ve spor dünyasını verimli bir eğitim kurumu haline getirir (Akıncı, 2007: 9-45).

Çeşitli bilim adamları, düşünürler, spor ahlakçıları, sportif etkinliğin kişilik üzerine etkilerine şöyle genelleştirmektedirler.

- 1) Spor karakteri şekillendirir.
- 2) Takım sporları işbirliği yapmayı öğretir.
- 3) Bireysel sporlar kişisel disiplini geliştirir.
- 4) Beden eğitimindeki serbestlik ve zorunlu olmayış öğrenci-öğretici ilişkilerini geliştirerek, sporcunun sosyalleşme sürecini kolaylaştırır.
- 5) Bazı spor dalları yüksek iletişim değerlerine sahiptir. Özellikle bedensel temasın olduğu spor dallarında bu daha belirgindir.
- 6) Spor saldırganlık dürtülerine doğal yol ile sosyal kurallara uygun olarak boşaltmayı öğretir.

Spor bireyi aşağılık duygusundan kurtarmasına yardımcı olur ve kendine hâkimiyetini sağlar. Sporun bireyi sosyal cemiyete hazırlayıcı rolleri vardır. Hapishane, akıl hastaneleri gibi yerlerde kalan kişilerin sportif faaliyetler ile birlikte tekrar cemiyet ortamlarına adaptasyonlarına imkân sağlar. Çocukların, beden ruhen ve sosyal açıdan üst seviyede yetişmelerinde sporun katkısı büyüktür. Aile daha bilinçli davranır. Diğer eğitim faaliyetlerine gösterilen önemin beden eğitimi ve spora da verilmesi durumunda, çocukların arzulanan çok yönlü ideal eğitimi almasına olanak sağlar. Birey açısından spor fiziksel gelişimin yanında, sosyal açıdan da son derece önemlidir. Sportif aktivitelerin yardımıyla bireyin çevresini tanınması, algılanması ve iletişim içinde olması daha kolay gerçekleşir. Tüm bu çerçevedeki olumlu gelişmeler, bireyin duygusal olarak ruhsal hayatının daha iyi gelişmesine yardımcı olmaktadır. Her tür beden eğitimi ve spor etkinliği sosyal bir deneyimdir ve çoğu zaman duyguları içerir. Sportif faaliyetlere katılan birey, oyun ve

hareketler yoluyla duygularını ifade edebilme olanağı bulur. Saldırganlık, öfke, uyumsuzluk, kıskançlık gibi duygularında boşalım sağlaması ile rahatlamasına imkân verir ve bunları kontrol altında tutmasını sağlar (Yetim, 200: 154-158).

Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum, sosyal beceri ve öz yeterlilik konuları hakkında yurt içinde ve yurt dışında birçok araştırmacı tarafından farklı şekilde araştırmalar yapılmıştır. Genellikle mevcut olan durumların tespit edildiği bu çalışmalarda genel olarak hepsinden çıkan sonuçlar arasında tesislerin, ders saatlerinin, rehberlik hizmetlerinin yetersizliği ve arttırılması yönünde görüşler ileri sürülmüştür (Balyan, Balyan, Kiremitçi 2012: 196-201).

Bireyin herhangi bir sosyal aktivitede bulunmasının, aktivitenin belirlenmiş bir program, denetim ve amaçlar çerçevesinde olmamasının okul hayatında, anti sosyal tavırlar, intihar ve yasa dışı madde kullanımı ile ilişkili olduğu gösterilmiştir. Almanya'da 2002 yılında spor yapan ve yapmayan 14–18 yaş aralığındaki 1000 lise öğrencisinin iştirakiyle gerçekleştirilen bir çalışmada; spor yapanların yapmayanlara göre daha olumlu kendilik imajına sahip oldukları, spor yapanların daha az oranda alkol ve madde kullandıkları, spor yapanların daha düşük depresyon ve anksiyete skorlarına sahip oldukları tespit edilmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde 2002 yılında yapılan fiziksel aktivite, spora katılım ve intihar davranışı ilişkisinin araştırıldığı bir çalışmaya 16–20 yaş aralığındaki 4728 öğrenci dahil edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre; spora katılım gösteren bireyler katılmayan bireylere göre daha düşük oranda suicidal (intihara eğilimli düşünce) davranış göstermişler ve düşük fiziksel aktivite düzeyi olanlar daha fazla suicidal davranış bildirmişlerdir. Bu sonuçlarla fiziksel egzersiz ve spora katılımın suicidal davranış için koruyucu olduğu saptaması yapılmıştır. Ülkemizde 2008 yılında Karadağ'ın, yetiştirme yurtlarında kalan 13–16 yaş grubu 166 kişi (%65.7'si erkek) ile ergenlerin fiziksel aktivite düzeyi, ruhsal belirtileri, yaşam kalitesi düzeyleri arasındaki ilişkileri değerlendirmek amaçlı yaptığı bir çalışmada; sporla uğraşanların kötü alışkanlıklar olan sigara, alkol, madde ve ilaç kullanım sıklıkları daha düşük, yaşam kalite seviyeleri daha yüksek, genel ruhsal belirti ve depresyon seviyeleri daha düşük, birine zarar verme ve bir şeyleri kırıp/dökme gibi agresif istekleri daha az, ders çalışma ve kitap/gazete okuma

gibi olumlu davranış sıklıkları daha yüksek bulunmuştur. Bireylerin spora ayırdıkları süre uzadıkça ruhsal belirtilerinin şiddetinin azalmakta olduğu, yaşam kalitesi seviyelerinin ve arkadaşları ile geçirdikleri sürenin uzamakta olduğu ve kendilerini diğer bireyler arasında daha başarılı ve daha mutlu hissettikleri saptanmıştır (Akt, Alparslan, 2012: 181-185).

Tüm toplumların en önemli propaganda araçlarından biri de spordur. Ülkeler, spor aracılığıyla uluslararası alanda kendilerini temsil edecek gençlerin en iyi şekilde yetiştirilmesini amaç edinmişlerdir. Diğer taraftan, sporda başarılı olunabilmesi için sporun toplumun her kesimine yayılması fikri de, gelişmiş toplumlarca benimsenen bir yaklaşımdır. Değişmeyen gerçek ise, sporda gösterilen başarının, toplumun başarısı, mutluluğu, morali ve refahı demek olduğudur (Yıldıran ve Yetim, 1996).

Çağımızda hızlı bir değişim ve gelişim görülmektedir. Sporda bu değişimden etkilenmektedir, kendini çağa göre yenileme ihtiyacı duymaktadır. Spor günümüzde bir serbest zaman uğraşı olma etkinliğinden çıkıp büyük bir ekonomik sektör ve reklam aracı haline gelmiştir (Çamlıyer, 1992: 240).

Önemli bir sektör olan turizmin bir diğer türü de spor turizmidir. Spor turizmi, ülkelere ekonomik girdinin yanında tanıtım ve ülkeler arası kültürel etkileşim anlamında da büyük bir katkı sağlamaktadır. Bu anlamda çeşitli branşlarda düzenlenen dünya kupaları ve Avrupa şampiyonaları bunların başını çekmektedir (Tunçsiper ve Erdem, 2003: 372-382).

Sporun günümüzdeki çeşitliliğinin geniş olması ve gelecek yıllardaki büyüme potansiyeli, bir spor sosyolojisi alanının gerekliliğini net biçimde oraya koymaktadır. Bu alanın ciddi anlamda gelişmesi için kendini iyi donatmış bireylere ve kendine özgü değerlerle donatılmış çalışmalara ihtiyaç vardır (Coakley, 1986:7-8).

4. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışmada lise öğrencilerinin sosyalleşmesinde beden eğitimi ve spor aktivitelerinin sosyalleşmeye olan etkisini belirlemek amaçlanmış ve anket yöntemi kullanılmıştır.

4.1. Çalışmanın Amacı

Bu araştırmada lise öğrencilerinin sosyalleşmesinde beden eğitimi ve spor aktivitelerinin sosyalleşmeye olan etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Bu etkilerin neler olduğu tespit edilecektir. Bu bağlamda öğrencilerin toplum ile olan etkileşimlerinde beden eğitimi ve spor aktivitelerinin gerekliliği belirlenecektir.

Çalışmada öğrencilerin sosyalleşme süreçlerinde spor aktivitelerinin yol açtığı olumlu ve olumsuz değişimin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir. Sürekli iletişim içinde olan insanın sosyalleşme sürecinde sporun ve spor aktivitelerinin etkisinin olup olmadığı tespit edilirken bireysel ve takım sporlarının da etki derecelerine bakılacaktır. Doğumundan yaşamının sonuna kadar geçen süreçte önce aile ile başlayıp okul, arkadaş çevresi ile devam eden kişiliğin oluşmasında beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin önemli bir yere sahip olduğu ortaya konulacaktır. Bu çalışmanın sonucunda beden eğitimi ve spor aktivitelerinin sosyalleşme kavramına nasıl ve ne derece etki ettiği tespit edilecektir.

4.2. Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışmanın teorik çerçevesini oluştururken beden eğitimi ve spor, sosyalleşme ve sosyalleşme süreci ile ilgili yerli ve yabancı literatür taraması yapılmıştır. Uygulama kısmında anket yöntemi seçilmiştir.

Araştırmada Şahan (2007) tarafından geliştirilen “sporda sosyalleşme ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin geliştirilme safhasında spor-sosyalleşme konusu ile ilgili kullanılan ölçekler şunlar olmuştur: Hacettepe kişilik envanteri, sosyo-tropi, otonomi ölçeği, sosyal karşılaştırma ölçeği, sosyal tanıma anketi, kendini tanımlama envanteri ve kişisel bilgi formu. Oluşturulan sporda sosyalleşme ölçeği pilot uygulamaya tabi tutulmuş, gereksiz, çeldirici ve anlaşılamayan sorular ya çıkartılmış ya da yeniden

düzenlenmiştir. Bu ölçek iki bölümden oluşmaktadır. Ölçeğin birinci bölümünde öğrencilerin kişisel bilgilerini belirlemeye yönelik (doğum yeri, yaş, cinsiyet vb.) 17 soru, ikinci bölümde ise spor ile birlikte sosyalleşme kavramının ortaya çıkmasına yardım edecek 35 soru bulunmaktadır.

Ölçek “kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum” şeklinde 5 likert tipinde hazırlanmıştır. Likert tipi ölçekleme, ölçekleme yöntemleri arasında en çok kullanılan, kuruluş ve güvenilirliği açısından en kolay olanıdır. Araştırmaya katılan öğrenciler anketi ortalama 25-30 dakikalık bir sürede cevaplamışlardır.

Sosyalleşme Ölçeği Geçerlik ve Güvenirliği

Konu	Madde sayısı	Cronbach Alpha
Spor ile Sosyalleşme	35	0.821

Şahan (2007) tarafından geliştirilen ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,821 olarak hesaplanmıştır. Cronbach Alpha değerleri anket çalışmalarında 0,70 ve üzeri kabul edilir. Bu değerler ölçeğin güvenilirliği için yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2013,183).

Çalışmanın anket kısmında toplanan veriler, SPSS 17.0 paket programı ile değerlendirilmiştir. Araştırmada istatistik yöntemlerinden frekans analizi ve descriptive (tanımlayıcı istatistik) analizleri kullanılmıştır. Gruplar arası farkı değerlendirmek için crosstab (çapraz tablo) karşılaştırmalı istatistik uygulanmıştır. Spor tercihleri arasındaki ilişkilere bakmak için Ki-kare testi uygulanmıştır.

Bu çalışma Muğla Sıtkı koçman üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulunun 01.08.2013 tarihli ve 9928 toplantı numaralı etik kurulu kararına uygun olarak yapılmıştır.

4.3. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma evrenini Muğla il milli eğitim müdürlüğüne bağlı Muğla il merkezindeki devlet liselerinde okuyan öğrenciler oluşturmuştur. Araştırma için gereken izin, ilgili yazışmalar neticesinde Muğla valiliği kanalıyla Muğla il milli eğitim müdürlüğünden alınmış ve araştırma 8 devlet lisesinde gerçekleştirilmiştir.

Örnekleme ise bu liselerin sayısal, eşit ağırlık ve sözel bölümlerinde okuyan lise 4'üncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrenci sayıları bakımından birbirinden farklı olan bu liselere anket uygulanmıştır. Araştırmada yer alan devlet liseleri aşağıdaki gibidir:

1. Muğla 75. Yıl Fen Lisesi
2. Muğla Anadolu Lisesi
3. Muğla Gazi Anadolu Lisesi
4. Muğla Anadolu İmam Hatip Lisesi
5. Muğla Anadolu Öğretmen Lisesi
6. Muğla Anadolu Kız Meslek Lisesi
7. Muğla Ticaret Meslek Lisesi
8. Muğla Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

4.4. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırmanın kapsamı ve sınırlılıkları şu şekildedir:

1. Araştırmanın kapsamını Muğla il merkezindeki devlet liseleri oluşturmaktadır.
2. Muğla il merkezinde 12 tane devlet lisesi bulunmaktadır.
3. Çalışma 8 devlet lisesinde yapılmıştır.
4. Bu liselerin 4. sınıfları çalışmaya dahil edilmiştir.
5. Anket çalışması 18 Eylül-18 Ekim tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

5. UYGULAMA SONUÇLARI

Bu bölümde, uygulanmış olan anketlerin verileri üzerinden yapılan istatistikî analizler ortaya konulmuş ve sonuçlar tablo haline getirilerek çıkan sonuçlar hakkında açıklamalar yapılmıştır.

5.1. Demografik Sonuçlar

Çizelge 5.1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan katılımcıların %44’ü erkek, %56’sı kadındır.

Çizelge 5.1: Cinsiyet

Cinsiyet	N	Yüzdelerik (%)
Erkek	166	44,0
Kadın	211	56,0
Toplam	377	100,0

Çizelge 5.2’de görüldüğü gibi ankete cevap verenlerin %1,6’sı 16, %67,9’u 17, %26,8’i 18, % 3,4’ü 19 % 0,3’ü ise 21 yaşındadır.

Çizelge 5.2: Yaş

Yaş	N	Yüzdelerik (%)
16	6	1,6
17	256	67,9
18	101	26,8
19	13	3,4
21	1	0,3
Toplam	377	100,0

Aşağıda yer alan 5.3 nolu çizelgede anket yapılan okullar arasında orantılı bir dağılımın sağlanmış olduğu ve belli bir oranın tutturulduğu görülebilmektedir.

Çizelge 5.3: Ankete Katılanların Okudukları Okullar

Okul	N	Yüzdelerik (%)
Muğla Anadolu Öğretmen Lisesi	62	16,4
Muğla Anadolu İmam Hatip Lisesi	51	13,5
Muğla Anadolu Kız Meslek Lisesi	37	9,8
Muğla Ticaret Meslek Lisesi	47	12,5
Muğla Gazi Anadolu Lisesi	46	12,2
Muğla Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	25	6,6
Muğla Anadolu Lisesi	62	16,4
Muğla 75. Yıl Fen Lisesi	47	12,5
Toplam	377	100,0

Çizelge 5.4 incelendiğinde, öğrencilerin yarısının sayısal bölümünde olduğu ve diğer bölümlere göre bir üstünlükleri bulunduğu ortaya çıkmaktadır.

Çizelge 5.4: Okudukları Bölümler

Bölüm	N	Yüzdelerik (%)
Sayısal	199	52,8
Eşit Ağırlık	78	20,7
Sözel	75	19,9
Resim	13	3,4
Müzik	12	3,2
Toplam	377	100,0

Ankete katılan öğrencilerin demografik yapılarını, sosyal hayat içindeki konumlarını ve araştırmanın temelini oluşturan sosyalleşme ve beden eğitimi arasındaki ilişkiyi en iyi ortaya koyacak demografik veriler Çizelge 5.5 ve Çizelge 5.6'da ortaya konulmaktadır. Anne-Baba eğitime verilen cevaplarda, babanın eğitimi en fazla %37,3 ile ilköğretim olarak ortaya çıkmaktadır. Okur-yazar olmayanların oranı ise %0,3 ile oldukça düşük görünmektedir. Sırasıyla %32,4 ve %30 ise üniversite ve lise mezuniyet durumlarını göstermektedir.

Çizelge 5.5: Babanın Eğitim Durumu

Babanın Eğitimi	N	Yüzdellik (%)
Okuryazar Değil	1	0,3
İlköğretim	141	37,3
Lise	113	30,0
Üniversite	122	32,4
Toplam	377	100,0

Annenin eğitim durumunda ise ilk sırayı %50,9 ile ilköğretim seviyesi almaktadır. Okur-yazar olmayan annelerin oranı %1,4 olarak bulunmuştur. Sırasıyla %29,4 ve %18,3 ile lise ve üniversite mezuniyetlerini göstermektedir.

Çizelge 5.6: Annenin Eğitim Durumu

Annenin Eğitimi	N	Yüzdellik (%)
Okuryazar Değil	5	1,4
İlköğretim	192	50,9
Lise	111	29,4
Üniversite	69	18,3
Toplam	377	100,0

Bununla beraber, öğrencilerin kardeş sayılarını da Çizelge 5.7’de görmek mümkündür. Öğrencilerin %54,9’unun 2 kardeş, %22,5’inin 3 kardeş olduğunu ve tek çocuk olanlarının oranının %13 olduğunu ifade etmek mümkündür.

Çizelge 5.7: Kardeş Sayısı

Kardeş Sayısı	N	Yüzdellik (%)
1	49	13,0
2	207	54,9
3	85	22,5
4	21	5,6
5	7	1,9
6	4	1,1
7	1	0,3
8	3	0,8
Toplam	377	100,0

Çizelge 5.8’de öğrencilerin ailelerinin gelir durumları incelenmiştir. Öğrencilerin %43,2’sinin ailelerinin aylık gelirleri 1001-2500 TL arasında iken, %23,3’ünün aylık gelirleri 2501-4000 TL arasında yer almaktadır. Maksimum geliri 1000 TL olan öğrencilerin oranı ise %19,1’de kalmıştır.

Çizelge 5.8: Ailenin Gelir Durumu

Gelir	N	Yüzdellik (%)
0-1000	72	19,1
1001-2500	163	43,2
2501-4000	88	23,3
4001-üstü	54	14,4
Toplam	377	100,0

Çizelge 5.9’da öğrencilerin harcamalarını nereye yaptıklarının sorusunun cevabını görülmektedir. Öğrencilerin %51,7’si harcamalarını eğlence yönünde kullanırken, %37,4’ü kitap veya dergi almak için harcama yapmaktadır. Spor için yapılan harcamalar %7,7’de kalırken, harçlıklarını kültürel ve bilimsel alanlarda harcayan öğrencilerin oranı sırasıyla %1,9 ve %1,3 olarak gerçekleşmiştir.

Çizelge 5.9: Harcamaların Nerelere Yapıldığının Araştırılması

Harcama	N	Yüzdellik (%)
Spor	29	7,7
Kitap-Dergi	141	37,4
Gezmek-Eğlenmek	195	51,7
Kültürel ve Sanatsal	7	1,9
Bilimsel Etkinlik	5	1,3
Toplam	377	100,0

Son olarak, 5.10 nolu çizelgede görülebileceği gibi, öğrencilerin oturdukları evin durumu hakkındaki soruya %75,6'sı evet %24,4'ü ise hayır cevabını vermiştir.

Çizelge 5.10: Oturdukları Evin Durumu

Ev Kendinizin Mi?	N	Yüzdelerik(%)
Evet	285	75,6
Hayır	92	24,4
Toplam	377	100,0

5.2. İlgi Alanları İle İlgili Sorular

Çizelge 5.11'de görüleceği gibi, öğrencilerin yarısına yakını futbol ve voleybol ile ilgilendiklerini belirtmişlerdir (Futbol %24,7 ve Voleybol %23,6). Futbolun en çok tercih edilen spor olması, Türkiye'de bu branşın popüler olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır. Voleybolun futbol kadar ilgi gösterilmesi, Muğla'da takım sporlarına olan ilginin öncelikli olduğunu göstermektedir.

Çizelge 5.11: Hangi Spor ile İlgileniyorsunuz?

Spor Dalı	N	Yüzdelerik(%)
Futbol	93	24,7
Basketbol	50	13,3
Voleybol	89	23,6
Tenis	17	4,5
Yüzme	18	4,8
Badminton	33	8,8
Masa Tenisi	9	2,4
Hentbol	4	1,1
Atletizm	17	4,5
Halk Oyunları	2	0,5
Boks	8	2,1
Fitnes	9	2,4
Pilates	3	0,8
Tekwando	9	2,4
At Biniciliği	1	0,3
Okçuluk	1	0,3
Satranç	2	0,5
Çim Hokeyi	4	1,1
Dans	4	1,1
Güreş	2	0,5
Bisiklet	2	0,5
Toplam	377	100,0

Yukarıdaki çizelgede görüldüğü gibi, öğrenciler toplam 21 farklı spor dalı ile ilgilendiklerini belirtmişlerdir, fakat futbol ve voleybol dışında kalan 19 spor dalının oranı toplam %51,7’de kalmıştır. Bu dallar içinde en çok tercih edilen de basketbol olmuştur. En az ilgilenilen spor dalları ise at biniciliği ve okçuluk olmuştur. Çizelge 5.12’de görüldüğü gibi, öğrencilerin %34,7’si sporlarını hafta içi okul olması nedeniyle hafta sonu yapmakta, %31,6’sı ise ara sıra yaptığını belirtmektedir. Okula rağmen hafta içi sporla ilgileniyorum diyen öğrencilerin oranı %7,4’de kalmıştır. Düzensiz olarak sporla ilgilenen öğrencilerin oranı ise %9,8 olup, hafta içi düzenli sporla ilgilenen öğrencilerden fazladır.

Çizelge 5.12: İlgilenilen Spor Dalları Hangi Sıklıkta Yapılıyor?

Spor İlgisi	N	Yüzdellik (%)
Hafta İçi Her Gün	28	7,4
Haftada Üç Gün	62	16,4
Sadece Hafta Sonları	131	34,7
Ara Sıra	119	31,6
Diğer	37	9,8
Toplam	377	100,0

Sonuçları aşağıda görülen Çizelge 13’de, fiilen veya izleyici olarak ilgilenilen spor dalının yapılma amaçları ortaya konulmaktadır. Öğrencilerin %32,1’i ilgilendikleri spor branşını kişisel beceri ve yetenek için yaptıklarını söylerken, %24,9 ve %27,6’sı sırasıyla sağlıklı yaşam ve kişisel gelişim için yaptıklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 5.13: Sporla İlgilenme Amaçları

İlgi Amacı	N	Yüzdellik (%)
Kişisel Gelişim	94	24,9
Sağlıklı Yaşam	104	27,6
Mesleki-Kariyer	12	3,2
Paylaşım	46	12,2
Kişisel Beceri ve Yetenek	121	32,1
Toplam	377	100,0

Öğrenciler spor dallarını bir mesleki kariyer olarak görmemektedir. Ankete verilen cevaplardan bu rahatlıkla anlaşılabilir. Sporun sosyal statüden ziyade yetenek, kişisel gelişim, sağlıklı yaşam ve toplumsal etkinliklere katılım yönünden ilgi çekmesi, bireyin sosyalleşme süreçlerini pozitif yönde etkileyecektir.

Çizelge 5.14: Spor Dalı Seçerken Etkili Olan Etmenler

Etki	N	Yüzdellik (%)
Kişisel Tercihim	316	83,8
Aile Bireylerim	13	3,4
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenim	21	5,6
Başarılı ve Ünlü Sporcular	27	7,2
Toplam	377	100,0

Çizelge 5.14'e göre öğrencilerin %83,8 gibi yüksek bir kısmı ilgilendikleri spor dalının kendi tercihleri olduğunu belirtmiştir. Ayrıca %3,4'ü aile bireylerinin, %5,6'sı beden eğitimi ve spor öğretmenin, %7,2'si ise başarılı sporcuların ilgilendikleri spor dalını seçmelerinde etkili olduğunu dile getirmiştir.

Çizelge 5.15: İlgi Alanlarınız

Sosyal İlgi	N	Yüzdellik (%)
Kitap-Dergi	99	26,3
Sinema	45	11,9
Tiyatro	3	00,8
Müzik	145	38,5
Bilgisayar	55	14,6
Diğer	30	8,0
Toplam	377	100,0

Çizelge 5.15'de görüldüğü gibi, spor dışında hangi sosyal aktivitelerle ilgilenirsiniz sorusuna, öğrencilerin %38,5 müzik dinlemek, %26,3 ise kitap okumak cevabını vermiştir. Daha sonra ise sırasıyla %14,6 oranında bilgisayarla uğraşmak, %11,9 oranında sinemaya gitmek ve %0,8 oranında ise tiyatroya gitmek cevabı alınmıştır. Bu alanların dışında başka sosyal faaliyetlerle ilgilenen öğrencilerin oranı ise %8 olarak belirlenmiştir.

Çizelge 5.16: Sinemaya Gitme Sıklıkları

Sinema	N	Yüzdellik (%)
Hiç Gitmem	107	28,4
Bir-İki Defa	244	64,7
İki-Beş Defa	19	5,0
Beşten Fazla	7	1,9
Toplam	377	100,0

Çizelge 5.16'da öğrencilerin aylık sinemaya gitme sıklıkları görülmektedir. Buna göre öğrencilerin %64,7'si ayda bir-iki defa sinemaya giderken, hiç gitmeyenlerin %28,4 gibi ciddi bir orana sahip olduğu görülmektedir. Önemli bir sosyalleşme aracı olan sinemanın öğrenciler arasında beklenen yaygınlığa sahip olmaması, bu alana biraz daha fazla önem gösterilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Beşten fazla giden öğrencilerin oranı ise sadece %1,9 çıkmıştır.

Çizelge 5.17: Sinemaya Kiminle Gidersiniz?

Sinemaya kimle gidersiniz?	N	Yüzdellik (%)
Yalnız	10	2,6
Erkek Arkadaşımla / Kız Arkadaşımla	108	28,6
Erkek ve Kız Arkadaş Grubumla	118	32,3
Sadece Erkek Arkadaş Grubumla / Sadece Kız Arkadaş Grubumla	18	4,9
Aile Üyeleri İle	16	4,1
Bir Önceki Soruya Sinemaya Gitmem Diyenler	107	28,5
Toplam	377	100,0

Çizelge 5.17'de sinemaya kimlerle gidildiği sorusuna verilen cevap da %28,6'lık bir kısım erkek/kız arkadaşım, %32,3'lük bir kısım ise arkadaş grubu ile %4,1 aile üyeleri ile gittiğini belirtmiştir. Yalnız gidenler ise %2,6'lık bir dilimi oluşturmaktadır.

Çizelge 5.18: Spor ve Sosyalleşme Düzeylerinin Ölçülmesine Yönelik Sorulara Verilen Cevapların Frekansları*

	Tanımlayıcı Bilgiler		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	Ort.	St. Sp.	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1)İlgilendiğim spor dalını seçerken kişisel ilğim ve yeteneğim belirleyicidir	4,37	0,911	9	2,4	12	3,2	22	5,8	122	32,4	212	56,2	377	% 100
2)Kendimi daha çok bireysel sporlarda başarılı buluyorum	3,21	1,176	29	7,7	86	22,8	96	25,5	110	29,2	56	14,9	377	% 100
3)Spor alanında bir şey yapmaya karar verirsem başkalarının düşüncelerinden etkilenmem	3,63	1,122	15	4,0	50	13,3	91	24,1	123	32,6	98	26,0	377	% 100
4)Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla spor yapmaktan hoşlanıyorum	3,97	1,156	18	4,8	36	9,5	42	11,1	126	33,4	155	41,1	377	% 100
5)Spor aktivitelerinde başkalarını memnun etmek için kendime ters düşen davranışlar yapmam	4,22	0,914	7	1,9	19	5,0	26	6,9	158	41,9	167	44,3	377	% 100
6)Diğerleri tarafından spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler	3,02	1,238	42	11,1	108	28,6	80	21,2	96	25,5	51	13,5	377	% 100
7)İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler	3,15	1,154	33	8,8	80	21,2	108	28,6	109	28,9	47	12,5	377	% 100
8)Hayatımdaki en büyük zevklerden biri tanımadığım insanlarla spor yapmaktır.	2,78	1,223	61	16,2	109	28,9	99	26,3	68	18,0	40	10,6	377	% 100
9)Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim	2,11	1,111	128	34,0	146	38,7	52	13,8	34	9,0	17	4,5	377	% 100
10)Duygularımı spor aktiveleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam	3,04	1,196	41	10,9	92	24,4	103	27,3	94	24,9	47	12,5	377	% 100
11)Takım olarak yapılan spor aktivitelerinde lider olurum	2,67	1,095	50	13,3	132	35,0	113	30,0	56	14,9	26	6,9	377	% 100
12)Takım sporlarında takımı yönlendirmekte başarılıyım	3,14	1,205	42	11,1	75	19,9	100	26,5	110	29,2	50	13,3	377	% 100
13)Spor yapan bireyler kendi kendisiyle barışık olur	4,2	0,928	9	2,4	13	3,4	39	10,3	150	39,8	166	44,0	377	% 100
14)Spor aktivitelerinde tartışmaktan ziyade çözmeyi tercih ederim	4,11	0,963	13	3,4	12	3,2	42	11,1	164	43,5	146	38,7	377	% 100
15)Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum	3,58	1,327	19	5,0	60	15,9	67	17,8	85	22,5	19	5,0	377	% 100
16)Her türlü spor aktivitelerine katılmaktan hoşlanırım	3,35	1,327	41	10,9	70	18,6	76	20,2	95	25,2	95	25,2	377	% 100
17)Diğer insanlar beni reddedecek olsa dahi haklarımı savunurum ve doğruyu söylerim	4,23	0,922	8	2,1	13	3,4	39	10,3	140	37,1	177	46,9	377	% 100
18)Takım sporları ile ilgili faaliyetleri tercih ederim	3,51	1,104	22	5,8	44	11,7	104	27,6	135	35,8	72	19,1	377	% 100
19)Spor toplumlar arası sosyal bütünleşmeyi sağlar	4,4	0,82	6	1,6	8	2,1	21	5,6	136	36,1	206	54,6	377	% 100
20)Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim	3,92	1,019	12	3,2	24	6,4	68	18,0	152	40,3	121	32,1	377	% 100

	Tanımlayıcı Bilgiler		Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	Ort.	St. Sp.	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
21)Spor ve spor aktiviteleri toplumsal bütünleşmeyi sağlar	4,32	0,868	8	2,1	10	2,7	23	6,1	150	39,8	186	49,3	377	% 100
22)Spor aktivitelerinde kurallara uymayan davranışlar hoşgörülü karşılanabilir (küfür, centilmenlikten uzak hareketler)	2,13	1,265	163	43,2	95	25,2	52	13,8	42	11,1	25	6,6	377	% 100
23)Bir grubun üyesi olmaktansa, kendime özgü bir değer yapısına sahip birey olmayı tercih ederim	3,21	1,219	31	8,2	88	23,3	95	25,2	96	25,5	67	17,8	377	% 100
24)Spor insanlar arası iletişime olumlu katkı sağlar	4,36	0,79	4	1,1	9	2,4	23	6,1	152	40,3	189	50,1	377	% 100
25)Her türlü spor faaliyetine ve spora kolayca uyum sağlarım	3,46	1,235	36	9,5	44	11,7	96	25,5	113	30,0	88	23,3	377	% 100
26)Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım	3,82	0,998	10	2,7	30	8,0	76	20,2	161	42,7	100	26,5	377	% 100
27)Spor eğitimi topluma faydalı bireyler yetiştirilmesinde önemli rol oynar	4,33	0,844	6	1,6	10	2,7	26	6,9	146	38,7	189	50,1	377	% 100
28)Spor bireysel yeteneklerin keşfedilmesini sağlar	4,42	0,761	5	1,3	6	1,6	15	4,0	151	40,1	200	53,1	377	% 100
29)Spor insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar	4,14	0,854	4	1,1	14	3,7	48	12,7	169	44,8	76	20,2	377	% 100
30)Sevdiğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur	3,83	1,243	27	7,2	39	10,3	48	12,7	119	31,6	144	38,2	377	% 100
31)Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten hoşlanırım	3,98	1,055	17	4,5	18	4,8	57	15,1	148	39,3	137	36,3	377	% 100
32)Arkadaşlarla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım	4,14	1,037	14	3,7	19	5,0	39	10,3	135	35,8	170	45,1	377	% 100
33)İlgilendiğim spor dalını seçmede ailem ve çevrenin etkisi belirleyicidir	2,56	1,191	80	21,2	123	32,6	80	21,2	71	18,8	23	6,1	377	% 100
34)Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım etmesinden daha çok tercih ederim	3,79	1,108	17	4,5	36	9,5	70	18,6	142	37,7	112	29,7	377	% 100
35)Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim	3,84	1,032	16	4,2	20	5,3	79	21,0	155	41,1	107	28,4	377	% 100

*5'li likert ölçeği kullanılmıştır (1=Kesinlikle Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum 3=Kararsızım, 4= Katılıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum).

Çizelge 5.18’de spor ve sosyalleşme düzeylerinin ölçülmesine yönelik sorulara verilen cevapların frekansları görülmektedir. 35 sorudan oluşan bu ölçekte fiilen sporla uğraşan ya da izleyici olarak spora ilgisi olan kişilerden, sporun sosyalleşmelerine nasıl etkisinin olduğunun ölçülmesi amaçlanmıştır. Bu bölümde Çizelge 5.18’e göre ortaya çıkan en çarpıcı sonuçlar yorumlanacaktır.

Öğrencilerin %56,2 gibi yüksek bir oranı ilgilendikleri spor dalının seçiminde kişisel ilgi ve yeteneklerinin belirleyici olduğunu, %3,2’si ise bu söyleme katılmadıklarını belirtmişlerdir. Kendilerini bireysel sporlarda başarılı bulup bulmadıklarına yönelik soruda %29’luk kesim kendini başarılı bulurken, %37,6’lık kısım kararsız kalmıştır. Bu da bize ağırlıklı olarak öğrencilerin takım sporlarında başarılı olduklarını göstermektedir. Kendini takım sporlarında başarılı bulmayanların oranı ise %8,87’de kalmıştır. “Spor alanında bir şey yapmaya karar verirsem başkalarının düşüncelerinden etkilenmem” ifadesine %32,6 oranında katılıyorum ve %26 oranında kesinlikle katılıyorum yönünde cevap verilmiş, bu cevapların toplamı da %58,6 olarak gerçekleşmiştir. Bu sonuç bize öğrencilerin spor konusunda ağırlıklı olarak bireysel karar verdiklerini söylemektedir.

Diğer bir veri ise “Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla spor yapmaktan hoşlanırım” ifadesine ağırlıklı olarak %33,4 oranında katılıyorum, %41,1 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının verilmiş olmasıdır. Dolayısıyla toplamda %74,5 ile cevap olumludur. Bu sonuç bize öğrencilerin ayırmadan uzak aktivite yapmadıklarını ve bunun sosyalleşme açısından önemli olduğunu göstermiştir. Diğer taraftan, %4,8 oranında kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmiştir.

“Spor aktivitelerinde başkalarını memnun etmek için kendime ters düşen davranışlar yapmam” ifadesine ise ağırlıklı olarak, %44,3 oranında kesinlikle katılıyorum ve %41,9 oranında katılıyorum seçenekleri ile cevap verilmiştir. Bu ifadeye aynı zamanda %1,9 oranında kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmiştir. Sporda her şeye rağmen kazanmak, spor kültürü ve centilmenlik dışı davranışlarda bulunmak, kazanmak için kural dışı davranışlarda bulunmak gibi düşüncelerin kabul görmediği görülmektedir.

Öğrencilerin kendi öz değerlerini koruyarak başarılı olabilecekleri söylenebilir. Sosyalleşme sürecinde bireyin kazanma ve kaybetme duygusu önemli bir olgu olarak ortaya çıkmaktadır.

“Diğerleri tarafından spor aktivitelerinde beğenilip sevmek benim için önemli değildir” ifadesine verilen cevaplar %25,5 oranında katılıyorum ve %28,6 oranında katılmıyorum şeklindedir.

“İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabiliyor” ifadesine verilen cevaplarda %25,5 katılıyorum ve %28,6 katılmıyorum şeklindedir. “Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla spor yapmaktır” ifadesine ise %28,9 katılmıyorum, %26,3 oranında kararsızım cevabı verilmiştir.

“Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim” ifadesine verilen cevaplarda toplam %72,7’lik bir kısım katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir. Bu da öğrencilerin yaptıkları takım sporlarında takıma rahatça alışabildiklerini göstermektedir. “Duygularımı spor aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam” ifadesinde ise öğrenciler, %24,4 oranında katılmıyorum ve %27,3 oranında kararsızım cevabını vermişlerdir.

“Takım olarak yapılan spor aktivitelerinde grubun lideri olurum” ifadesine %13,3 kesinlikle katılmıyorum ve %30 kararsızım cevabı verilmiştir. “Takım sporlarında takımı yönlendirmekte başarılıyım” ifadesine %11,1 kesinlikle katılmıyorum ve %26,5 kararsızım cevabı verilmiştir. Bu sonuçlar bize öğrencilerin grup liderliğinden, arkadaş gruplarını yönlendirmekten çekindiklerini, sorumluluk duygusundan kaçındıklarını, hata yaptıkları zaman sosyal çevreleri tarafından dışlanma duygusu ve alay edilme kaygısı taşıdıklarını göstermektedir.

“Spor yapan bireyler kendi kendisiyle barışık olur” ifadesinde %2,4 kesinlikle katılmıyorum ve toplam %83,8 oranında katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum cevabı verilmiştir. Sporun bireyler üzerinde fizyolojik, psikolojik ve sosyal olarak etkilerinin olduğu bütün dünya tarafından kabul edilmektedir.

“Spor aktivitelerinde tartışmaktan ziyade çözmeyi tercih ederim” ifadesine %3,4 kesinlikle katılmıyorum ve %43,5 katılıyorum cevabını verilmiştir. “Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum” ifadesine %5 kesinlikle katılmıyorum ve %38,7 kesinlikle katılıyorum cevapları verilmiştir.

“Her türlü spor aktivitelerine katılmaktan hoşlanırım” ifadesinde %10,3 kesinlikle katılmıyorum ve %25,2 katılıyorum ifadesini kullanmıştır. “Spor toplumlar arası sosyal bütünleşmeyi sağlar” ifadesinde %1,6 kesinlikle katılmıyorum ve toplamda ise %90,7 katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum cevabı ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara göre sporun sosyal bütünleşmeyi sağlamadaki rolünün önemi ortaya çıkmaktadır. Başka bir ifadeyle bütünleşme, bir sosyal sistemin unsurları, bir toplumun üyeleri arasındaki karşılıklı sıkı bağlılıktır. Bütünleşme, birbirinden ayrılan parçaların tek bir ünite haline gelmesini sağlayan bir süreçtir. Toplumun çeşitli faaliyetlerinin birbiri ile ahenkli olma derecesidir.

“Diğer insanlar beni reddedecek olsa dahi haklarımı savunurum ve doğruyu söylerim” ifadesinde ise %2,1 kesinlikle katılmıyorum ve %46,9 kesinlikle katılıyorum demiştir. “Takım sporları ile ilgili faaliyetleri tercih ederim” ifadesine %35,8 gibi çok yüksek bir oranda katılıyorum ve %19,1 kesinlikle katılıyorum cevapları verilmiş, toplamda ise %54,9 gibi bir oran ortaya çıkmıştır. Bu sonuç bize ankete katılan öğrencilerin takım sporlarını bireysel sporlara göre daha çok tercih ettiklerini göstermektedir. Diğer taraftan, %5,8 oranında ise kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmiştir.

“Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim” sorusuna %3,2 kesinlikle katılmıyorum ve %40,3 katılıyorum cevabı verilmiştir. Zihinsel gelişme, gencin kendini kanıtlamasına imkân verir. Genç bu bilgi ve deneyimlerin ışığında çevresini daha farklı ve kapsamlı biçimde algılamaya başlar. Özgür düşünme yetisi bireylerin hareket yeteneğini artıracığından sosyalleşme açısından önemlidir. “Spor faaliyetleri ile başkalarıyla daha kolay iletişim kurarım” ifadesine %2,7 kesinlikle katılmıyorum, %30 katılıyorum ve %23,3 kesinlikle katılıyorum cevabı verilmiştir. Bu sonuçlara göre öğrencilerin özgür düşünmesi ve kolay iletişim kurması, onların sosyalleşme süreçlerini ve kişiliklerinin sağlıklı gelişmesini etkilemektedir.

“Spor aktivitelerinde kurallara uymayan davranışlar hoşgörülü karşılanabilir mi?” ifadesinde %6,6’sı kesinlikle katılıyorum, %43,2’si kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir. Bu sonuca göre hoşgörünün spor alanında uygun olmayan davranışlara gösterilmediği görülmektedir.

“Bir grubun üyesi olmaktansa, kendine özgü bir değer yapısına sahip birey olmayı tercih ederim” ifadesine %25,5 katılıyorum, %17,8 kesinlikle katılıyorum ve %8,2 kesinlikle katılmıyorum cevabı vermiştir. Bu durum bireyin toplumsallaşmasını engelleyebileceği gibi, daha çok yalnız kalmasını sağlayacak ve bireyin bir süre sonra içine kapanık bir yapıya dönüşmesine neden olacaktır.

Spor insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar, ifadesine verilen cevaplarda %40,3 katılıyorum, %50,1 kesinlikle katılıyorum, %1,1 kesinlikle katılmıyorum, bir diğer ifade ise “Her türlü spor faaliyetine ve spora kolayca uyum sağlarım” sorusuna %30,0 katılıyorum, %23,3 kesinlikle katılıyorum, %9,5 kesinlikle katılmıyorum, cevapları verilmiştir. Bu sonuçlara göre araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin, sporun bireyin iletişimde ve aynı zamanda bireyin sosyalleşmesinde rolünün farkında olduklarını söyleyebiliriz.

“Spor eğitimi topluma faydalı bireyler yetiştirilmesinde önemli rol oynar” ifadesinde %1,6 kesinlikle katılmıyorum, %38,7 katılıyorum ve %50,1 kesinlikle katılıyorum cevabı verilmiştir. Sonuçtan da anlaşılacağı gibi, bireyin tüm yaşamı süresince diğer bireylerle olan ilişkisi, her dönemde bir başka önem ve değer kazanır. Spor eğitiminin de toplumsallaşmaya etkisi şüphesiz çok önemlidir.

Öğrenciler, “spor bireysel yeteneklerin keşfedilmesini sağlar” ifadesinde %1,3 kesinlikle katılmıyorum, toplamda ise %93,2 katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum cevabını vermişlerdir. “Spor insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar” ifadesine ise öğrenciler %1,1 kesinlikle katılmıyorum, %44,8 katılıyorum ve %20,2 kesinlikle katılıyorum cevabını vermişlerdir. Bu sonuçlara göre yeteneklerin ortaya çıkmasında sporun önemli bir faktör olduğu söylenebilir. Aynı zamanda spor yapan bireylerin vizyon ve misyon sahibi olma, duygularını yönetme, yaratıcı düşünme, sürekli öğrenme, sabırlı olma, sürekli olarak değişimi takip etme, empati geliştirme gibi duyguların gelişmesinde de önemi büyüktür.

Öğrenciler, “sevdiğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur” ifadesine %7,2 kesinlikle katılmıyorum, %31,6 katılıyorum, %38,6 kesinlikle katılıyorum cevabını vermişlerdir. Yine bu soruyu destekleyen bir başka soru ise “Arkadaşlarımla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım” ifadesidir. Bu ifadeye öğrenciler %3,7 kesinlikle katılmıyorum, toplamda ise %80,9 oranı ile katılıyorum ve kesinlikle

katılıyorum cevabını vermiştir. Öğrencilerin yüksek bir oranda birlikte olma duygusunu büyük bir ortalama ile cevaplaması sosyalleşme açısından önemlidir.

“Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten hoşlanırım” ifadesine öğrenciler %36,3 kesinlikle katılıyorum, %4,5 kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir. Bu sonuca göre ankete katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu boş zamanlarını başka bireylerle geçirmektedir. En sağlıklı bir ailenin bile çocuğa veremeyeceği tek şey arkadaşlıktır. Arkadaşsızlığın yarattığı yalnızlık ve eksiklik duygusunu aileden gelen sevgi gideremez. Çünkü genç için toplumun ne düşündüğü değil, arkadaş grubunun ona verdiği değer önemlidir. Bu açıdan araştırma bulgularının olumlu olduğu düşünülmektedir.

“Öğrenciler, ilgilendiğim spor dalını seçmede ailem ve çevrenin etkisi belirleyicidir” ifadesine %21,1 ile kesinlikle katılıyorum ve yine aynı oranda da kararsızım cevabını vermiştir. Ankete katılan öğrencilerin büyük bir bölümü sosyal çevre ve ailenin spora etkisinde kararsız kalmıştır.

“Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım etmesinden çok tercih ederim” ifadesinde %4,5'i kesinlikle katılmıyorum, %37,7'si katılıyorum ve %29,7'si kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu sonuca göre, öğrencilerin büyük bir oranla kişisel çıkarlarını ikinci planda bırakıp toplumsallaşmanın en güzel örneklerinden biri olan yardımlaşma duygusunu ön plana çıkardıkları söylenebilir. Adalet duygusunu yönetebilme ve adil olma, ailesi, arkadaşları ve sosyal çevreye saygılı olma önemli bir kıstas olarak görülmektedir.

Öğrenciler, “Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim” ifadesinde %4,2 ile kesinlikle katılmıyorum, %41,1 ile katılıyorum cevabını vermiştir. Sosyalleşme kriterlerinden bir tanesi de bireylerin yalnızlıktan ziyade grup aktivitelerine yönelmesidir. Bu sonuca göre ankete katılan öğrencilerin bu kriteri sağlamada başarılı olduğu söylenebilir.

5.3. Çapraz Tablolar

Çizelge 5.19’da ankete katılarak cevap veren öğrencilerin bölümleri ile sporla hangi sıklıkla ilgilendiklerine yönelik bilgiler çapraz tablo şeklinde sunulmuştur. Buna göre sayısal bölümü öğrencilerinin diğer bölümdeki öğrencilere göre hafta sonu daha fazla sporla ilgilendikleri görülmektedir.

Aynı zamanda sayısal bölümü öğrencileri gibi diğer bölümlerde okuyan öğrencilerin de hafta sonu spor yaptığı görülmektedir. Yine Çizelge 5.19’da görüldüğü gibi öğrencilerin büyük bir kısmı da sporu arada sırada yaptığını söylemektedir. Bu da bize öğrencilerin ya spora olan ilgisinin düşük olduğunu ya da zaman ayırmakta sıkıntı çektiklerini göstermektedir. Çok düşük oranda bir öğrenci grubu ise hafta içi her gün sporla ilgilendiğini belirtmiştir.

Çizelge 5.19: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Bölümler-Spor Yapma Sıklıkları?

Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Bölümler-Spor Yapma Sıklıkları?						
Bölüm	Hafta İçi Her gün	Haftada Üç Gün	Sadece Hafta Sonları	Ara Sıra	Diğer	Toplam
Sayısal	16	28	72	58	25	199
Eşit Ağırlık	3	19	26	23	7	78
Sözel	4	13	25	29	4	75
Resim	4	2	6	1	0	13
Müzik	1	0	2	8	1	12
Toplam	28	62	131	119	37	377

Çizelge 5.20: Yaş-Spor Alanında Bir Şey Yapmaya Karar Verirsem Başkalarının Düşüncelerinden Etkilenmem.

Yaş-Spor alanında bir şey yapmaya karar verirsem başkalarının düşüncelerinden etkilenmem						
Yaş	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
16	0	1	2	1	2	6
17	11	34	64	79	68	256
18	2	12	23	41	23	101
19	2	2	2	2	5	13
21	0	1	0	0	0	1
Toplam	15	50	91	123	98	377

Çizelge 5.20’de yaş ile bazı açılardan sosyal olarak bir gelişme ölçüsü olarak ifade edilebilecek “Spor alanında bir şey yapmaya karar verirsem başkalarının düşüncelerinden etkilenmem” seçeneği çapraz tablo ile sunulmuştur. Yukarıda görüleceği gibi ankete cevap veren arkadaşlarımızın yarısından fazlası başkalarının düşüncelerinden etkilenmem ifademize katıldığını ve kesinlikle katıldığını belirtmiştir.

Çizelge 5.21’de cinsiyet ile “Takım sporlarının yapıldığı faaliyetlerde kendimi yalnız hissederim” ifadesinin çapraz tablosu sunulmuştur. Tabloya bakıldığında kadın katılımcıların erkeklerden daha fazla yalnız hissettiğini görebiliyoruz. Aynı zamanda kararsızlara baktığımızda yine kızların oranca erkeklerden daha fazla olduğunu söyleyebiliriz.

Çizelge 5.21: Cinsiyet-Takım Sporlarının Yapıldığı Faaliyetlerde Kendimi Yalnız Hissederim.

Cinsiyet-Takım sporlarının yapıldığı faaliyetlerde kendimi yalnız hissederim						
Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Erkek	74	56	17	13	6	166
Kadın	54	90	35	21	11	211
Toplam	128	146	52	34	17	377

Çizelge 5.22’de cinsiyet ile “Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurar” ifadesinin çapraz tablosu yapılmıştır. Tabloya baktığımızda da görüleceği gibi erkek katılımcıların kadınlara göre daha kolay iletişim kurabildiğini söyleyebiliriz.

Çizelge 5.22. Cinsiyet-Spor Faaliyetlerinde Başkaları ile Daha Kolay İletişim Kurarım.

Cinsiyet-Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım.						
Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Erkek	3	13	24	74	52	166
Kadın	7	17	52	87	48	211
Toplam	10	30	76	161	100	377

Çizelge 5.23’de cinsiyet ile “Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim” değişkeni arasındaki ilişki incelenmek istenmiştir. Hem erkeklerin hem de kadın katılımcıların spor yaparken kendilerini ifade edebildiklerini görmekteyiz.

Çizelge 5.23: Cinsiyet-Spor Aktivitelerinde Kendimi Daha Özgür İfade Ederim.

Cinsiyet-Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim.						
Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Erkek	7	11	22	62	64	166
Kadın	5	13	46	90	57	211
Total	12	24	68	152	121	377

Çizelge 5.24’de yaş ile “Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim” değişkeni arasında ilişki kurulmak isteniyor. Tabloya bakıldığında özellikle 17 ve 18 yaş grubunun kendini daha özgür ifade ettiği söylenebilir.

Çizelge 5.24: Yaş-Spor Aktivitelerinde Kendimi Daha Özgür İfade Ederim

Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim						
Yaş	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
16	0	1	3	2	0	6
17	5	18	42	110	81	256
18	5	5	19	37	35	101
19	2	0	3	3	5	13
21	0	0	1	0	0	1
Toplam	12	24	68	152	121	377

Çizelge 5.25’de yaş ile “Spor ve spor aktiviteleri toplumsal bütünleşmeyi sağlar” ifadesi arasında çapraz tablo oluşturulmuştur. Tablo incelendiğinde görüleceği üzere ankete katılan arkadaşlarımızın tamamına yakını bu ifadeye katıldıklarını ya da kesinlikle katıldıklarını bildirmişlerdir.

Çizelge 5.25: Yaş-Spor ve Spor Aktiviteleri Toplumsal Bütünleşmeyi Sağlar.

Yaş-Spor ve spor aktiviteleri toplumsal bütünleşmeyi sağlar.						
Yaş	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
16	0	0	0	4	2	6
17	5	6	17	97	131	256
18	2	3	4	47	45	101
19	1	1	2	2	7	13
21	0	0	0	0	1	1
Toplam	8	10	23	150	186	377

Çizelge 5.26’da yaş ile “İnsanlar beni spor faaliyetlerinde daha kolay tanıyabilirler” ifadesi arasında yapılan çapraz tablo gösterilmiştir. Ankete katılan erkeklerin yarısına yakını katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum derken, kararsızım cevabını verenlerde kadın katılımcıların fazla olması dikkat çekmektedir. Bu durum erkeklerin spor yaparken daha fazla sosyal çevreye ait olduğunu, kadınların ise biraz daha çekimser durduğunu göstermektedir.

Çizelge 5.26: Cinsiyet–İnsanlar Beni Spor Aktivitelerinde Daha Kolay Tanıyabilirler.

Cinsiyet–İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler						
Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Erkek	13	25	47	52	29	166
Kadın	20	55	61	57	18	211
Toplam	33	80	108	109	47	377

Çizelge 5.27’de cinsiyet ile “Hayatımdaki en büyük zevklerden biri tanımadığım insanlarla spor yapmaktır” değişkenleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Alınan sonuçlara bakıldığında, insanların tanımadıkları insanlarla spor yapmaya biraz temkinli baktığı görülmektedir. Bu duruma yalnız kalma duygusu neden teşkil etmiş olabilir. Çizelgeden görüleceği gibi insanlar genelde kendi çevreleri ile spor yapmaktadır.

Çizelge 5.27: Cinsiyet-Hayatımdaki En Büyük Zevklerden Birisi Tanımadığım İnsanlarla Spor Yapmaktır.

Cinsiyet-Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla spor yapmaktır.						
Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Erkek	24	41	43	36	22	166
Kadın	37	68	56	32	18	211
Toplam	61	109	99	68	40	377

Çizelge 5.28’de bu sefer yaş ile hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla spor yapmaktır” değişkenleri arasında çapraz tablo oluşturulmuştur. Fakat tabloya bakıldığında tıpkı cinsiyetteki gibi yaşlar arasında da ankete katılanlar genelde kendi çevreleri ile spor yapmaya daha sıcak bakmışlardır. Bu tabloda en büyük dikkat çeken durum ise 17 yaşındaki katılımcıların verdiği kararsızım cevabıdır. Burada katılımcıların kendi iç dünyalarında bir kararsızlık yaşadıkları söylenebilir.

Çizelge 5.28: Yaş-Hayatımdaki En Büyük Zevklerden Birisi Tanımadığım İnsanlarla Spor Yapmaktır.

Yaş-Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla spor yapmaktır						
Yaş	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
16	2	2	1	0	1	6
17	38	78	74	43	23	256
18	16	28	22	22	13	101
19	4	1	2	3	3	13
21	1	0	0	0	0	1
Toplam	61	109	99	68	40	377

Çizelge 5.29’da cinsiyet ile “Arkadaşlarla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım” değişkeni arasındaki ilişki incelenmiştir. Hem erkek hem de kadın katılımcıların büyük bir çoğunluğu katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu da daha önceki tablolarda bulduğumuz “Katılımcılar kendi çevreleri ile spor yapmayı seviyor” tezimizi kuvvetlendirmektedir.

Çizelge 5.29: Cinsiyet-Arkadaşlarla Birlikte Spor Yapmaktan Hoşlanırım

Cinsiyet-Arkadaşlarla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım						
Cinsiyet	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Erkek	7	3	16	54	86	166
Kadın	7	16	23	81	84	211
Toplam	14	19	39	135	170	377

Çizelge 5.30: Okul-Diğerleri Tarafından Spor Aktivitelerinde Beğenilip Sevilmek Benim İçin Önemli Değildir.

Okul-Diğerleri tarafından spor aktivitelerinde beğenilip sevilmek benim için önemli değildir.						
Okul	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
M.A.Ö Lisesi	3	20	15	16	8	62
İmam Hatip Lisesi	7	13	7	12	12	51
Kız Meslek Lisesi	2	11	7	13	4	37
Ticaret Meslek Lisesi	10	8	9	15	5	47
Gazi Anadolu Lisesi	5	9	11	11	10	46
Güzel Sanatlar Lisesi	1	9	7	4	4	25
Muğla Anadolu Lisesi	9	23	9	16	5	62
Fen Lisesi	5	15	15	9	3	47
Toplam	42	108	80	96	51	377

Çizelge 5.30’da “Okul-Diğerleri tarafından spor aktivitelerinde beğenilip sevilmek benim için önemli değildir” değişkenleri arasında bir ilişki ortaya konulmak istenmiştir. Başkaları tarafından spor aktivitelerinde beğenilip sevilmenin imam hatip liseleri için önemli olmadığını daha ağır bastığı görülürken; diğer liselerdeki öğrencilerden net bir karar çıkmamıştır.

Çizelge 5.31: Okul-Duygularımı Spor Aktiviteleri Boyunca Kontrol Altında Tutmaktan Hoşlanmam.

Okul-Duygularımı spor aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam.						
Okul	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
M.A. Öğretmen Lisesi	9	23	10	12	8	62
İmam Hatip Lisesi	3	11	20	13	4	51
Kız Meslek Lisesi	5	4	12	11	5	37
Ticaret Meslek Lisesi	6	12	15	6	8	47
Gazi Anadolu Lisesi	4	10	14	14	4	46
Güzel Sanatlar Lisesi	3	4	11	5	2	25
Muğla Anadolu Lisesi	6	15	11	21	9	62
Fen Lisesi	5	13	10	12	7	47
Toplam	41	92	103	94	47	377

Çizelge 5.31’de “Okul-Duygularımı spor aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam” değişkenleri arasında çapraz tablo oluşturulmuştur. Alınan cevaplara göre; öğretmen lisesinde okuyan öğrencilerin yarısından çoğu bu görüşe katılmazken, Muğla Anadolu lisesinde okuyan öğrencilerin yaklaşık yarısı bu görüşe katıldığını belirtmiştir. Diğer liselerden alınan cevaplar ise bir farklılık göstermemektedir ve beraber net bir sonuca varılamamaktadır.

5.4. Ki-Kare Testleri

Bu bölüme hipotezler çerçevesinde yapılmış olan Ki-Kare Testleri ile değişkenler arasındaki ilişkilere bakılmış ve anlamlılık düzeyleri ölçülmüştür. Bu değerlendirmeler sonrasında, spor tercihleri ile diğer birkaç soru arasındaki ilişki Ki-Kare Testi ile incelendiğinde ortaya çıkan sonuçlara bakalım.

Anket sorularında yer alan spor branşlarını takım sporu ve bireysel spor olarak ayırdığımızda aşağıdaki 5.32 nolu tablo ortaya çıkmaktadır.

Çizelge 5.32: Takım Sporü ve Bireysel Spor Yapan Kişi Sayıları

Spor Tercihü		
	N (Kişi Sayısı)	Yüzdelik (%)
Takım Sporları	242	64,2
Bireysel Sporlar	135	35,8
Toplam	377	100,0

Çizelge 5.32’de görüldüğü gibi ankete katılanların %64,2’si takım sporları ile ilgilenirken %35,8’i bireysel olarak spor yapmayı tercih etmektedir. Takım sporları şeklinde yapılan sporun sosyalleşmeye katkıda bulunduğü düşünülürse, ankete katılanların yarsından fazlasının sosyalleşmeye eğilimi olduğı görülmektedir.

Çizelge 5.33: Spor tercihi-Bireysel Hareketlerden Ziyade Diğeri İnsanlarla Hoş Zaman Geçirecek Aktiviteler Yapmayı Tercih Ederim.

Bireysel hareketlerden ziyade diğeri insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim.							
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Spor Türü	Takım Sporları	7	10	54	99	72	242
	Bireysel Sporlar	9	10	25	56	35	135
Toplam		16	20	79	155	107	377

Çizelge 5.33’de “Spor tercihi-Bireysel hareketlerden ziyade diğeri insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim” değışkenleri arasında çapraz tablo oluşturulmuştur. Takım sporu yapan öğrencilerin %75’i “Bireysel hareketlerden ziyade diğeri insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim” seçeneğine katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Şimdi istatistikî olarak Ki-Kare Testi ile değışkenlerimizin anlamlılığına bakalım.

Çizelge 5.34: Spor Tercih-Bireysel Hareketlerden Ziyade Diğer İnsanlarla Hoş Zaman Geçirecek Aktiviteler Yapmayı Tercih Ederim Değişkenleri Arasındaki Ki-Kare Testi Uygulanması.

Ki-Kare Testi			
	Value	Df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	5,710 ^a	4	,222
Likelihood Ratio	5,508	4	,239
N of Valid Cases	377		

H₀: Spor tercihleri ile bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim değişkeni arasında bir ilişki yoktur.

H₁: Spor tercihleri ile Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim değişkeni arasında bir ilişki vardır.

Ki-Kare Testinin sonuçlarının verildiği Çizelge 5.34'de de görüleceği gibi, test istatistiği değeri 0,222 çıkmıştır. Yani 0,05'ten büyüktür. Bu durumda iki değişken arasında anlamlı bir ilişki yoktur ve H₀ reddedilemez. Sonuç olarak, spor tercihleri ile bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim değişkeni arasında bir ilişki yoktur.

Çizelge 5.35: Spor Tercih-Bir Grubun Üyesi Olmaktansa Kendime Özgü Bir Değer Yapısına Sahip Birey Olmayı Tercih Ederim.

Bir grubun üyesi olmaktansa, kendime özgü bir değer yapısına sahip birey olmayı tercih ederim							
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Spor Tercih	Takım Sporları	26	64	60	57	35	242
	Bireysel Sporlar	5	24	35	39	32	135
Toplam		31	88	95	96	67	377

Çizelge 5.35’de “Spor tercihi-Bir grubun üyesi olmaksansa, kendime özgü bir değer yapısına sahip birey olmayı tercih ederim” değişkenleri arasında çapraz tablo oluşturulmuştur.

Takım sporu yapan öğrencilerin %25 civarının “Bir grubun üyesi olmaksansa, kendime özgü bir değer yapısına sahip birey olmayı tercih ederim” seçeneğine kararsızım cevabını vermiştir. Şimdi istatistikî olarak Ki-Kare Testi ile değişkenlerin anlamlılığına bakalım.

Çizelge 5.36: Spor Tercihi-Bir Grubun Üyesi Olmaksansa Kendime Özgü Bir Değer Yapısına Sahip Birey Olmayı Tercih Ederim Ki-Kare Testi Uygulanması.

Ki-Kare Testi			
	Value	Df	Asymp. Sig. (2-sided)
PearsonChi-Square	13,190 ^a	4	,010
LikelihoodRatio	13,846	4	,008
N of ValidCases	377		

H₀: Spor tercihleri ile Bir grubun üyesi olmaksansa, kendime özgü bir değer yapısına sahip birey olmayı tercih ederim değişkeni arasında bir ilişki yoktur.

H₁: Spor tercihleri ile Bir grubun üyesi olmaksansa, kendime özgü bir değer yapısına sahip birey olmayı tercih ederim değişkeni arasında bir ilişki vardır.

Ki-Kare Testinin sonuçlarının verildiği Çizelge 5.36’da görüleceği gibi, test istatistiği değeri 0,010 çıkmıştır. Yani 0,05’ten küçüktür. Bu durumda, iki değişken arasında anlamlı bir ilişki yoktur ve H₀ reddedilir. Sonuç olarak, spor tercihleri ile bir grubun üyesi olmaksansa, kendime özgü bir değer yapısına sahip birey olmayı tercih ederim değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Çizelge 5.37’de “Spor tercihi-Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim” değişkenleri arasında çapraz tablo oluşturulmuştur. Takım sporları ilgilenen öğrencilerin yaklaşık %80 civarı bu cümleye katılmadığını veya kesinlikle katılmadığını belirtirken, bireysel olarak spor yapanların ise yaklaşık %40’ı ise katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 5.37. Spor Tercihi- Takım Sporlarının Yapıldığı Spor Faaliyetlerinde Kendimi Yalnız Hissederim.

Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim							
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Spor Türü	Takım Sporları	99	93	28	14	8	242
	Bireysel Sporlar	29	53	24	20	9	135
Toplam		128	146	52	34	17	377

Şimdi istatistikî olarak Ki-Kare Testi ile değişkenlerin anlamlılık düzeyine bakalım.

Çizelge 5.38: Spor Tercihi-Takım Sporlarının Yapıldığı Spor Faaliyetlerinde Kendimi Yalnız Hissederim Değişkenleri Arasında Ki-Kare Testi Uygulanması.

Ki-Kare Testi			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	22,075 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	22,204	4	,000
N of Valid Cases	377		

H₀: Spor tercihleri ile takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim değişkenleri arasında bir ilişki yoktur.

H₁: Spor tercihleri ile takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim değişkenleri arasında bir ilişki vardır.

Ki-Kare Testinin sonuçlarının verildiği Çizelge 5.38'de görüleceği gibi, test istatistiği değeri 0,000 çıkmıştır. Yani 0,05'ten küçüktür. Bu durumda iki değişken arasında anlamlı bir ilişki yoktur ve H₀ reddedilir. Sonuç olarak, spor tercihleri takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Çizelge 5.39’da ilgilendikleri sporu hangi sıklıkta yaptıkları ile spor aktivitelerinin organize edilmesine katkıda bulunurum değişkenleri arasında çapraz tablo yapılmıştır. Tabloya göre, ara sıra spor yaptığını söyleyenlerin yaklaşık %40 civarı katıldığını belirtmiştir. Aynı tabloya göre, sadece hafta sonu spor yapanların yaklaşık %25’i ise katılmadığını belirtmiştir.

Çizelge 5.39: İlgilendikleri Sporun Hangi Sıklıkta Yaptıkları ile Spor Aktivitelerinin Organize Edilmesine Katkıda Bulunurum Değişkenleri Arası Çapraz Tablo.

Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum							
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Spor İlgisi	Hafta İçi Her Gün	0	3	3	9	13	28
	Haftada Üç Gün	2	6	7	21	26	62
	Sadece Hafta Sonları	8	30	25	49	19	131
	Ara Sıra	8	12	23	51	25	119
	Diğer	1	9	9	16	2	37
Toplam		19	60	67	146	85	377

Şimdi istatistikî olarak Ki-Kare Testi ile değişkenlerin anlamlılık düzeyine bakalım.

Çizelge 5.40: İlgilendikleri Sporun Hangi Sıklıkta Yaptıkları ile Spor Aktivitelerinin Organize Edilmesine Katkıda Bulunurum Değişkenleri Arasında Ki-Kare Testi Uygulanması.

Ki-Kare Testi			
	Value	Df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	44,404 ^a	16	,000
Likelihood Ratio	45,031	16	,000
Linear-by-Linear Association	11,209	1	,001
N of Valid Cases	377		

H_0 : İlgilendikleri sporu hangi sıklıkta yaptıkları ile Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum değişkenleri arasında ilişki yoktur.

H_1 : İlgilendikleri sporu hangi sıklıkta yaptıkları ile Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum değişkenleri arasında ilişki vardır.

Ki-Kare Testinin sonuçlarının verildiği Çizelge 5.40'da görüleceği gibi, test istatistiği değeri 0,000 çıkmıştır. Yani 0,05'ten küçüktür. Bu durumda iki değişken arasında anlamlı bir ilişki vardır ve H_0 reddedilir. Sonuç olarak ise, ilgilendikleri sporu hangi sıklıkta yaptıkları ile spor aktivitelerinin organize edilmesine katkıda bulunurum değişkenleri arasında ilişki vardır.

5. SONUÇ

Bu tez çalışmasının alan araştırması boyutunda anket yöntemi kullanılmıştır. Literatür taraması yapılarak spor ve sosyalleşme ile ilgili lise öğrencileri üzerinden yapılmış çalışmalar ve araştırmalar incelenmiştir. Elde edilen bulgular, lise öğrencilerinin sosyalleşme düzeyinin de beden eğitimi ve spor aktivitelerinin rolünün önemini ortaya çıkarmıştır.

Sosyalleşme olgusu sayesinde insan, toplumun sergilediği tavır ve hareket çeşitlerini, örnekleri ve düşünme biçimlerini öğrenmektedir. Bu sebeplerden dolayı sosyalleşme, kişinin yaşadığı toplumsal kültürle bütünleşmesini ve yaşadığı toplumla uyum sağlamasına imkân sağlayan bir mekanizmadır.

Spor, bireyin farklı sosyal çevrelere katılımına etki eden bir sosyal etkinlik olması özelliğinden dolayı, kişinin sosyalleşmesinde önemli bir rol üstlenmiştir. Toplumlarda sporun genellikle kolektif bir etkinlikler topluluğu olduğu göz önüne alındığında, sportif faaliyetler aracılığı ile sporla ilgilenen bireylerin değişik insan toplulukları ile sosyal ilişki içerisine girdikleri görülmektedir. Birey, sosyalleşme sürecinde çevresine ve topluma uyum gösterme çabası içerisindedir. Bu çaba önce ailede başlar, bunu daha sonra okul ve meslek ortamı izler.

Bu bakımdan, Tunçalp (2011) tarafından yapılan çalışmada, ailedeki kardeş sayısı sonuçlarına göre % 7,1 oranında 1 kardeş, %27,8 oranında 2 kardeş, %32,7 oranında 3 kardeş ve %17,3 oranında 4 kardeş olduğu bulunmuştur. Bu çalışmanın öğrencilerin kardeş sayıları ile ilgili bulguları ise Çizelge 5.3'de yer almaktadır. Ankete katılan öğrencilerin kendileri ile beraber %13 oranında 1 kardeşe, %54,9 oranında 2 kardeşe, %22,5 oranında 3 kardeşe, %5,6 oranında 4 kardeşe ve %1,9 oranında 5 kardeşe sahip olduğu tespit edilmiştir.

Günümüzde sporun toplumsal yaşantı içindeki yeri ve önemi her geçen gün artmaktadır. Spor bireylerin kendi yaşamlarında olduğu kadar tüm toplumsal yapı içinde etkili bir araçtır. Diğer taraftan, tüketim ekonomisinin mantığı içinde ekonomik açıdan büyük getirisi olan bir alandır. Sporun uygulanabilirliği, ekonomik anlamda rahatlığı olan ailelerde, özellikle ekonomik külfeti olan branşlar için, daha yaygındır. Ankete katılanların demografik yapıları ve gelir durumları incelenmiş, Çizelge 5.8'de gösterilmiştir. Ankete katılan öğrencilerin ailelerinin aylık ortalama

gelirleri, oransal sırayla %19,1 düzeyinde 0-1000 TL arası, %43,2 düzeyinde 1001-2500 TL arası, % 23,3 düzeyinde 2500-400 TL arası, %14,4 düzeyinde ise 4000 TL ve üzeri olduğu saptanmıştır. Bu bulgular Tunçalp (2011) tarafından yapılan çalışması ile benzerlik göstermektedir.

Anne-babanın eğitim düzeylerine Çizelge 5,6'da bakıldığında, babanın eğitimi %37,3 ile ilköğretim ve %0,3 ile okur-yazar değil şeklinde çıkmıştır. Babanın eğitiminde %30 oranında lise ve %32,4 oranında ise üniversite eğitimi ön plana çıkmaktadır. Annelerin eğitim oranları ise oransal sırayla; %50,9 ile ilköğretim, %29,4 ile lise, % 18,3 ile üniversite ve %1,4 ile okur-yazar değil şeklinde ifade edilmiştir. Şahan (2007) tarafından yapılan çalışmada anne eğitim durumlarına bakıldığında %8,8 ile okur-yazar olmadığı, %52,1'nin ilköğretim, %24,6'sının lise, %14,5'nin ise üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Tunçalp (2011) ise çalışmasında babanın eğitimini %47,6 ile ilköğretim, %0,4 ile okur-yazar değil, %22 ile lise ve %29,9 ile üniversite mezunu olarak ortaya koymuştur. Annelerin eğitim oranları ise Çizelge 5.5'de görüldüğü gibi, %72,6 ile ilköğretim, % 14,4 ile lise, % 10,6 ile üniversite ve %2,4 ile okur-yazar değil şeklinde yansıtılmıştır. Şahan (2007) ve Tunçalp (2011) tarafından yapılan çalışmalarda ortaya çıkan sonuçlarla bu çalışmada elde edilen bu bulgular arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Ankete katılan öğrencilerin ilgilendikleri spor branşı ile ilgili cevaplarına Çizelge 5.11'de yer verilmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmı %24,7 ile futbola, %23,6 ile voleybola ve %13,3 ile basketbola ilgi duyduklarını ifade etmişlerdir. Bu üç branş büyük bir çoğunluğun tercihini oluşturmaktadır. Bu durum, spor kavramının branş anlamında genele yayılmadığını göstermektedir. Ayrıca şehirde ve okullarda takım sporlarına olan ilginin öncelikli olduğunu göstermektedir. Çakmakçı (2001) tarafından yapılan çalışmada çocukların boş zamanlarını değerlendirmede %37,6 ile futbol ve %11,8 ile voleybol; Tuna (2008) tarafından yapılan çalışmada ise sırasıyla %28,7 ile futbol ve %22,1 ile voleybol öne çıkmaktadır. Tunçbilek (2011) tarafından yapılan çalışmada %36,6 ile futbol, %33,2 ile voleybol, %9,2 ile basketbol sonuçları ortaya çıkmıştır. Bu bulgular, bu çalışmanın ilgili ilk iki branşa dair bulguları ile örtüşmektedir.

Sporla ilgilenme amaçlarına bakıldığında, %32,1 kişisel ilgi ve yeteneklerin, %27,6 ile sağlıklı yaşamın, %24,9 ile kişisel gelişimin, %12,2 ile paylaşımın, %3,2

ile mesleki kariyerin önem kazandığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, branş seçiminde bireyin dışarıdan etkilenmeden kendi isteği, kendi ilgi ve yeteneği doğrultusunda bilinçli bir seçim yaptığını göstermektedir. Tunçbilek (2011) çalışmasında %13,5 ile kişisel ilgi ve yetenekleri, %28,7 ile sağlıklı yaşamı, %28,7 ile kişisel gelişimi ve %4,6 ile mesleki kariyeri ön plana çıkarmıştır. Kelinske ve diğerleri (2001), Özdiç (2005) ve Şahan (2007) yapmış oldukları çalışmalarda katılımcıların spor yapma amaçlarını “sağlıklı bir yaşama sahip olmak” olarak tespit etmişlerdir. Bu bulgular, çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Psikolojik açıdan spor yapan bireylerde spor, haz alma ve mutlu olma duygusu yaşatmaktadır. Stres çağımızın hastalığı olarak gündeme gelmektedir ve stresle başa çıkmada en önemli etken kuşkusuz spor olmaktadır. Bireylerin günlük yaşantıdaki monoton hayat tarzı ve anlayışını spor yolu ile değiştirmek mümkündür. Bireylerin rahatlaması, gevşemesi ve bunun yanında kendilerini mutlu hissetmeleri ve başarıma arzusunun vermiş olduğu hazzı yaşamaları sporla sağlanmış olmaktadır.

Çizelge 5.18’de “spor ve spor aktiviteleri toplumsal bütünleşmeyi sağlar” ifadesinde katılımcıların %36,1’i katılıyorum, %54,6’sı kesinlikle katılıyorum ve %1,6’sı kesinlikle katılmıyorum cevabını verdikleri görülmüştür. Bu sonuç, bireylerin sporun sosyal bütünleşmeyi sağlamadaki rolünün önemini kavradıklarını göstermiştir. Bireyler, spor ile kendilerini daha rahat ve özgür hissettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca spor insanlar arası iletişime olumlu katkı sağlar inancı da %50,1 ile kesinlikle katılıyorum ve %40,3 ile katılıyorum şeklinde karşılık bulmuştur. Bu sonuç, sporun bireyler arasındaki iletişimin bir aracı olarak algılandığını göstermektedir.

Cinsiyetler arası farklılıklara bakıldığında, Çizelge 5.22’de "cinsiyet-spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım" ilişkisinde erkek katılımcıların kız katılımcılara oranla daha kolay iletişim kurabildikleri sonucu çıkmıştır. İnsan ilişkilerinde, sosyal olabilme ve kendilerini tanıtır ifade edebilme anlamında spor etkili bir araçtır. Bu konuda Küçük ve Koç (2003) tarafından yapılan Psiko-Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi adlı çalışmada, insanların sportif faaliyetler vasıtasıyla birçok farklı ortamda, farklı düşünceden, kültürden ve millettten insanlarla bir araya gelerek etkileşimde bulunabildikleri tespit edilmiştir.

Bu açıdan gerek insanların sosyalleşmesinde gerekse kendini ifade edebilmesinde faydalanabilecekleri en etkili araçlardan biriside spordur. Çizelge 5.18'de "Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla spor yapmaktan hoşlanıyorum" ifadesine katılımcıların verdikleri cevaplarda %41,1 ile kesinlikle katılıyorum, %33,4 ile katılıyorum ve %4,8 ile kesinlikle katılmıyorum öne çıkmış ve çoğunluğun bu düşünceyi desteklediği görülmüştür. Dolayısıyla bu çalışmanın bulguları ile Küçük ve Koç (2003) tarafından yapılan çalışmanın bulguları paralellik göstermektedir.

Bu çalışmalardan farklı olarak çeşitli değişkenleri baz alarak hipotezler doğrultusunda Ki-kare testi uygulaması yapılmıştır. Hipotezlerin anlamlı olup olmadığına bakılmıştır.

Çizelge 5.33'de "Spor tercihi-bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim" sorusuna verilen cevapların analizinde bireysel ve takım sporu yapan bireylerin tek başına vakit geçirmek yerine diğer insanlarla iletişim içinde olmayı tercih ettikleri (%70) görülmüştür. Bireysel spor yapanlar %67,4 oranında kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum cevaplarını vermiştir. Ancak, spor tercihleri ile bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim değişkeni arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Duygusal ve sosyal yalnızlık olmak üzere iki tür yalnızlık bulunmaktadır. Duygusal yalnızlık bireyin yaşamındaki unsurlarla yani aile, eş, sevgili gibi unsurlarla gerektiği kadar yakınlık kuramaması şeklinde tanımlanır. Sosyal yalnızlık ise bireyin yaşadığı çevrede cinsiyet gözetmeksizin ihtiyaç duyduğu arkadaşlık ilişkisinin olmama durumudur.

Bu bakımdan Çizelge 5.37'de "spor tercihi- takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissedirim" değişkenleri arasında çapraz tablo oluşturulmuştur. Takım sporları ile ilgilenen öğrencilerin yaklaşık %80 civarı bu cümleye katılmadığını veya kesinlikle katılmadığını belirtirken, bireysel olarak spor yapanların ise yaklaşık %40'ı buna katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Ki-Kare Testinin tablosunda da görüleceği gibi, test istatistiği değeri 0,010 olarak çıkmış ve bu değer 0,05'den küçük olduğu için H_0 reddedilmiştir. Sonuç olarak, spor tercihleri ile takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissedirim değişkeni arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Yapılan çalışmada spor ile sosyalleşmenin iç içe olduğu ve lise çağındaki bireylerin gelişim özellikleri dikkate alındığında fiziksel ve ruhsal yönden gelişimine katkı sağladığı ve diğer insanlar ile iletişimlerine olumlu bir etki yaptığı görülmektedir. Sporun bireyler üzerine bu tür etkileri düşünüldüğünde çağımızda daha da önemli bir konuma geldiği görülmektedir. Spor toplumun tüm kesimlerinde yapılabilmesi aynı anda her kesimden insanın bir noktaya toplayabilmesi sosyalleşme açısından çok önemlidir.

Sporun bir başka getirisi ise bireylerin yaşantısında önemli yer tutan bazı unsurlara dikkat etme, düşünceyi bir noktada toplama, problem çözme, üretken olma, hayal gücünü kullanma, kurallara uyma ve pratik zekâyı kullanma gibi özelliklerini geliştirmesidir.

İnsan hayatı dinamik bir süreçtir. Zekâ gelişimi, cinsel gelişim vb. süreçlerin belli dönemlerde başlayıp bitmesi gibi bazı gelişimler için dönemler vardır ve bu dönemler sınırlıdır. Ancak sosyalleşme bu gelişim türlerinden tamamen farklılık göstermektedir. Belli bir zamanda başlayıp sonrada biten bir süreç değildir. Farklı zamanlarda ve çevrelerde gelişim ve değişim gösterebilmektedir. Ancak ergenlik çağı bireylerin sosyalleşmesinin en canlı ve en hızlı olduğu, gelişime ve değişime maruz kaldığı dönemdir.

Bu bilgiler ve bulgular ışığında liselerde ve okulların tüm kademelerinde spor ve sosyalleşme adına çeşitli öneriler ve fikirler geliştirilebilir. Bu bağlamda, sporun sadece sağlık anlamında ele alınmayıp bireylerin çevre ile olan iletişimlerine katkı sağladığının altı çizilerek okullarda beden eğitimi derslerinin saatleri artırılabilir. Ders dışı sportif faaliyetlerin çeşitlendirilmesi amaçlanmalıdır. Özellikle lise çağındaki bireylerin sınav, gelecek kaygısı yüzünden sadece sınava yönelik derslerine yoğunlaşp sportif ve kültürel faaliyetlerden uzaklaşmasının engellenmeli bireylerin bu tür faaliyetlere katılımını artırıcı programlar desteklenmelidir.

Devlet desteği ile okullarda spor yapma imkanları, salon ve malzeme gibi unsurlar zenginleştirilmeli ve sportif branş sayıları arttırılmalıdır. Ülkemizde sporun sadece futbol, voleybol gibi branşlardan ibaret olmadığı, farklı branşların tanıtımı yapılarak ve bireylerle buluşturularak yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.

Ergenlik çağı, problemlerle dolu bir dönem olmasından dolayı, saldırganlık, geçimsizlik, uyum içinde yaşayamama ve sigara, alkol, uyuşturucu gibi kötü alışkanlıklara doğru eğilimin arttığı bir dönemdir. Dolayısıyla bu çağdaki bireylerin bu alışkanlıklardan spor faaliyetleri ile uzaklaştırılması hedeflenmeli ve bu doğrultuda programlar yapılmalıdır.

Engelli öğrencilerin toplumla bütünleşmesi adına sporsal ve sanatsal faaliyetler ile toplum içinde bir yer edinmeleri sağlanmalıdır. Engelli olmayan insanların onlar ile beraber ortak paydada buluşturulması ve sosyal sorumluluk almalarına imkân verilmesi şarttır.

Okullardaki spor yarışmaları, sadece milli bayramlar gibi belirli dönemlere sıkıştırılmaktan çıkarılıp bu tür faaliyetlerin eğitim-öğretim yılının tümüne yayılması sağlanmalıdır. Katılımın sadece erkek bireyler gibi dar bir çerçeve sıkıştırılması yerine kız takımlarının da kurulması sağlanmalı ve okullarda kulüp bazında çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

Açak, M. (2005) *Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul. s.9-10

Ada, Ş. Başar, E. Dağlı, A. Ekinci, E. Ergün, M. Gelbal, S. Hoşgörür, V. Kıroğlu, K. Mahiroğlu, A. Taştan, N. (2013) Demirel, Ö., Kaya, Z. (Editörler) *Eğitim Bilimine Giriş* 8. Baskı. Pegem Yayıncılık Ankara

Afetinan, A, (1971) *M. Kemal Atatürk'ten Yazdıklarım*, Millî Eğitim Bakanlığı Devlet Kitapları İSTANBUL, .s 53.

Afyon, Y. A. ve Tunç, A. (1997) *Beden Eğitimi ve Spor Tarihi*, Damla Ofset, Konya s.9

Akın, Y. (2004) *Gürbüz ve Yavuz Evlatlar' Erken Cumhuriyet'te Beden Terbiyesi ve Spor*, İletişim Yayınları İstanbul. s.43

Akıncı, A. Y. (2007) Ortaöğretim Kurumlarında, Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinin Sosyalleşme Süreci ve Şahsiyetin Oluşmasında Katkısı, *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim dalı Kütahya s. 9-45

Akyüz, H. (1991) *Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları Üzerine Bir Araştırma* 1. Baskı. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Akyüz, Y. (1981) Atatürk'ü Yetiştiren Öğretmenlerden Birkaçı. *Atatürk Devrimleri ve Eğitim Sempozyumu*. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi. Ankara No: 92

Alparslan, A.H. (2012) Ergen Ruh Sağlığı ve Spor, *Kocatepe Tıp Dergisi Kocatepe Medical Journal* 13: s.181-185

Altunışık, R. Coşkun, R. Bayraktaroğlu, S. Yıldırım, E. (2012) *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı* 7. Baskı, Sakarya Yayıncılık, İstanbul s.137

Aracı, H. (1999) *Öğretmenler ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi*, 2. Baskı, Bağırgan Yayınevi, Ankara. s. 3

Aracı, H. (2001) *Öğretmenler ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi*, 3. Baskı, Nobel Yayınevi, Ankara. s. 1

Armstrong N., Welsman J R., Kirby B. (1998). Physicalactivity, peak oxygen uptake and performance on the Wingatean aerobic test in 12-year-olds. *Acta Kines. Univers. Tartu*, s. 7–27.

Aslan, A. K. (2001) Eğitimin Toplumsal Temelleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 5, Balıkesir

Aslan, R. (1979) *Beden Eğitimi Bilgileri*, Bimaş Matbaacılık, Ankara. s.74

Aslantürk, Z.-Amman, M. T., (1999) *Sosyoloji*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul.

Balcıoğlu, İ. (2003) *Sporun Sosyolojisi ve Psikolojisi*, Bilge Yayınevi, İstanbul, s. 69

Baymur, F. B., (1997) *Genel psikoloji* 17. Baskı inkılap yayınları İstanbul s. 285-300

Balyan, M., Balyan, K., Kiremitçi, O., (2012) Farklı Sportif Etkinliklerin İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum, Sosyal Beceri ve Öz yeterlik Düzeylerine Etkileri, *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, sayı.14 s.196-201

Berger, P, Luckman, T. (2008), *Gerçekliğin Sosyal İnşası: Bir Bilgi Sosyolojisi İncelemesi* .(Çev. Vefa Saygın Öğütle), Paradigma Yayınları, İstanbul, s.190

Bilge, N. (1989) *Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi*. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara. s. 9-20

Bilge, N. (1989) *Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi*. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara. s.14-15

Bircan İ, K. Karakütük, M. Tezcan, N. Senemoğlu, T. Yanpar, A. R. Erdem, A. E. Şahin Ve T. A. Erkılıç (2009) Sönmez V. (Editör) *Eğitim Bilimine Giriş*, Anı Yayıncılık, Ankara

Bozkurt, V. (2013) *Değişen Dünyada Sosyoloji* 9. Baskı Ekin Yayınevi Bursa s.115 - 125

Bucher, A. C. (1983) *Foundations Of Physical Education&Sport*. London: The C.V. Mosby Company.

Büyük Larousse (1998) *Sözlük ve Ansiklopedisi*, Cilt 21 Milliyet, İstanbul. s. 10762

Büyüköztürk, Ş. (2013) *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. 18. Baskı Pegem Yayınları Ankara s. 183

CoakleyJoy J. (2009) *Sports In Society Issues And Controversies*. Santa Clara: College Publishing, s. 7-8

Çamlıyer, H. (1992) Sporda Serbest Zaman Eğitimi, *1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu*, 19-21 Aralık, 1999 İzmir, MEB Basım Evi Ankara

Cüceloğlu D. (2012) *İnsan ve Davranışı Psikolojinin Temel Kavramları*, 24. Baskı Remzi Kitabevi İstanbul,

Çoban B, Devocioğlu S, Sarıkaya M, Güler G, Zirek O, Turan M. (2003) Ortaöğretimde Spor Alanlarının Açılmama Nedenleri Üzerine Bir Araştırma, *GÜ Beden Eğitimi ve Spor Y O Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi Bildiriler Kitabı*, 10–11 Ekim 2003 Ankara s.102–109.

Çoban, B., Ünveren, A., (2007) *Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi*, 1. Baskı, Ankara: Nobel Yayıncılık. s.1-2.

Çöndü, A. (1999) *Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Demirhan, G., Açıkada, C., Altay, F. (2001) Students Perceptions Of Physical Education Teacher Qualities, *Journal Of The International Council For Health, Physical Education, Recreation, Spor tAnd Dance*, XXXVII; 3:16-18.

Dever, A., (2008) Sosyolojik Boyutlarıyla Spor, *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi* Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Donuk, B., (2007) *Liderlik ve Spor*, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

Eroğlu, B. (2011) Öğretmenlik Uygulamasının Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Mesleki Yeterlikleri ve Mesleğe Yönelik Tutumları Üzerine Etkileri, *Yayımlanmış Doktora Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.

Erpic, S.C., Skof, B., Boben, D. And Zabukovec, V. (2005) Pupils' Attitudes And Motivation For Physical Education–Some Psychological Aspects Of Physical Education: Pupils' Attitudes And Motivation. *International Journal Of Physical Education*, XLII, (2), 58-67.

Ertan, H. (2012) *Spor Bilimlerine Giriş*. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2509 1. Baskı Eskişehir, s 15.

Fichter, J. (2012) *Sosyoloji Nedir* (Çelebi, N. Çev.) 2.Baskı Anı Yayıncılık Ankara s. 110

Fişek, K., (1985) *100 Soruda Türkiye Spor Tarihi*, Gerçek Yayınevi 1. Baskı İstanbul. s. 7-12

Giddens, A. (2013) *Sosyoloji* (Özel, H. Çev) Kırmızı Yayınları İstanbul s. 38

Gökdem R, K., Kılınç, F. (2000) Beden Eğitimi ve Sporun Bazı İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Sigara Kullanım Alışkanlıkları Üzerine Etkisi, *I. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi*. 26-27 Mayıs, Ankara. Cilt I

Güllü, M. (2007) Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Araştırılması *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi* Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.

Günsel, A, M. (2004) *İlköğretimde Beden Eğitimi ve Uygulamaları*. Anı Yayıncılık. Ankara: s 11-12

Güven, S. (1999) *Toplumbilim*, Ezgi Kitabevi Bursa, s.18

Harmandar, İ. H. (2004) *Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri*. 1.Baskı Nobel Yayınları Ankara s. 46 - 47

Hiçyılmaz, E. ve Tezkan, M. (1981) *Atatürk Gençlik ve Spor*, Türkiye Spor Yazarları Derneği Yayınları İstanbul.

[Http://Tr.Wikipedia.Org](http://Tr.Wikipedia.Org)

[Http://Ttkb.Meb.Gov.Tr/Meb_İys_Dosyalar/2013_03/31013548_101112_Siniflarhaf_talikerscizelgesi.Rar](http://Ttkb.Meb.Gov.Tr/Meb_İys_Dosyalar/2013_03/31013548_101112_Siniflarhaf_talikerscizelgesi.Rar)

Hukuk Cep Kitapları Dizisi (2013) *T.C. Anayasası*, 33. Baskı, s. 59 Seçkin Yayıncılık, Ankara

İkizler, H, C. (2002) *Spor Sağlık ve Motivasyon* 1. Baskı, Alfa Yayınları, İstanbul s. 20, 30-31

İmamoğlu, F, A. (1989) Yüksek Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Faaliyetlerinin Yönetimi ve Etkinliği. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya. s 4-5

İşler, H. (2001) *Beden Eğitimi ve Spor Bilgileri El Kitabı*.1. Baskı, Lazer Ofset Matbaa, Ankara. 111-339

Kahraman, A. (1995) *Osmanlı Devletinde Spor*, Kültür Bakanlığı Yayınları. Ankara s.125

Kale, R. Erşen, E. (2003) *Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş*. 1. Baskı Nobel Yayınları, Ankara. s. 7

Karaküçük, S. (1999) *Rekreasyon-Boş Zamanları Değerlendirme*, 3. Baskı, Bağırğan Yayınevi, Ankara. s. 25

Kaya. A. (2011) *Eğitim Psikolojisi*. 6. Baskı Pegem Akademi Ankara s. 59 - 60

Kılınç, F. (2000) *Spor Bilimleri Terminolojisi*, Isparta.

Kiremitçi, O. (2007) İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Spor Yapma Durumlarına Göre Sosyalleşme Seviyeleri *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi* Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı İzmir.

Kuru, E. (2000) *Beden Eğitimi ve Sporda Program Geliştirme*. 4. Aksam Sanat Okulu Matbaası Ankara. s. 1-5

Kuzgun, Y. (2006) *İlköğretimde Rehberlik*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara. s. 95-110

Kolayış H, (2001). Taşkiran Y. Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetenek Seçimindeki Rolü. *II. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu*, Uludağ Üniversitesi, Bursa, s. 161-164.

Koryürek, C,. (2003) *Olimpiyatlar*, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları İstanbul. s. 8

Meydan Larousse, 11. cilt.

Milli Eğitim Bakanlığı, (1988) *İlköğretim Okulları Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğrenim Programı*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul

Milli Eğitim Bakanlığı, MEB Mevzuatı, Erişim Tarihi 14 Aralık 2013, [Http://Mevzuat.Meb.Gov.Tr/Html/2336_1.Html](http://Mevzuat.Meb.Gov.Tr/Html/2336_1.Html)

Oğul. E, (2010) Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Açından Karşılaştığı Sorunlar *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi* Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı: Ankara

Öksüz, Y., Ayvalı, M. İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı İle Sosyal Uyum Düzeyi İlişkisi *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science Volume 5 Issue 3,p. 137-153, June 2012*

Özatça, A. (2009) Ergenlerde Sosyal ve Duygusal Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Aile İşlevleri, *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi* Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Adana.

Özkalp, E. (2005) *Sosyolojiye Giriş*, Ekin Yayınları, Bursa.

Özkan, H. (199) *Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirmek İçin Bir Model. Yayınlanmış Doktora Tezi* Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İzmir.

Özmen, Ö., (1999) *Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni*, Bağırhan Yayınmevi, Ankara.

Öztürk, F. (1998) *Toplumsal Boyutlarıyla Spor*, Bağırhan Yayınmevi, Ankara, s. 85-86

Öztürk, Ü. (1982) *Orta Dereceli Okullarda Beden Eğitimi. Güven Matbaası, İstanbul.*

Platon (2011) Eyüboğlu. S. Cimcoz M. A. (Çeviren) *Devlet*, 11. Baskı Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, ss. 96-98.

Ramazanoğlu F., Karahüseyinoğlu M. F., Demirel E. T., Ramazanoğlu M. O. Ve Altungül O. (2005) *Sporun Toplumsal Boyutlarının Değerlendirilmesi. Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları (DAUM) Dergisi*, Cilt: 3. Sayı: 3, ss. 153 - 157.

Sanemoğlu, N. (2013) *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*. 23. Baskı Yargı Yayınevi, Ankara s. 28 - 31

Selçuk, Z. (2003) *Gelişim ve Öğrenme*, Nobel Yayıncılık, Ankara s.15-18

Sevim, Y. (2002) *Antrenman Bilgisi*. 1. Baskı, Nobel Kitabevi, Ankara, s. 341 - 344

Sunay H, Gündüz N, Tanılkan K. (2002) Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanan Beden Eğitimi Ve Spor Derslerine İlişkin Amaçların Gerçekleşme Düzeyleri İle Öncelikleri Üzerine Bir Araştırma, *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, , VII (3), s. 35–52

Pangrazzi, R. P. (2007) *Dynamic Physical Education For Elementary School Children*. San Francisco: *Pearson Education Inc.*, 2007.

Röthig Prohl ve Ark., Sport wissen schaftliches Lexikon, 494, *Verlag Karl Hofmann Schondorf*, 2003.

Sunay H. (1992) Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Ankara Üniversitesinde Uygulanabilirliği I Çağdaş *Eğitim Dergisi*, Sayı: 209, s. 35-38, Ankara

Sunay, H. , Saracaloğlu, S., (2003) Türk Sporcusunun Spordan Beklentileri İle Spora Yönelten Unsurlar. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1 s. 46

Şahin, H. M. (2006) *Beden Eğitimi ve Spor Sözlüğü* 1. Baskı, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, s. 15

Talimciler, A. (2010) *Sporun Sosyolojisi Sosyolojinin Sporu*, 1. Baskı, Bağlam Yayınları, İstanbul, s. 19-21

Tamer, K., Pulur, A. (2001) *Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri*, Kozan Ofset Matbaacılık, Ankara, ss. 2-58.

Tan, H. (1970) “Akademik Psikolojide Ego veya Benlik Kavramı”, *Hacettepe Sosyal Bilimler Dergisi*, Ankara. 1,2, 3-16

Tezcan, M. (1985) *Eğitim Sosyoloji* Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakóltesi Yayınları, No: 150,s. 5

Tezcan, M. (1997) *Eğitim Sosyoloji*, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Yayınları, Ankara,

Tiryaki, Ő. (2000) *Spor Psikoloji Kavramlar, Kuramlar ve Uygulama*.1. Baskı, Eylül Yayınevi, İstanbul, s.109

Tolan, B. (2005) *Sosyoloji*, Gazi Kitabevi, Ankara, ss. 229-231.

Tosunoğlu, F. (2008) Ortaöğretimde Okuyan Takım Sporları İle Uğraşan Sporcu Öğrencilerin Spor BranŐlarına Göre Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi, *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi* Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.

Tunçsiper, B.,Erdem, B., Kulnazarova, A. (2003) Spor ve Turizm: Sportif Faaliyetlerin Turizmin GeliŐmesindeki Etkisi, *Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi*, 10-11 Ekim 2003, Ankara, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, ss. 372-382.

Türk Dil Kurumu, (2011) *Büyük Türkçe Sözlük* Türk Dil Kurumu Yayınları Ankara, s. 2370.

Tosunoğlu, F. (2008) Ortaöğretimde Okuyan Takım Sporları İle Uğraşan Sporcu Öğrencilerin Spor Branşlarına Göre Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi, *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi* Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.

Veysel, K. ve Harun, K. (2004) Psiko-Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 10, s.131-141

Voigt, D. (1998) *Spor Sosyolojisi*, Ayşe Atalay, (eviren) Alkım Yayınevi İstanbul. s. 118-126

Williams, J. F. (1964) *The Principles Of Physical Education*. London, W.B. Saunders Company.

Yavuzer, H. (2001) *ocuk Psikolojisi* 21. Baskı Remzi Kitabevi. İstanbul s. 200

Yavuzer, H. (2007) *ocuk Psikolojisi* 30. Baskı Remzi Kitabevi. İstanbul s. 262

Yetim A., (2000) *Sosyoloji ve Spor*, Topkar Matbaacılık, Ankara.

Yetim, A. (2000) Sporun Sosyal Görünümü, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Sayı.1, Cilt 5

Yetim, A. (2006) *Sosyoloji ve Spor*, Morpa Kültür Yayınları. İstanbul s. 14-29

Yetim, A. (2011) *Sosyoloji ve Spor*, Berikan Yayınevi. Ankara s. 171

Yıldıran, İ., Yetim, A. (1996) Ortaöğretimde Beden Eğitimi Dersinin Öncelikli Amaçları Üzerine Bir Araştırma. *Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi*

Yıldıran, İ., Yetim, A. A. (1996) Orta Öğretimde Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Öncelikli Amaçları Üzerine Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. Cilt I, Sayı:3.

Yıldız. H (2010) Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Müfredatının Dini Sosyalleşme Açısından Değerlendirilmesi, *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*: Ankara.

Yücel, H A. (1938) *Türkiye’de Orta Öğretim*, Devlet Basım Evi, İstanbul: 35

EKLER

Ek A. Anket uygulanan merkez liselerin 4. sınıf öğrenci dağılımları.

Liseler		Kız	Erkek	Toplam
1	75. Fen Lisesi	39	35	74
2	Muğla Anadolu Lisesi	85	99	184
3	Gazi Anadolu Lisesi	47	64	111
4	İmam Hatip Lisesi	15	40	55
5	Anadolu Öğretmen Lisesi	84	48	132
6	Kız Meslek Lisesi	237	44	281
7	Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	45	60	105
8	Güzel Sanatlar Lisesi	26	18	44
Toplam		770	773	1543

Ek B. Belirli Evrenler İçin Kabul Edilebilir Örnek Büyüklükleri

N	S	N	S	N	S	N	S
10	10	190	127	1100	285	5,000	357
20	19	200	132	1200	291	6,000	361
30	28	250	152	1300	297	7,000	364
40	36	300	169	1400	302	8,000	367
50	44	350	185	1500	306	9,000	368
60	52	400	196	1600	310	10,000	370
70	59	450	212	1700	313	15,000	375
80	66	500	217	1800	317	20,000	377
90	73	550	226	1900	320	30,000	379
100	80	600	234	2000	322	40,000	380
110	86	650	242	2200	327	50,000	381
120	92	700	248	2400	331	75,000	382
130	97	750	254	2600	335	100,000	384
140	103	800	260	2800	338	1,000,000	384
150	108	850	265	3000	341	10,000,000	384
160	113	900	269	3500	346		
170	118	950	274	4000	351		
180	123	1000	278	4500	354		

Kaynak: Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu, Yıldırım (2012)

Ek C.Anket Formu.

Sevgili Öğrenciler;

Bu anket çalışması Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Ana Bilim Dalında yapmakta olduğum Yüksek Lisans programı gereğince yapılmaktadır. Tez Konusu“LİSE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYALLEŞMESİNDE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR AKTİVİTELERİNİN ETKİSİ” Elde edilen bulgular **Kesinlikle Başka Bir Amaç için kullanılmayacaktır.** Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

Araştırmacı: Baki KÜLAHCI

A.Demografik Özellikler

- 1.Cinsiyetiniz? Erkek ( ) Kız ( )
2. Yaşınız? .....
- 3.Okulunuz ?.....
4. Okuduğunuz Bölüm Alanınız.....
- 5.Annenizin Eğitim Durumu? Okur – yazar değil ( ) ilköğretim ( ) Lise ( ) Üniversite ( )
- 6.Babanızın Eğitim Durumu? Okur – yazar değil ( ) ilköğretim ( ) Lise ( ) Üniversite ( )
7. Ailenizin Toplam Aylık Geliri Nedir? .....
- 8.Haftalık harcamanızın büyük kısmını nerelere yaparsınız?
Spor ( ) Kitap-Dergi ( ) Gezmek ve Eğlenmek ( ) Kültürel Ve Sanatsal Etkinlikler ( ) Bilimsel Etkinlikler ( )
9. Kaç kardeşiniz? .....
10. Oturduğunuz ev kendinize mi ait? Evet ( ) Hayır ( )

B. İlgi Alanları İle İlgili Sorular

11. İlgilendiğiniz Spor Branşı? .....
12. İlgilendiğiniz Spor Branşını Hangi Sıklıkla Yaparsınız?
Hafta içi her gün ( ) Haftada Üç Gün ( ) Sadece hafta sonları ( ) Ara sıra( ) Diğer.....(Belirtiniz)
- 13.Spor İle İlgilenme Amacınız Nedir?
Kişisel gelişim ( ) Sağlıklı yaşam ( ) Mesleki - kariyer ( ) Paylaşım ( ) Kişisel beceri ve yetenek ( )
14. İlgilendiğiniz Spor Branşını Seçmede Aşağıdakilerden Hangisi Etkili Olmuştur?
Kişisel tercihim ( ) Aile bireylerim ( ) Beden eğitimi ve Spor öğretmenim ( ) Başarılı ve ünlü sporcular ( )
15. İlgi Alanlarınız? Kitap-dergi ( ) Sinema ( ) Tiyatro ( ) Müzik ( ) Bilgisayar ( ) Diğer ( )
16. Ortalama Olarak Ayda Kaç Defa Sinemaya Gidersiniz?
Hiç gitmem ( ) Bir- iki defa ( ) İki-beş Defa ( ) Beşten fazla ( )
17. Sinemaya En Çok Kiminle Gidersiniz?
Yalnız ( ) Erkek arkadaşım/ kız arkadaşım ( ) Erkek ve kız arkadaş grubumla ( )
Sadece erkek arkadaş grubumla/sadece kız arkadaş grubumla ( ) Aile üyeleri ile ( )

Arka sayfaya geçiniz

C. Spor Ve Sosyalleşme İle İlgili Değişkenler	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. ilgilendiğim spor dalını seçmede kişisel ilgim ve yeteneğim belirleyicidir					
2. Kendimi daha çok bireysel sporlarda başarılı bulurum					
3. Spor alanında bir şey yapmaya karar verirsem başkalarının düşüncelerinden etkilenmem					
4. Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla spor yapmaktan hoşlanırım					
5. Spor aktivitelerinde başkalarını memnun etmek için kendime ters düşen davranışlar yapmam					
6. Diğerleri tarafından spor aktivitelerinde beğenilip sevmek benim için önemli değildir					
7. İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler					
8. Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla spor yapmaktır					
9. Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim					
10. Duygularımı spor aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam					
11. Takım olarak yapılan spor aktivitelerinde grubun lideri olurum					
12. Takım sporlarında takımı yönlendirmekte başarılıyım					
13. Spor yapan bireyler kendi kendisiyle barışık olur					
14. Spor aktivitelerinde tartışmaktan ziyade çözmeyi tercih ederim					
15. Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum					
16. Her türlü spor aktivitelerine katılmaktan hoşlanırım					
17. Diğer insanlar beni reddedecek olsa dahi haklarımı savunurum ve doğruyu söylerim					
18. Takım sporları ile ilgili faaliyetleri tercih ederim					
19. Spor toplumlar arası sosyal bütünleşmeyi sağlar					
20. Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim					
21. Spor ve spor aktiviteleri toplumsal bütünleşmeyi sağlar					
22. Spor aktivitelerinde kurallara uymayan davranışlar hoşgörülü karşılanabilir mi (küfür centilmenlikten uzak hareketler)					
23. Bir grubun üyesi olmaktansa, kendime özgü bir değer yapısına sahip birey olmayı tercih ederim					
24. Spor insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar					
25. Her türlü spor faaliyetine ve spora kolayca uyum sağlarım					
26. Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım					
27. Spor eğitimi topluma faydalı bireyler yetiştirilmesinde önemli rol oynar					
28. Spor bireysel yeteneklerin keşfedilmesini sağlar					
29. Spor insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar					
30. Sevdiğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur					
31. Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten					

hoşlanırım					
32. Arkadaşlarla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım					
33. İlgilendiğim spor dalını seçmede ailem ve çevrenin etkisi belirleyicidir					
34. Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım etmesinden daha çok tercih ederim					
35. Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim					

EK D. Etik Kurulu raporu.

**T.C.
MUĞLA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : 70004082/605.01/2081091

14/08/2013

Konu: Araştırma İzni

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı)

İlgi : 01/08/2013 tarihli ve 9928 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Baki KÜLAHCI'nın "Lise Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Beden Eğitimi ve Spor Aktivitelere Etkisi" konulu yüksek lisans tez çalışması kapsamında, ilgi yazınız ekinde belirtilen Müdürlüğümüze bağlı okullarda 18 Eylül-18 Ekim 2013 tarihleri, arasında anket çalışması yapmasının uygun görüldüğüne ilişkin 13/08/2013 tarihli ve 2065090 sayılı Makam Onayı ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve çalışma sonucunun Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne teslim edilmesini arz ederim.

Zekeriya ÇINAR
Millî Eğitim Müdürü

- EKLER :** 1. Valilik Onayı (2 syf.)
2. Araştırma Değerlendirme Formu (1 syf.)
3. Anketler (5 syf.)

Güvenli Elektronik İmza

Aslı İle Aynıdır.

14.08.2013

Kazım YILMAZ

Müdür

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden e7dd-7d72-3efc-bae3-31c8 kodu ile yapılabilir.

Emirbeyazıt Mah. Bali Ünlü Cad. No:5 Merkez/MUĞLA
Elektronik Ağ: www.mugla.meb.gov.tr
e-posta: arge48@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Meliha GÜL/Öğretmen
Tel: (0252) 214 01 36
Faks: (0 252) 124 10

T.C.
MUĞLA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 70004082/605.01/2065090
Konu: Araştırma İzni

13/08/2013

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 07/03/2012 tarihli ve 3616 (2012/13) nolu genelgesi.
b) Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 01/08/2013 tarihli ve 9928 sayılı yazısı.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Baki KÜLAHCI'nın "Lise Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Beden Eğitimi ve Spor Aktivitelerine Etkisi" konulu yüksek lisans tez çalışması ile ilgili 01/08/2013 tarihli ve 9928 sayılı yazısı ile ekleri ilişikte sunulmuştur.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Baki KÜLAHCI'nın "Lise Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Beden Eğitimi ve Spor Aktivitelerine Etkisi" konulu tez çalışması kapsamında; Müdürlüğümüz bünyesindeki Muğla Merkez Ortaöğretim okullarında anket uygulamasını yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Zekeriya ÇINAR
Millî Eğitim Müdürü

O L U R
... / 08 / 2013

Faruk Necmi KURT
Vali a.
Vali Yardımcısı

EKLER:

- 1-Dilekçeler (3 syf)
2-Bilimsel Araştırma İzin Formu (1 syf)

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 8515-376-30769c80-4211 kodu ile yapılabilir.

Enürbeyazıt Mah. Baki Ünlü Cad. No.5 Merkez/MUĞLA
Elektronik Ağ: www.muğla.meb.gov.tr
e-posta: argc48@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Meliha GÜL/Öğretmen
Tel: (0252) 214 01 36
Faks: (0252) 214010 07

- 3-Araştırma İzin Formu (1 syf)
4-Tez önerisi ve anketler (14 syf)

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 8515-37f6-307f9c80-4211 kodu ile yapılabilir.

Emirbeyazıt Mah. Baki Ünlü Cad. No.5 Merkez/MUĞLA
Elektronik Ağ: www.mugla.meb.gov.tr
e-posta: arge48@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Meliha GÜL/Öğretmen
Tel: (0252) 214 01 36
Faks: (0252) 214010 07

FORM: 2

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Baki KÜLAHCI
Kurumu / Üniversitesi	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Araştırma yapılacak iller	Muğla
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	Muğla İl Millî Eğitim Müdürlüğü bünyesindeki Merkez Ortaöğretim Okulları
Araştırmanın konusu	"Lise Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Beden Eğitimi ve Spor Aktivitelerine Etkisi"
Üniversite / Kurum onayı	Var
Araştırma/proje/ödev/tez önerisi	Tez çalışması
Veri toplama araçları	Sporda Sosyalleşme Ölçeği
Görüş istenilecek Birim/Birimler	
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörlüğünden Müdürlüğümüze iletilen yukarıda belirtilen araştırma örneğinin, araştırma danışman onaylı olduğu ve veri toplama araçlarının (anketler) araştırma sahasında uygulanabilirliği hususunda incelenerek Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri konulu 07/03/2012 tarih ve 2012/13 sayılı (18 Eylül-18 Ekim 2013 tarihleri arasında uygulanması kaydıyla) Genelgeye uygun olarak hazırlandığı görülmüştür.	
Komisyon kararı	Oybirliği / Oyçokluğu ile alınmıştır.
Muhafif üyenin Adı ve Soyadı	Gerekçesi:.....
	.....
	.....

KOMİSYON

05/05/2013
Aysun KIVRAK
Komisyon Başkanı

Melih GÜL
Üye

Rabia KULLAFCI
Üye

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Baki KÜLAHCI

Doğum Yeri : Kula

Doğum Yılı : 1982

Medeni Hali : Bekar

EĞİTİM VE AKADEMİK BİLGİLER

Lise 1996-2000 : Kula Lisesi

Lisans 2002-2009 : Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Baki KÜLAHCI

Muğla- 2014

EKLER

Ek A. Anket uygulanan merkez liselerin 4. sınıf öğrenci dağılımları.

Liseler		Kız	Erkek	Toplam
1	75. Fen Lisesi	39	35	74
2	Muğla Anadolu Lisesi	85	99	184
3	Gazi Anadolu Lisesi	47	64	111
4	İmam Hatip Lisesi	15	40	55
5	Anadolu Öğretmen Lisesi	84	48	132
6	Kız Meslek Lisesi	237	44	281
7	Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	45	60	105
8	Güzel Sanatlar Lisesi	26	18	44
Toplam		770	773	1543

Ek B. Belirli Evrenler İçin Kabul Edilebilir Örnek Büyüklükleri

N	S	N	S	N	S	N	S
10	10	190	127	1100	285	5,000	357
20	19	200	132	1200	291	6,000	361
30	28	250	152	1300	297	7,000	364
40	36	300	169	1400	302	8,000	367
50	44	350	185	1500	306	9,000	368
60	52	400	196	1600	310	10,000	370
70	59	450	212	1700	313	15,000	375
80	66	500	217	1800	317	20,000	377
90	73	550	226	1900	320	30,000	379
100	80	600	234	2000	322	40,000	380
110	86	650	242	2200	327	50,000	381
120	92	700	248	2400	331	75,000	382
130	97	750	254	2600	335	100,000	384
140	103	800	260	2800	338	1,000,000	384
150	108	850	265	3000	341	10,000,000	384
160	113	900	269	3500	346		
170	118	950	274	4000	351		
180	123	1000	278	4500	354		

Kaynak: Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu, Yıldırım (2012)

Ek C.Anket Formu.

Sevgili Öğrenciler;

Bu anket çalışması Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Ana Bilim Dalında yapmakta olduğum Yüksek Lisans programı gereğince yapılmaktadır. Tez Konusu“LİSE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYALLEŞMESİNDE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR AKTİVİTELERİNİN ETKİSİ” Elde edilen bulgular **Kesinlikle Başka Bir Amaç için kullanılmayacaktır.** Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

Araştırmacı: Baki KÜLAHCI

A.Demografik Özellikler

- 1.Cinsiyetiniz? Erkek ( ) Kız ( )
2. Yaşınız? .....
- 3.Okulunuz ?.....
4. Okuduğunuz Bölüm Alanınız.....
- 5.Annenizin Eğitim Durumu? Okur – yazar değil ( ) ilköğretim ( ) Lise ( ) Üniversite ( )
- 6.Babanızın Eğitim Durumu? Okur – yazar değil ( ) ilköğretim ( ) Lise ( ) Üniversite ( )
7. Ailenizin Toplam Aylık Geliri Nedir? .....
- 8.Haftalık harcamanızın büyük kısmını nerelere yaparsınız?
- Spor ( ) Kitap-Dergi ( ) Gezmek ve Eğlenmek ( ) Kültürel Ve Sanatsal Etkinlikler ( ) Bilimsel Etkinlikler ( )
9. Kaç kardeşiniz? .....
10. Oturduğunuz ev kendinize mi ait? Evet ( ) Hayır ( )

B. İlgi Alanları İle İlgili Sorular

11. İlgilendiğiniz Spor Branşı?.....
12. İlgilendiğiniz Spor Branşını Hangi Sıklıkla Yaparsınız?
- Hafta içi her gün ( ) Haftada Üç Gün ( ) Sadece hafta sonları ( ) Ara sıra( ) Diğer.....(Belirtiniz)
- 13.Spor İle İlgilenme Amacınız Nedir?
- Kişisel gelişim ( ) Sağlıklı yaşam ( ) Mesleki - kariyer ( ) Paylaşım ( ) Kişisel beceri ve yetenek ( )
14. İlgilendiğiniz Spor Branşını Seçmede Aşağıdakilerden Hangisi Etkili Olmuştur?
- Kişisel tercihim ( ) Aile bireylerim ( ) Beden eğitimi ve Spor öğretmenim ( ) Başarılı ve ünlü sporcular ( )
15. İlgi Alanlarınız? Kitap-dergi ( ) Sinema ( ) Tiyatro ( ) Müzik ( ) Bilgisayar ( ) Diğer ( )
16. Ortalama Olarak Ayda Kaç Defa Sinemaya Gidersiniz?
- Hiç gitmem ( ) Bir- iki defa ( ) İki-beş Defa ( ) Beşten fazla ( )
17. Sinemaya En Çok Kiminle Gidersiniz?
- Yalnız ( ) Erkek arkadaşım/ kız arkadaşım ( ) Erkek ve kız arkadaş grubumla ( )
- Sadece erkek arkadaş grubumla/sadece kız arkadaş grubumla ( ) Aile üyeleri ile ( )

Arka sayfaya geçiniz

C. Spor ve Sosyalleşme İle İlgili Değişkenler	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. ilgilendiğim spor dalını seçmede kişisel ilgim ve yeteneğim belirleyicidir					
2. Kendimi daha çok bireysel sporlarda başarılı bulurum					
3. Spor alanında bir şey yapmaya karar verirsem başkalarının düşüncelerinden etkilenmem					
4. Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla spor yapmaktan hoşlanırım					
5. Spor aktivitelerinde başkalarını memnun etmek için kendime ters düşen davranışlar yapmam					
6. Diğerleri tarafından spor aktivitelerinde beğenilip sevmek benim için önemli değildir					
7. İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler					
8. Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla spor yapmaktır					
9. Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim					
10. Duygularımı spor aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam					
11. Takım olarak yapılan spor aktivitelerinde grubun lideri olurum					
12. Takım sporlarında takımı yönlendirmekte başarılıyım					
13. Spor yapan bireyler kendi kendisiyle barışık olur					
14. Spor aktivitelerinde tartışmaktan ziyade çözmeyi tercih ederim					
15. Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum					
16. Her türlü spor aktivitelerine katılmaktan hoşlanırım					
17. Diğer insanlar beni reddedecek olsa dahi haklarımı savunurum ve doğruyu söylerim					
18. Takım sporları ile ilgili faaliyetleri tercih ederim					
19. Spor toplumlar arası sosyal bütünleşmeyi sağlar					
20. Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim					
21. Spor ve spor aktiviteleri toplumsal bütünleşmeyi sağlar					
22. Spor aktivitelerinde kurallara uymayan davranışlar hoşgörülü karşılanabilir mi (küfür centilmenlikten uzak hareketler)					
23. Bir grubun üyesi olmaktansa, kendime özgü bir değer yapısına sahip birey olmayı tercih ederim					
24. Spor insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar					
25. Her türlü spor faaliyetine ve spora kolayca uyum sağlarım					
26. Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım					
27. Spor eğitimi topluma faydalı bireyler yetiştirilmesinde önemli rol oynar					
28. Spor bireysel yeteneklerin keşfedilmesini sağlar					
29. Spor insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar					
30. Sevdiğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur					
31. Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten					

hoşlanırım					
32. Arkadaşlarla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım					
33. İlgilendiğim spor dalını seçmede ailem ve çevrenin etkisi belirleyicidir					
34. Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım etmesinden daha çok tercih ederim					
35. Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim					

EK D. Etik Kurulu raporu.

**T.C.
MUĞLA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : 70004082/605.01/2081091

14/08/2013

Konu: Araştırma İzni

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı)

İlgi : 01/08/2013 tarihli ve 9928 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Baki KÜLAHCI'nın "Lise Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Beden Eğitimi ve Spor Aktivitelere Etkisi" konulu yüksek lisans tez çalışması kapsamında, ilgi yazınız ekinde belirtilen Müdürlüğümüze bağlı okullarda 18 Eylül-18 Ekim 2013 tarihleri, arasında anket çalışması yapmasının uygun görüldüğüne ilişkin 13/08/2013 tarihli ve 2065090 sayılı Makam Onayı ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve çalışma sonucunun Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne teslim edilmesini arz ederim.

Zekeriya ÇINAR
Millî Eğitim Müdürü

- EKLER :** 1. Valilik Onayı (2 syf.)
2. Araştırma Değerlendirme Formu (1 syf.)
3. Anketler (5 syf.)

Güvenli Elektronik İmza

Aslı İle Aynıdır.

13.08.2013

Kazım YILMAZ

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden e7dd-7d72-3efc-bae3-31c8 kodu ile yapılabilir.

Emirbeyazıt Mah. Bali Ünlü Cad. No:5 Merkez/MUĞLA
Elektronik Ağ: www.mugla.meb.gov.tr
e-posta: arge48@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Meliha GÜL/Öğretmen
Tel: (0252) 214 01 36
Faks: (0 252) 124 10

T.C.
MUĞLA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 70004082/605.01/2065090
Konu: Araştırma İzni

13/08/2013

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 07/03/2012 tarihli ve 3616 (2012/13) nolu genelgesi.
b) Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 01/08/2013 tarihli ve 9928 sayılı yazısı.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Baki KÜLAHÇI'nın "Lise Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Beden Eğitimi ve Spor Aktivitelerine Etkisi" konulu yüksek lisans tez çalışması ile ilgili 01/08/2013 tarihli ve 9928 sayılı yazısı ile ekleri ilişikte sunulmuştur.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Baki KÜLAHÇI'nın "Lise Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Beden Eğitimi ve Spor Aktivitelerine Etkisi" konulu tez çalışması kapsamında; Müdürlüğümüz bünyesindeki Muğla Merkez Ortaöğretim okullarında anket uygulamasını yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Zekeriya ÇINAR
Millî Eğitim Müdürü

O L U R
... / 08 / 2013

Faruk Necmi KURT
Vali a.
Vali Yardımcısı

EKLER:

- 1-Dilekçeler (3 syf)
2-Bilimsel Araştırma İzin Formu (1 syf)

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 8515-376-30769c80-4211 kodu ile yapılabilir.

Enürbeyazıt Mah. Baki Ünlü Cad. No.5 Merkez/MUĞLA
Elektronik Ağ: www.muqla.meb.gov.tr
e-posta: argc48@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Meliha GÜL/Öğretmen
Tel: (0252) 214 01 36
Faks: (0252) 214010 07

- 3-Araştırma İzin Formu (1 syf)
4-Tez önerisi ve anketler (14 syf)

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 8515-37f6-307f9c80-4211 kodu ile yapılabilir.

Emirbeyazıt Mah. Baki Ünlü Cad. No.5 Merkez/MUĞLA
Elektronik Ağ: www.mugla.meb.gov.tr
e-posta: arge48@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Meliha GÜL/Öğretmen
Tel: (0252) 214 01 36
Faks: (0252) 214010 07

FORM: 2

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Baki KÜLAHÇI
Kurumu / Üniversitesi	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Araştırma yapılacak iller	Muğla
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	Muğla İl Millî Eğitim Müdürlüğü bünyesindeki Merkez Ortaöğretim Okulları
Araştırmanın konusu	"Lise Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Beden Eğitimi ve Spor Aktivitelerine Etkisi"
Üniversite / Kurum onayı	Var
Araştırma/proje/ödev/tez önerisi	Tez çalışması
Veri toplama araçları	Sporda Sosyalleşme Ölçeği
Görüş istenilecek Birim/Birimler	
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörlüğünden Müdürlüğümüze iletilen yukarıda belirtilen araştırma örneğinin, araştırma danışman onaylı olduğu ve veri toplama araçlarının (anketler) araştırma sahasında uygulanabilirliği hususunda incelenerek Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri konulu 07/03/2012 tarih ve 2012/13 sayılı (18 Eylül-18 Ekim 2013 tarihleri arasında uygulanması kaydıyla) Genelgeye uygun olarak hazırlandığı görülmüştür.	
Komisyon kararı	Oybirliği / Oyçokluğu ile alınmıştır.
Muhalef uyenin Adı ve Soyadı	Gerekçesi:..... ....

KOMİSYON

05/05/2013
Ayşegül KIVRAK
Komisyon Başkanı

Melika GÜL
Üye

Rabia KULLAFCI
Üye

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Baki KÜLAHCI

Doğum Yeri : Kula

Doğum Yılı : 1982

Medeni Hali : Bekar

EĞİTİM VE AKADEMİK BİLGİLER

Lise 1996-2000 : Kula Lisesi

Lisans 2002-2009 : Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Baki KÜLAHCI

Muğla- 2014